

GEDENKSCHRIFT VAN SUKEY HARLEY

1783 – 1852/53

UIT DE KERKELIJKE GEMEENTE VAN PULVERBACH BIJ SHREWSBURY

Beschreven door Jane Gilpin

**UIT HET ENGELSCHE VERTAALD DOOR
C. B. VAN WOERDEN - ZEIST**

UITGAVE: ROMIJN & VAN DER HOEF GORINCHEM – 1932

Waaraan toegevoegd:

Levensschets van Jane Gilpin door haarzelf beschreven

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2017**

VOORWOORD.

Dit kleine gedenkschrift zou waarschijnlijk nooit in druk verschenen zijn, als niet een deel ervan, namelijk het verhaal zoals het uit Sukey Harley's mond is opgeschreven, ongeveer in het jaar 1837 in een godsdienstig tijdschrift was opgenomen. Later werd het als een afzonderlijk boekje herdrukt, alles zonder dat de schrijfster het wist, dewijl de persoon die het liet drukken in de mening verkeerde, dat het de levensbeschrijving was van iemand die overlang dood was, terwijl Sukey Harley toentertijd nog leefde.

Zij had zelf nooit van de uitgave gehoord, doch zij trok er enige geldelijke ondersteuning uit in een tijd, dat zij die hulp zeer nodig had, want toen de persoon die het had laten drukken opmerkzaam gemaakt werd op zijn vergissing, was hij zo goed de winst uit de verkoop aan haar af te dragen.

Zo verscheen van het boekje meer dan een druk en Sukey Harley werd bij velen bekend, die een levendig belang in haar stelden. Daarom werd het wenselijk geoordeeld aan het "Verhaal" enkele "Gesprekken met haar" toe te voegen, als ook de bijzonderheden in betrekking tot haar sterven. Het geheel is ordelijk gerangschikt, zodat het in dezelfde vorm kan worden uitgegeven.

Aangezien er nog steeds vraag naar is, wordt het nu weer de wereld ingezonden, in de hoop dat het aandachtig lezen voor velen met Gods zegen moge gepaard gaan.

JANE GILPIN.

Pulverbach, Shrewsbury,

1 Juli 1867.

"Ik zal van goedertierenheid en recht zingen: U zal ik psalmzingen, o HEERE".

Psalm 101: 1.

"Laten de Epicuristen deze dingen verachten! Voorbeelden van dit soort — hetzij zij in Christus worden gevonden, of in onze broeders die in de wereld zijn, zullen de ware Godvrezende en geestelijke dierbaarder zijn dan alle schatten en rijkdommen, daar de wereld zich op beroemt".

Luther.

P.S.

De jaartallen en diverse namen die in dit boek voorkomen zijn overgenomen uit: *More than notion*, door Mevr. J. H. Alexander.

Gedenkschrift van Sukey Harley.

Sukey Harley, wier naam voor haar huwelijk Overton was, werd geboren in 1783 te Prolimoor, kerkelijk behorende onder Wentnor aan de Longmynd, een woeste en schone streek in Shropshire. Zij was de jongste op een na van zestien kinderen, waarvan sommigen zeer jong waren gestorven.

Aangezien er een groot gezin overbleef en haar ouders arm waren werd haar opvoeding zeer verwaarloosd. Zij leerde niet eens lezen, een voorrecht, dat sommigen van haar oudere broers en zusters nog wel hadden. Zij huwde zeer jong.

Haar man Charles Harley, was een bescheiden, stil en ijverig mens, die zijn brood verdiende als arbeider bij de boeren. Enige jaren na haar huwelijk gingen zij te Ryton wonen, een dorpje niet ver van Shrewsbury.

Hier behaagde het God haar onder zware, geestelijke overtuiging te brengen van haar ellendige staat als een zondares, en te midden van haar heidense onkunde een geroep in haar ziel te verwekken om die barmhartigheid, waaraan zij tevoren nooit behoefte gevoeld had. In antwoord hierop, aangezien het geroep des Geestes in haar was, openbaarde Hij aan haar duistere ziel de eeuwige zaligheid door Jezus Christus.

Ongeveer drie jaren daarna gingen zij te Pulverbach wonen, waar de schrijfster haar eerst leerde kennen en aan wie zij enige jaren later mondeling verslag deed van haar merkwaardige bekering, hetwelk reeds in druk verscheen en hierbij weer is ingevoegd met geen andere verandering dan de herstelling van een toevallige vergissing.

Sukey had een levendige, opgewekte natuur, bijzonder open en hartelijk, en bijgevolg was haar aanhankelijkheid sterk en duurzaam. Zij was zeer stipt en voortvarend in al haar werkzaamheden; medelijdend met hen van wie zij wist, dat zij in ellende verkeerden, en bereidvaardig om vriendelijkheid te betonen aan die het nodig hadden, zo dikwijls zich de gelegenheid voordeed.

Gedurende de laatste jaren van haar leven had zij veel tegenspoed te doorworstelen; een zwakke gezondheid, huiselijke ellende, en armoede. Wat de laatste van deze betreft behaagde het de Heere de harten van vele vrienden te openen, zodat zij nooit tot die grote armoede verviel welke anders waarschijnlijk haar deel zou geweest zijn. Zij vond hierin voortdurende stof tot dankbaarheid en lof aan haar hemelse Vader, die zo genadig een weg ontsloot om in haar behoeften te voorzien. Zij gedacht altijd met dankbare genegenheid hun, die de middelen geweest waren om haar bijstand te verlenen. Zij stierf in de zomer van 1853 in haar zeventigste levensjaar te Pulverbach, waar zij bijna veertig jaren had gewoond.

Het "Verhaal" van haar bekering is het volgende:

Al de kinderen van mijn moeder beschouwden mij als wat vreemd. Wij waren met ons zestienen; twee of drie stierven toen zij nog zeer jong waren. Ik was de jongste op een na. Mijn vader had meer met mij op dan met al de anderen. Ik heb mijn moeder horen vertellen, dat mijn vader, als hij had blijven leven, van plan geweest was mij flink te laten leren; doch hij stierf toen ik pas drie jaar oud was. Ik herinner mij nog zeer goed, dat hij stierf. Ik lag bij hem in bed; hij hing met zijn hoofd over mij heen, en toen zakte zijn hoofd, en het viel op mij. Ik herinner mij nog, dat mijn moeder mij wegtrok, en mij in haar geruite schort wikkelde en wegbracht. Ik kan mij nog voorstellen hoe bedroefd zij was.

Voordat vader stierf lag ik te loeren of hij 's morgens opstond en dan placht ik uit te

roepen: "Is het een mooie dag, paatje? is het overal helder?" — "Ja, snoesje, het is. rondom helder." Dan stond ik op om hem te helpen het vuur aan te maken. Ik hoorde dan mijn moeder wel zeggen, dat ik altijd met het een of ander bezig was; dat ik een vreemd kind was.

Toen vader stierf bleef mijn arme moeder in grote ellende achter. Zij is nooit bij machte geweest mij school te laten gaan.

Ik heb in mijn kinderjaren nooit iets over God, of over Zijn gezegende Zoon Jezus Christus gehoord. Het enige wat ik mij kan herinneren, dat ik als kind geleerd heb, is het Gebed des Heeren. Ons was geleerd dat elke avond op te zeggen, wanneer wij op bed lagen; zij noemden dat: "onze gebedjes opzeggen", doch wat het betekende wist ik niet.

Ik had wonder veel schik in de kleertjes van mijn pop te wassen, en in 's morgens om vier uur op te staan, om de zeep te stelen. Ik heb ook eens een stukje roze lint voor mijn pop gestolen. Wanneer ik op dit alles terugzie vermenigvuldigen de gedachten in mijn hart.

Wij hadden het soms zeer slecht. Mijn moeder placht uit bakeren te gaan en dan bleef zij ongeveer een maand of zes weken uit. Winney en ik werden aan de zorg van een oudere zuster overgelaten. Het eten was soms allang op voordat moeder weer thuiskwam. Wij leden veel honger. Ik ging dan met mijn kleine zus erop uit, om zuring te zoeken in het veld. Ik herinner mij nog, dat eens een buurman op ons af kwam en ons wegjoeg. Ik vond het erg hard, maar hij wist niet, dat wij het deden omdat wij zo'n honger hadden. Winney schreide, en mijn zuster die evengoed hongerleed als wij, zei tot haar: "Arme stumper, steek je duim maar in je mond."

Ik gevoelde mij erg ellendig. Ik had soms zeer sombere gedachten. Ik denk, dat ik toen zowat tien of elf jaar was. Ik voelde mij zo vreemd alsof ik geschud werd; er overviel mij iets vreemds, een grote schrik. Ik gevoelde mij zo verschrikt, dat ik niet alleen durfde blijven. Ik was zo bevreesd en vol beving, dat ik niet kon vertellen wat mij scheelde, of wat er was. Ik keek naar de wereld en die zag er somber uit. Ik begon telkens te schreien en ik kon er niemand de reden van opgeven. Het was mij zelve een raadsel wat het kon wezen. Ik liep veel alleen in het veld te dwalen, en had zeer sombere gedachten over de wereld.

Ik herinner mij, dat ik eens over een heuvel liep te zwerven die aan moeders tuin grensde; daar was een grote rotsholte waarin ik ging zitten. En wonder, daar kwam zo'n liefelijke troost in mijn hart, doch ik wist niet vanwaar die kwam, of wat het was. Ik denk haast, dat het moet geweest zijn, dat de Heere in mijn hart werkte. Die vreze en dat beven moeten ook van Hem geweest zijn, dat Hij mij bevreesd maakte wegens mijn boze daden, want ik was toentertijd een zeer wild, bandeloos kind, en in het opgroeien gaf ik om dwang, noch tuchtiging. Ik was eigenzinnig en koppig en volgde mijn eigen weg. Mijn vrezen verdwenen spoedig en ik gaf nergens om; ik koos mijn eigen weg, rechtuit naar de hel.

Toen ik groot genoeg was om te gaan dienen, verhuurde ik mij op een boerderij. Ik was een flinke meid en ik werkte graag. De boeren waren allen even blij als zij mij konden krijgen, want ik werkte hard en was tevens gek op pret en spel. Ik gaf mijn tong de vrijen teugel. Ik moet tot mijn schande zeggen, dat ik mijn mond haast niet kon openen zonder te vloeken; het was vreselijk.

Ik trouwde zeer jong. Mijn man was een zeer stil, oppassend en eerbaar mens; hij was nooit verzot op drank, noch op enigerlei lichtzinnigheid, zoals de andere jonge mannen. Ik verachtte hem eigenlijk in mijn hart en zei: "Wel, wat heb ik een dwaas van een kerel gekregen". Hij werkte geregeld door en nam nergens notitie van; achteruit en vooruit, de

laan op en neer, heen en weer, 's morgens en 's avonds, het was altijd hetzelfde met hem. Hij had hart voor zijn werk en bekommerde zich om niets anders. "Wel", dacht ik bij mij zelve, "wat is mijn Charles toch een sukkel".

Als hij mij hoorde vloeken en zweren, dan was hij gewoon mij te bestraffen, doch zeer zacht. Hij placht te zeggen: "Sukey, ik zou zo graag willen, dat ik je kon horen spreken zonder vloeken; zou je die woorden wel willen nalaten?"

Ik werd dan zo woedend, dat ik zin had hem een pak slaag te geven. Behalve zulke gelegenheden hadden wij nooit een verkeerd woord met elkander en daar was goede reden voor, want hij gaf er mij nooit een, en zo had ik er nooit een terug te geven.

Eens op een sabbatdagmorgen zei hij op zeer vriendelijke toon tot mij: "Sukey, je moest ervoor zorgen, dat ik voor de sabbatdag een schoon hemd had en een paar hele kousen, evenals de vrouwen van andere arme mannen doen."

Deze aanmerking sloeg mij erg terneer, en ik dacht bij mezelf: "Wel wat een sullig wijf moet ik wel zijn, dat ik daar nooit over gedacht heb. Ik ben benieuwd hoe andere vrouwen dat hebben." De volgende Zaterdag ging ik rond en gluurde in de huizen van al de buren. Ik zag, dat de vrouwen allen bezig waren om het goed van haar mannen en kinderen te wassen.

Ik was erg beschaamd, dat ik mijn man niet evengoed behandeld had als de andere luitjes. Ik ging naar huis en waste en verstellde zijn hemd en zijn kousen, en na die keer zorgde ik er altijd voor, dat ik tegen de sabbatdag een schoon hemd en schone kousen voor hem klaar had. Ik had er een gewoonte van gemaakt altijd op de sabbatdag morgens naar de winkel te gaan om bloem, thee en boter. De winkelierster vertelde mij, dat zij het niet gaarne had, maar ik sloeg er geen acht op.

Op zekere sabbatdag nam ik Charles mee om het een en ander te dragen. Hij maakte evenmin werk van de godsdienst als ik; wij waren geheel onkundig. De vrouw zei weer; "Ik wenste wel, dat je niet op sabbatdag kwam."

Na die wilde Charles mij niet weer op sabbatdag naar de winkel laten gaan. "Wel", dacht ik, "wat is mijn man toch een zonderling, om acht te geven op wat die vrouw zegt." Doch geen van ons beiden wist iets meer van de sabbatdag dan de dieren des velds.

Wij gingen te Church Stretton wonen, waar mijn kind geboren was. (een meisje)

Later woonden wij een korte tijd te Dorrington en van daar verhuisden wij naar Ryton. In die tijd hadden wij het goed, wij konden ruim leven. Wij hielden twee varkens; wij hadden genoeg en hielden over; geen gebrek aan het goed dezer wereld. Ik kreeg geld in het oog, dat was alles waarom het mij in deze wereld te doen was. Ik maakte kennis met al de ijdele, wufte meisjes in het dorp. Mij dacht, zo iets was in liet hele land niet te vinden; jouwen en schreeuwen, gieren en stoeien. Op sabbatdagmorgen plachten wij samen te komen in een grote schuur, om daar de tijd te verkwisten met dansen, pretmaken en zotternij. Ik kon goed op de viool spelen en zij dansten. Zo brachten wij onze Sabbatten door.

Niettegenstaande dit alles was ik trots genoeg op mijn zedelijk gedrag. Ik ging nooit verder in losbandigheid dan hetgeen ik heb genoemd. Mij dacht, dat het een flink goed soort vrouwen was, en zeer zedelijk. Zover ik mij kan herinneren heb ik nooit gelogen; het moet de Heere geweest zijn, die in de dagen mijner onwetendheid mijn zwarte tong bewaard heeft van leugens te spreken. Mijn woord was genoegzaam om een twist onder mijn buren te beslechten, zo stond ik ervoor bekend, dat ik de waarheid sprak. Hetzelfde zwart bedrog, dat ineens anders hart was, woonde in het mijne, doch de Heere gaf mij een wezenlijke

afkeer van leugen en bedrog. Nooit dacht ik over zoiets als godsdienst; wel heb ik er soms over horen praten, maar met dove oren. Het antwoord, dat ik mezelf daaromtrent gaf was: "Wel, om zich met godsdienst te bemoeien, dat is iets voor deftige lui en voor zulken die goed geleerd hebben."

Ik was op sabbatdag wel eens benieuwd waartoe toch de mensen naar de kerk gingen. Ik zag ze er heengaan en terugkomen, en daar zat ik dan wel eens over na te denken. Dan dacht ik: "Kom, dat is voor de meer gegoeden." Ik ben nooit overgegeven aan vorm of uiterlijke schijn; wat ik was, dat was ik, door en door en voor iedereen, onbeschaamd. Ik heb dikwijls over mijn koperen voorhoofd gedacht. Mijn aard was boos; mijn geneigdheid was boos; mijn hart en leven waren boos; het gedichtsel mijner gedachten was boos. Ik was een verloren mens en even ongevoelig als de stenen onder mijn voeten.

Het eerste, dat een wending gaf aan mijn levenswijze, was, dat ik door twee vrouwen uit de buurt werd aangesproken, of ik met haar meeding naar de godsdienstoefening. Ik weigerde, maar toen zij nog eens kwamen en er hard op aandrongen begon ik te vrezen, dat zij mij een slechte buur zouden gaan noemen, en zo ging ik, om haar genoegen te doen. Ik schonk geen aandacht aan wat daar geschiedde.

Toen ik thuis kwam bemerkte ik, dat mij een krentenkoek, die ik voor mijn broeder die in de "Zwarte Leeuw" ziek lag gebakken had, ontstolen was. Dit maakte mij zo boos, dat ik zei, dat ik nooit weer naar een kerkelijke bijeenkomst zou gaan. De volgende dag brak aan en zij kwamen weer. Ik was nog bang, dat zij mij een slechte buurvrouw zouden noemen, en daarom zwichtte ik en ging met haar.

Toen ik thuis kwam hoorde ik, dat mijn man en het huis en alles wat ik had bijna afgebrand was. Charles zijn hemdsmouw was in brand geraakt, en de vlam was omhoog geslagen en had de spanten van het dak aangegrepen, zodat het scheen alsof alles zou verbranden.

Nu stond mijn besluit vast, dat ik niet meer naar een godsdienstoefening zou gaan en toen de beide vrouwen de volgende keer weer kwamen, zei ik: "De duivel is hier in huis geweest en ik ga nooit weer met jullie mee".

De bijeenkomst werd gehouden in het huis van een der vrouwen. Doch deze twee kwamen telkens weer om mij lastig te vallen, dat ik toch met hen naar de kerk of de bijeenkomst zou gaan. Een lange tijd wees ik ze af, doch zij hielden niet op mij lastig te vallen. Ten slotte zei ik: "Nou, goed, maar ik moet eerst een nieuwe jurk, en een nieuwe muts, en een nieuwe omslagdoek hebben, misschien dat ik dan zal gaan."

Ik verkocht mijn varken en kocht die dingen, en ik ging de volgende Sabbat met de vrouwen naar de kerk. Ik ging twee of driemaal in mijn nieuwe plunje, en de vrouwen schaamden zich bijna over mijn gezelschap, zo had ik mij opgedirkt. Zij durfden echter geen woord zeggen, omdat zij bang waren, dat ik niet weer zou meegaan. De duivel had mij toen goed in zijn bezit.

"Aha! dacht ik, "nu ben ik vroom, nu ben ik een recht goede buurvrouw". Ik maakte een god van deze vrouwen, doch ik haatte ze. Ik werd voortdurend beziggehouden met de gedachte, dat zij tegen mij samenspannen en zo vreesde ik ze, bevreesd zijnde, dat zij mij zouden aanzien voor iemand van een slecht karakter. Doch ik was onkundig van een heilig God. Ik wist niet, dat ik een goddeloos, duivels, hels hart had. Mijn zonden waren van mijn ogen verborgen, maar mijn God kende mij, hoewel ik Hem niet kende, zoals hierna zal blijken.

Hij kastijdde mij, Hij verkoos mij en Hij begon in mijn duistere ziel te werken. Hoewel ik Zijn hand niet kende, nochtans legde Hij Zijn hand aan mij. Hij trok mij; Hij plaagde mij;

Hij rukte mij naar Hem toe, en ik worstelde om weg te komen. O, eeuwig gezegend zij Zijn heilige Naam, het was alles Zijn werk en Hij zal er al de eer van hebben.

Ik volgde de vrouwen twee of driemaal naar de kerk en de bijeenkomst in mijn nieuwe plunje. Toen begon mijn ellende. Ik smeed die nieuwe dingen weg. De duivel deed ze mij aandoen en de duivel deed ze mij weggooien; hij had mijn hart in bezit. Ten slotte zag ik er zo gek uit als ik naar de kerk ging: mijn muts geheel verfrommeld en de banden hingen erbij te bengelen. Nu schaamden de vrouwen zich weer over mijn gezelschap, nu juist in het andere uiterste, maar zij dorsten er niets van zeggen. Ik was zo'n vreemde vrouw, zo gekluisterd en verstrikt door de duivel en mijn boze hart.

Wat mij zo ellendig maakte was de gedachte, dat die vrouwen iets gekregen hadden, dat ik nog miste; dat verontrustte mij. De hele dag werden mijn gedachten erdoor in beslag genomen, en mijn gemoed werd geslingerd met de vraag: Wat hebben deze vrouwen gekregen? Wist ik maar wat het is, wat zij gekregen hebben?"

O, ik gevoelde mij zeer ongelukkig; het lag als een zware last op mij; ik was vermoeid, moede van het denken, om er iets van te weten. Niets van hetgeen ik in de kerk of de bijeenkomst had gehoord, had te dezer tijd mijn gemoed getroffen. Ik gaf er nooit acht op; mijn ellende was mij niet aangebracht door het woord van een mens. Ik kon niemand vertellen wat mij scheelde, zelfs mijn man niet. Ik wist het zelf niet, ik kon er zelf niet achter komen wat het was; ik moest dikwijls een uitvlucht maken, om te weten te komen wat die twee uitvoerden.

Ik stond wel eens bij oude Nancy Smith door de deur te gluren; dan kwam zij naar buiten met dikke tranen in haar ogen en het Boek in haar hand. Wel, ik haatte haar. Dan ging ik naar de andere.

"Sukey", zei zij, "kom even zitten, dan zal ik je een stukje voorlezen".

Ik dacht en sprak bij mezelf: ik heb er een afkeer van dicht bij haar te komen. Dan keek ik ze eens aan; o! dacht ik wat ziet zij er gelukkig uit te midden van al haar armoede en uitwendige ellende. Zij heeft het veel slechter dan ik, dacht ik, maar ik ben ellendig en zij is gelukkig. Hoe komt dat toch? Zij moeten iets hebben, dat ik niet heb; wist ik maar wat zij hebben gevonden. Als ik dan naar huis ging liep ik erover te peinzen, ik prakkezeerde mij bijna gek, om uit te vinden wat het was. Ik werd heen en weer geslingerd; ik was moede, moede, moede, dag noch nacht kon ik rust vinden. O, ik miste iets, dat ik niet kon krijgen.

Ik begon te denken, dat er een God moest zijn, en dan dacht ik: die vrouwen kennen die God. Zij plachten mij te zeggen: dat ik moest bidden, en zo begon ik te bidden in de hoop, dat ik haar God mocht leren kennen; ik begon namelijk telkens weer het Gebed des Heeren op te zeggen, van ander bidden wist ik niet af.

Ik sloeg ook nauw acht op de wolken. Wel, dacht ik, wat kan dat toch zijn? Zou het rook zijn die uit al de schoorstenen gekomen is en zich daar bijeen verzameld heeft? Maar dan dacht ik weer: Nee, dat kan geen rook zijn, want soms is alles opgeklaard. Er moet zeker een God zijn die ze maakt.

Nu begon grote verschrikking mij te bevangen. Het is onmogelijk uit te drukken welke verwarde gedachten ik te dier tijd had; niemand dan zij die het hebben ondervonden kunnen weten met welke verschrikkelijke gevoelens, bevingen en schuddingen ik bezet was. Zo was God bezig mij tot Hem te leiden.

Op zekere Sabbat in de kerk zittende, kwam deze gedachte in mij op: Veronderstel, dat die grote dikke wolken eens berstten en op je hoofd vielen; veronderstel eens, dat de kerk op je viel. O, wat een schrik overviel mij. Toen dacht ik: op die twee vrouwen zullen zij niet

vallen, ik zal stijf tegen Nancy Rowland aan gaan zitten, dan ben ik zeker veilig. Ik maakte een groot gerammel in de kerk met het verwisselen van plaats; alle mensen keken naar mij, ik was zo'n arme, halfwijze stumper.

Op zekere dag ging ik als gewoonlijk naar Nancy Rowland, om te trachten erachter te komen wat het was dat zij had.

Zij zei: "Kom binnen, Sukey, ga even zitten en drink een kopje thee bij mij".

"Dat is goed," zei ik. Terwijl zij, het water aan de kook maakte, las zij mij een blaadje voor, doch ik luisterde er in het minst niet naar; geen woord kon ik er van navertellen waar het over ging. Haar kinderen, kwamen binnen, zij sneed voor elk een stukje brood, zij, namen dat en schenen dankbaar te zijn; zij groetten mij beleefd en gingen heen. Toen maakte Nancy een paar lekkere dunne sneedjes brood met boter voor mij klaar, en deed mij dezelfde eer aan. Ik zat mij maar te verwonderen, ziende op haar grote armoede.

Wel dacht ik: "zij heeft iets anders, wat zou ik graag weten wat dat is."

Toen ik thuiskwam, kwam in mijn gedachte haar wat brood en spek te brengen; ik sneed haar een flinke portie en bracht het bij haar. Ik dacht, dat zij blij zou zijn, en mij voor een goede buurvrouw zou houden, doch zij scheen er maar weinig op te letten. Zij legde haar handen op tafel en sloeg haar ogen opwaarts en was stil. Ik weet nu wat zij toen deed, zij dankte God, maar toen dacht ik, dat zij mij wel wat hartelijker mocht bedankt hebben. Ach! wat was ik onkundig.

Zo ging ik drie vierendeel van een jaar mijn weg, uitgenomen alleen veertien dagen. Ik was in een vreselijke, benauwde, geslingerde staat, het armste, hulpelooste schepsel, dat de aarde betrad. Ik kende geen God, dat was het wat mij zo ellendig deed blijven; ik was zo'n ijdele, dwaze stumper, en zeer goddeloos.

Nancy Smith bestrafte mij dikwijls, zij woonde vlak naast mij en zo hoorde zij dikwijls, hoe ik bij het geringste, dat mij in de weg stond, vloekte en zwoer. Dan stak zij haar hoofd wel buiten de deur, en zei: "O Sukey Harley, de hel zal je deel zijn".

Ik haatte haar. Ik dacht, dat zij het aan Nancy Rowland zou vertellen, en dat zij mij als een slechte buurvrouw zouden beschouwen.

Ik herinner mij, dat ik haar op een zeer regenachtige dag bij mij voorbij zag lopen, op weg naar een bijeenkomst te Leath Hill. Ik zei tot Charles: "Wel, wat een dwaas oud wijf is dat toch, naar zulke huichelaars bijeenkomsten te gaan! Ik begrijp niet wat zij daarmee op 't oog heeft".

Dan scheen alles mij weer een raadsel toe: "Wat zou het toch zijn, dat die twee vrouwen met hun beiden bezitten?" Ik haatte ze, en ik werd altijd weer met onweerstaanbare drang naar haar toe getrokken. Mij dacht, als ik maar kon uitvinden wat zij wisten, dan zou ik ook kunnen bewijzen hoe huichelachtig haar woorden waren; maar ik wist niet wat ik ze zou zeggen, omdat zij iets kenden, dat buiten mijn bereik lag. Zij waren mij veel te slim af, ik wist nooit wat ik haar moest antwoorden. [Deze passage ontbreekt in het boek van Alexander]

Soms moest ik over dat woord "hel" denken; dat greep mij aan, dat moest iets verschrikkelijks zijn. Ik was soms bang 's nachts mijn ogen te sluiten, uit vrees, dat ik in de hel zou storten.

Op zekere dag liep ik twee jonge biggetjes achterna te jagen, die ik niet in het hok kon krijgen. Ik liep als gewoonlijk op hen te vloeken en te zweren. Oude Nancy Smith kwam naar buiten en zei: "O Sukey, Sukey, je moet wederom geboren worden!"

Deze woorden ontstelden mij, zij maakten mij geheel van streek. Wat kan die oude

huichelaarster toch bedoelen?

Ik kreeg de biggen spoedig in het hok en begaf mij op weg naar Nancy Rowland. Ik hield meer van haar dan van de andere omdat zij zachtaardiger was. Ik zei: "Wat denk je dat die oude Methodiste mij gezegd heeft?"

"Wat?" — Wel zij zegt, dat ik wederom geboren moet worden. Nu, zeg ik, Nancy, hoe kan dat wezen? Als het in de Bijbel staat, dan zal ik het geloven.

Zij zweeg stil, maar nam de Bijbel, zocht de plaats op en las de woorden: "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien". Geloofde ik dit nu?

Nee, ik had geen geloof; hoe kon ik geloven? (En ik zeg nu: Geen zondaar kan geloven, noch er het minste aan toedoen, zolang het de Heere niet behaagt hem dat ware geloof van uit de hemel te schenken; dan gelooft hij, maar nooit eerder, en als hij meent dat hij uit zichzelf kan geloven, dan is dit alleen het bedrog van de duivel en van zijn hart.)

Ik kon die woorden niet geloven hoewel zij mij uit de Bijbel waren voorgelezen. Ik zei: "Nancy, hoe kan dat wezen? En moet dat geschieden? Hoe komt het, dat ik dit nooit eerder heb gehoord? Veronderstel toch eens dat mijn moeder gestorven was, wat zou dat wat wezen, en dan daar nooit van gehoord te hebben". Wel, zei ik, wat moet hier een boel gedaan worden. Hoe ben ik zo oud geworden, al meer dan zes en twintig jaar, en dat mij dit nog nooit tevoren verteld is. Nu, die woorden bleven mij bij, ik kon ze niet kwijtraken: "Je moet wederom geboren worden". Ik had er niet meer begrip van dan een lijk. Mijn gedachten waren verward en vlogen heen en weer in mijn pogen om de zin van die woorden te verstaan. Ik hoorde niets van wat die vrouw ervan zei, doch ik moest ze maar voortdurend overpeinzen. Het was mij alsof ik op mijn verwarde wijze er voortdurend mee tot God ging, hoewel ik Hem voor zover niet kende. Ik gevoelde, dat Hij alleen mij kon bevredigen. O, dacht ik, kende ik haar God maar, dan zou alles worden opgelost.

Ja, Hij was voortdurend bezig mij naar Hem toe te trekken, doch ik was zo onwetend en dwaas, ik was als een groot beest bij Hem. Ik denk dikwijls aan dat vers, Ps. 73: 22, ja, ik ben nu nog hetzelfde, net een beest. Ik begon hoe langer hoe erger te worden, meer dan ooit vol van overstelpende gedachten; ik werd heen en weer geslingerd. Wat moest ik doen? Ik wist niet wat te doen. Ik ken God niet, dacht ik, omdat ik niet kan lezen. Die twee vrouwen zijn zo goed onderwezen, zij kunnen zo'n hoop boeken lezen. Zij kunnen bidden, zij kennen zoveel gebeden en ik ken maar dit ene. Toen dacht ik: ik moet een ander gebed hebben, dat oude gebed geeft mij niets. Ik hield wel vol met het altijd weer op te zeggen, maar ik had behoefte aan een nieuw gebed.

Ik klaagde, ik riep tot God mij een ander gebed te leren, ja, ik sprak tot mijn lieve Vader in de hemel — want Hij was mijn Vader hoewel ik Hem niet kende — ik riep tot Hem, ik stortte mijn klacht voor Hem uit, ik smeekte Hem mij een nieuw gebed te leren. Deze woorden weerklonken in mijn gemoed: "Heere, leid mij in de ware kennis van Uw geliefde Zoon".

Ik had nooit, zover ik weet, gehoord, dat God een Zoon had en toch kwamen die woorden in mijn hart. Het was het gebed, dat God zelf mij leerde, niemand anders heeft het mij geleerd. Ik had nooit, nooit gehoord wat die twee vrouwen mij vertelden, ik was zo verward in mijn gedachten, dat ik op hun woorden geen acht sloeg. De Heere gaf die woorden in mijn hart. Ik was zeer verblijd, dat haar God mij geleerd had. Hij had mijn gebed een beetje verlengd, want ik hield nog vol met het Gebed des Heeren op te zeggen en voegde er deze woorden aan toe. Nooit begeerde ik nog andere woorden na deze. Dit

nieuwe gebed bad ik ongeveer veertien dagen.

Op de sabbatdagavond na die veertien dagen ging ik met de beide vrouwen naar de kerk. Ik was in een vreselijke, jammerlijke toestand. O, wat was ik er ellendig aan toe. Ik dacht, dat ik naar de hel zou gaan en ik telde negen andere vrouwen van wie ik dacht, dat zij daar met mij zouden komen. Van die twee geloofde ik, dat zij naar de hemel zouden gaan; die waren geen gezelschap voor mij. Daar waren mijn gedachten mee bezig; ik zat de mensen te tellen, wie naar mijn gedachte naar de hel zouden gaan en wie naar de hemel. Dat ik zelf naar de hel zou gaan, daarvan was ik zeker, alleen, ik had nog niet genoeg kwaad gedaan, om er dadelijk heen gezonden te worden.

Toen kwam een verschrikkelijke gedachte in mij op: Zou ik Charles' mes ook kunnen vinden? veronderstel eens, dat ik hem doodde, of, dat ik mijn kind doodde. O, ik was die avond in de kerk in een vreselijk ellendige toestand.

Toen wij eruit kwamen ging ik vlak achter die twee vrouwen lopen. Ik was bang, dat de wolken op mijn hoofd zouden vallen. Ik was net of ik gebroken was. Ik hoorde de ene oude vrouw tot de andere zeggen: "O Nancy, Nancy, er is vanavond een kostelijke ziel geroepen." Ach, wie anders zou dat zijn dan ik? Maar ik wist het niet.

Ik zei bij mezelf: "Wat bedoelt die oude gek van een Methodiste?" Toen ik thuis kwam was ik in een zeer sombere en harteloze stemming. Ik dacht, dat ik naar de hel zou gaan, dus waartoe zou ik nog langer bidden? Ik werd verzocht het bidden op te geven. Ik zou haar God toch nooit leren kennen. Voordat ik naar bed ging zocht ik echter de donkeren hoek op en begon ik als gewoonlijk op mijn manier diezelfde woorden te bidden. Het was mij alsof ik voelde, dat de duivel mij aan het haar van mijn hoofd trok, maar ik hield mij aan de tafel vast. Ik was die nacht bang om te gaan slapen uit vrees, dat ik in de hel zou storten. Ook die gedachte over Charles' mes joeg mij angst aan.

Op een Maandagmorgen toen ik mijn ontbijt gebruikte, hoewel ik geen trek tot eten had, nadat Charles naar zijn werk was gegaan, kwamen deze woorden mij met kracht voor: *"Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij"* (Openb. 111:20).

[Ca 1810, 27 jaar]

Wel, zei ik: "dit is de tekst waarover de leraar gisteravond gepreekt heeft." Ja, die was het! maar ik had het toen niet gehoord. Maar nu hoorde ik het wel; elk woord klonk helder in mijn hart. O, dacht ik, denk eens in, dat haar God aan de deur staat! O, met hoeveel blijdschap zou ik opstaan en de deur voor Hem opendoen! Nu kan ik het bidden nooit weer opgeven; deze woorden hebben mij zo bemoedigd. Ik ging de ladder op naar mijn slaapvertrek en begon te bidden. Ik riep zo luid, dat de mensen op straat mij misschien wel hebben kunnen horen. Ik was bang, dat mijn kind zou schrikken; ik ging naar beneden om naar haar te zien; zij was nog klein en ze zat te eten.

Weer ging ik naar boven, maar ik bleef er niet lang. Ik ging weer naar omlaag en vulde het broodtasje van het kind met eten en zond haar weg naar school. Ik liet haar uit en sloot en grendelde de deur. Toen zei ik vastberaden: "Deze deur doe ik niet weer open, voordat ik haar God ken." Ik behing de vensters met al de oude lappen die ik kon vinden; ik kon het licht niet verdragen.

Toen boog ik mijn knieën in de donkere hoek en begon dezelfde woorden te bidden als ik gewoon was, telkens en telkens weer dezelfde woorden: het Gebed des Heeren en "Heere, leid mij in de ware kennis van Uw geliefde Zoon."

Ik had een gevoel alsof ik het dak op mijn hoofd zou trekken, met zulk een vurige ernst rukte ik er gedurig aan. Wie verwekte toch dat krachtig geroep in mijn hart? Was dat uit mezelf? Nee, Hijzelf gaf het mij, en Hij noodzaakte mij het uit te schreeuwen, omdat het Zijn gezegende wil was mij te horen en te antwoorden.

Ik voelde Hem komen; dat kan ik niet in woorden weergeven. Het was zo'n wonderlijke tijd; dat is niet te vertellen. Geen woorden kunnen uitdrukken wat er toen in mijn hart omging. Hij deed mij van mijn knieën oprijzen; ik sprong op. Daar zijn geen woorden voor; het ging alles zo wonderlijk toe in dat gezegend ogenblik. Ik zal er iets van zeggen. Hij toonde mij al mijn zonden die ik gedaan had van mijn jeugd af. Ja, dat stukje roze lint, dat ik voor mijn pop had gestolen drukte mij zwaar. Hij deed mij zien, dat Hij mij, als een rechtvaardig God, om die ene zonde naar de hel had kunnen zenden. O, Hij toonde mij mijn ellendig, verdiende loon, dat ik de hel had verdiend; wat een verworpeling ik was geweest, en hoe ik als een duivel de aarde had betreden en Hem met mijn zondigheid had vertoond. Mijn zware zonden en mijn boosheid drukten mij neer. O, Hij vertoonde zich als zulk een heilig God, zulk een hemels, lichtend en heerlijk Wezen. Wanneer Hij op dat ontzaglijk ogenblik tot mij gesproken had: "Ga weg van mij, gij vervloekte", Hij zou rechtvaardig geweest zijn, en ik zou naar de hel hebben moeten gaan. O, wat is mijn God een heilig God!

Wel, ik was verslagen, ik wist niet wat te doen; verloren in verwondering, verloren in verbazing, nochtans bewaarde Hij mij al die tijd, dat ik niet verschrikt was. Ik was wel met verschrikking bevangen geweest, maar niet nu; er was iets, dat mij terughield van verschrikking. Hij scheen mij te zeggen, dat al mijn zonden vergeven waren. Ik had zulk een inwendig gezicht van het lijden van mijn dierbare Verlosser; hoe Hij gekruisigd was, hoe Hij voor mij aan het kruis hing; het was alsof Hij mij toonde wat ik had verdiend, en tot mij zei, dat Hij geleden had wat mijn verdiende loon was. Het was alsof Hij het mij zo duidelijk verklaarde, dat Hij mij wilde zaligmaken omdat het Zijn gezegende wil was mij zalig te maken. Het was alsof Hij mij deed zien, hoe Hij mij had uitverkoren van voor de grondlegging der wereld. Omdat Hij zich over mij wilde ontfermen.

Nooit wist ik voorheen wat de zonde was, maar nu toonde Hij mij hoe zwart, hoe vreselijk zij was. Ik gevoelde, dat het mijn rechtvaardig verdiende loon was, naar de hel te gaan. Hij zou heilig en rechtvaardig geweest zijn in mij daarheen te zenden. Ik was zo in verwondering verloren, dat ik zei: *O Heere Jezus Christus, als Gij mij naar de hel wilde zenden, dan moest ik er een hebben die zevenmaal heter is.*

Dit waren de eigen woorden, die ik uitsprak; ik kan de woorden nog zeggen, maar wat ik gevoelde kan ik niet uitdrukken. Maar Hij verlostte mij, totdat ik zo overstelpt was, dat ik niet wist wat te doen. Ik kan waarlijk zeggen, dat ik sedert die gezegende morgen een Zaligmaker en een Verlosser heb; ja, dat heb ik.

Van die gezegende tijd af heeft mijn dierbare hemelse Vader mij in Zijn lieve handen bewaard en mij geleid, en Hijzelf heeft mij raad gegeven. Nu ging ik de vensters ontsluiten, ik nam al de vuile voden weg die ik ervoor had gehangen, en liet het gezegend licht der zon in; het heerlijk licht, mijns Vaders licht. Ik ontgrendelde de deur en opende haar. Ik zag naar buiten: Wat een heerlijk gezicht! Ik zag mijn God in alles: in de wolken, die wolken die mij altijd zulk een raadsel geweest waren; mijn God was in de wolken. De bomen, de haag, de velden, de dieren van het velds, de vogels in de lucht, alles toonde mij, dat ik een God had. Alle dingen waren mij nieuw, ik was ontbonden, ik was losgemaakt. Ja, het was mij alles een wonder.

Ik ging naar oude Nancy Smith en keek om het hoekje van de deur, maar kon niets zeggen. Zij zei: *Sukey, wat is er?* Ik kon geen antwoord geven, en liep weg naar de andere. Haar kon ik iets vertellen, maar zeer weinig. Ik kon geen woorden vinden, om de goedheid Gods over mij uit te drukken. Nu verstond en geloofde ik die woorden: "Gij moet wederom geboren worden".

In die gezegende toestand bleef ik een hele poos; ik gevoelde mij het gelukkigste schepsel, de blijdeste vrouw op aarde. Mijn God stelde mij in staat mij van die tijd af van al mijn ijdele vriendinnen naar het vlees los te scheuren. Het viel haar hard, ja, mij ook, maar mijn hemelse lieve Vader had mij geroepen, om haar te verlaten en Hem te volgen, en ik durfde niet anders; ik had een plaats gekregen die mij totaal van haar scheidde.

Van die gezegenden morgen af ben ik een eenzame ziel op aarde geweest: "een eenzame mus op het dak." Dikwijls denk ik aan dat vers, het past mij.

Niet lang hierna kreeg ik begeerte te lezen; ik verlangde het gezegend Woord zelf te kunnen lezen. Ik liet mij door mijn kleine meid de letters leren. Zij begon dan slaap te krijgen, maar om haar aan te moedigen gaf ik haar 's avonds tweemaal eten, en ik bad voortdurend tot mijn God mij bekwaamheid te geven om te leren. Zij bracht mij zover, dat ik kon lezen: *God is Liefde; God is Licht*. En die woorden werden waarheden voor mij; wanneer ik de woorden spelde, werden zij waarheid in mijn hart. Ik dacht: *Mijn God is Liefde, Hij is Licht, Hijzelf kan mij leren*. Ik had niet meer nodig, dat Mary mij onderwijs gaf.

Van die tijd af nam ik mijn boek en boog mijn knieën, en opziende tot mijn hemelse Vader smeekte ik Hem, mij te onderwijzen. Ik spelde de woorden en zag op naar boven, om te weten hoe ik ze moest uitspreken. O, wat ik in die tijden gevoelde! De gewaarwordingen die ik had kan ik niet beschrijven, maar dit vertrouwen werd mij geschonken, dat Hij mij zou leren Zijn gezegend Woord te lezen; en Hij heeft mij geleerd. Het was verbazend hoe Hij de woorden indrukte in mijn hart en in mijn geheugen; ja, ik kan naar waarheid zeggen: "ik ben van de Heere geleerd".

Niet lang daarna verhuisden wij naar Pulverbach, waar wij nu nog wonen. [Ca 1817, 30 jaar na haar bekering]

Tussen de twintig en dertig jaren zijn nu verlopen sedert de gezegende morgen van mijn bekering. Mijn God is al die tijd met mij geweest. Ik heb moeilijke tijden doorgemaakt van droefheid, dikke duisternis en bittere smart; ik ben hevig verzocht geweest van de duivel en geplaagd met de verdorvenheden mijns harten.

O, wat heb ik dagen en dagen onder zware verzoeken doorgeworsteld. Het is mij geweest, dat ik maar stil op mijn stoel bleef zitten, verzocht en met vuisten geslagen van de satan; ik had niet de minste kracht om mijn hand te roeren tot mijn verdediging; een arm, hulpeloos schepsel, een gebonden, vermoeide stumper, hevig verzocht te geloven, dat ik tegen de Heiligen Geest had gezondigd. O, die vurige pijlen des bozen, zij hebben mijn arme ziel door en door doorboord. Ja, ik weet wat zware verzoeken zijn; nochtans in alle deze is mijn God met mij geweest. Hij heeft mij nooit begeven noch verlaten. Nee, Hij heeft nooit toegelaten, dat ik ganselijk moest loslaten die zalige hope, die gezegende verzekering die Hij mij die morgen gaf, dat Hij mij Zijn kind gemaakt heeft en dat Hij mij zal zaligmaken. Het is mijn God, die mij leert wat nut is. Hij is het, die mij vertroost. Hij zendt zijn Heilige Geest in mijn hart en Die maakt mij het lijden van mijn dierbare Zaligmaker indachtig; dan kan ik alles dragen. Dit is het, dat mij ophoudt te midden van al mijn benauwdheden.

O, hoe liefelijk openbaart Hij mijn Zaligmaker aan mij. Ja, ik kan waarlijk zeggen, dat ik Christus op aarde gekend heb. Ik heb Hem gekend vanaf een zuigeling tot een man, gekruisigd en gedood om mijn zonden; van de kribbe tot het kruis. De nagels, de doornen, de speer; — het zijn mijn zonden die Hem doorstoken hebben.

O, wanneer Hij mij die dingen doet gevoelen, dan smelt mijn harde hart, dan kan ik rouwklagen; dan is de duivel overwonnen, dan trekt hij af; dan komt mijn Jezus in mijn ziel. Indien Jezus niet in mijn ziel gekomen ware, dan zouden daar de duivel en een ongelovig hart tezamen zijn. Maar dit is de weg langs welken mijn God mij leidt en Hij heeft mij gegeven het te weten. Hij drukt mij met de ene hand neder en met de andere heft Hij mij op. Hij kastijdt en slaat mij met de ene hand, en Hij versterkt en troost mij met de andere.

O, hoe groot zijn de goedertierenheden Gods over mij! Hoe heeft Hij mijn Zaligmaker aan mij geopenbaard! Hij zegent Zijn Woord aan mijn ziel; Hij tuchtigt mij; Hij kastijdt mij in liefde en Hij richt mijn weg voor Zijn aangezicht en Hij zendt Zijn Heilige Geest om mij te troosten. De hemel is mijn thuis! O, looft en prijst Zijn heiligen Naam eeuwiglijk en altoos.

Dit verslag had men in handschrift aan vele vrienden laten lezen, onder anderen ook aan wijlen de **Heer James Borne**, die toen te Londen woonde, maar later bedienaar des Evangelies te Sutton Coldfield in Harwickshire was. Hij had reeds eerder van haar gehoord en verder naar haar gevraagd, hetgeen ten gevolge had, dat zij een brief aan hem had gedictieerd, welke verder op in dit geschrift voorkomt. Toen hij echter het volledig verslag van haar bekering, zoals die hier is medegedeeld, gelezen had, schreef hij haar als volgt:

LONDON, 8 Nov. 1836.

Geliefde Vriendin in de Heere!

Ik heb uw "Verslag" met groot genoegen en aangename geestelijke verkwikking gelezen, en dank God voor de betoning van Zijn vrijmachtig welbehagen in u, waarschijnlijk de minste in het gehele dorp waarin gij woonde, uit een wereld die in het boze ligt uit te kiezen. Gij zult nooit kunnen roemen in goedheid of natuurlijke wijsheid, maar kunt met mij zeggen: "Hij heeft mij zalig gemaakt naar Zijne barmhartigheid door het bad der wedergeboorte". Het is volkomen waar, dat gij niet kondt indenken hoe gij kondt worden wedergeboren, maar gij hebt tenslotte ervaren, dat deze geestelijke wind blaast waarheen hij wil, al wist gij niet van waar hij kwam en waar hij heenging: Alzo is een iegelijk die uit de Geest geboren is (Joh. 3:8).

Uw beschrijving van de wijze waarop de Heere u heeft leren lezen heeft mij zeer bemoedigd. Zou Hem enig ding te wonderlijk zijn? Nee. Dit behoort u en mij aan te moedigen met vrijmoedigheid met al onze behoeften toe te gaan tot de troon der genade, en niet, gelijk wij zo geneigd zijn, overal elders heen te gaan. Wij hebben allen een alledwaast gevoelen, dat een vleses arm wonderen kan doen, maar dit is een van die dingen welke de Heere ons ganse leven door zal verrijden. Hij zal nooit ophouden op allerlei wijze te tonen, dat niemand dan Jezus Christus hulpeloze zondaren waarlijk kan helpen. Hoe heeft de Heere u in al uw onwetendheid onderwezen overeenkomstig Zijn geschreven Woord! Er is geen zaligheid voor zondaren dan door Jezus Christus. Deze openbaring was u bekend gemaakt, en de Heere, de Geest, gaf u dat gebed in het hart: "Heere leidt mij in de ware kennis van Uw geliefden Zoon". Dit gebed werd verhoord en Hij kwam in uw hart met al Zijn zaligmakende weldaden.

Zo dreef Zijn inkomst alle andere voorwerpen uit; uw vioolspelen, dansen, zweren en alle andere ijdelheden wierp de Heere in de diepten der zee van Zijn liefde, en Hij liet geen begeerte over om tot die dingen weer te keren. Wat vrucht had gij toen van die dingen waarover gij u nu schaamt? Wat vrucht? Ellende en rampzaligheid was de vrucht. Maar welke vrucht vond gij in de openbaring van Jezus Christus aan uw ziel? Liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid en nog veel andere vruchten des Geestes, welke altijd gevonden worden wanneer Hij ons hart in bezit genomen heeft.

En wanneer wij in de Geest wandelen en in de zoete genieting van deze dingen, wat een ontdekking door de Geest worden wij dan dikwijls gewaar van de hoogmoed onzes harten. Dat boos gedierte steekt dan hun kop op; dat verdorven beginsel, de oude mens, zal dikwijls trachten de overhand te verkrijgen en er ook de strijd voor aanbinden. Hierom spreekt de Heere tot ons, dat wij verdrukkingen moeten lijden als goede krijgsknechten van Jezus Christus, en de gehele wapenrusting Gods aandoen; niet onze vleselijke wapenrusting, maar de kracht Gods welke in onze zwakheid wordt volbracht.

Daarom, mijn geliefde vriendin, wanneer gij door dat boos gedierte wordt aangevallen en zij u in grote vreze brengen laat dan die vreze gepaard gaan met sterke roepingen en belijdenis van zonde. Dan zal uw zwakheid openbaar worden en gij zult op die rechte plaats komen waar God deze hulpe zendt: "de zwakke zegge, ik ben een held".

Dit maakt ons overvloedig in de hope, en vermeerderd onze moed, en wij streven weer vooruit, en Christus onze Overste verlaat ons nooit, maar leidt ons tot de overwinning.

Moge dit uw zalig lot zijn, dat gij niet moedeloos en verdrietig wordt op de weg. Zie op de almachtige arm van onze gezegenden Verlosser; en zouden wij dan kunnen ten ondergaan

met zulk een stut, die de wereld en alle dingen draagt?
De uw in de Heere, J. BOURNE.

In het begin van het jaar 1826 brandde de hut waarin zij woonde tot de grond toe af. Van hetgeen er toen in haar omging gaf zij vele jaren daarna het volgende levendig verslag.

"Het was sabbatdagmorgen. Ik zat geheel alleen, mijn man en kind waren naar de kerk gegaan. Ik voelde mij naar het lichaam lang niet goed en naar de geest zeer benauwd. De duivel was bij mij, hij was reeds verscheidene dagen bij mij geweest: op allerlei wijzen had hij mij verzocht, hij trachtte mij mijn geloof te ontrukken. Mijn zonden drukten mij zwaar, zeer zwaar. Mijn zware zonden sedert de dag mijner bekering verschrikten mijn consciëntie en bedroefden mij, zij drukten mij terneder; zij waren mij een zware last, te zwaar om te dragen. Mijn Zaligmaker had Zijn aangezicht voor mij verborgen. Zijn dierbaar bloed had ik uit het oog verloren. Mijn zondig, boos hart en de listige duivel waren al het gezelschap, dat ik had; wij waren met elkander in huis opgesloten. Ik woonde in een alleenstaand huis. Binnen de afstand van een halve mijl woonde niemand, dan alleen ene John Morgan, die met mij onder hetzelfde dak woonde in een ander deel van het huis. Hij was vroeg in de morgen uitgegaan en had een groot vuur in de haard laten branden. De vijand verzocht mij op allerlei wijze en ik geloofde hem bijna. Hij maakte mij wijs, dat mijn God mij voorgoed had verlaten, en dat mijn gezegende Jezus Zijn lieflijk aangezicht voor altijd van mij verborgen had. Hij zei, dat ik nooit een kind van God geweest was: dat ik mij al die jaren bedrogen had; dat mijn zonden te groot waren om vergeven te worden; dat ik de onvergeeflijke zonde had begaan; dat de rechtvaardige en heilige God mij nooit Zijn kind zou noemen; dat ik een te vuil, te besmet ellendeling was, dan dat Hij op mij zou achtgeven; hij pompte allerlei dingen in mijn zondig, schuldig hart.

Hij zei onder andere, dat tegen Maart, wanneer de stormen beginnen op te steken, het huis zou omver waaien, en ik zou in de hel storten. Hij had de overhand over mij en hij zit te mij hevig; ook kon ik hem geen woord antwoorden, omdat ik mezelf zo vervloekt gevoelde.

O, wat was ik op die somberen morgen in een jammerlijke toestand! Ik dacht: Wel, wat is dit nu; is dat waar? Heb ik mezelf al die jaren bedrogen?

Juist toen ik hierover zat te denken, rook ik een brandlucht. Het huis werd vol rook. Ik zei: Wat, staat het huis in brand? Ik was zo zwak en uitgeput, dat ik ternauwernood naar de deur kon kruipen. ik keek naar buiten en zag, dat het dak van mijn huis in lichtelaaie stond. Nu had de duivel het gewonnen. Hij zei mij, en hij deed het mij bijna geloven ook, dat dit mij nooit zou zijn overkomen als ik een kind van God geweest was. Hij stelde het mij zo duidelijk voor, dat deze ramp onmogelijk een van Gods uitverkoren kinderen kon overkomen, dat ik geheel buiten mezelf gevoerd werd. Wat, zei hij, denk je niet, dat God een van Zijn kinderen beschermen zou? Je bent geen van de Zijnen, gij hebt u al die jaren bedrogen.

O, wat verkeerde ik toen in een treurige toestand. Ik durfde niet opzien, Nee, ik durfde niet; ik durfde nauwelijks om hulp roepen. Ik wist, dat de heilige en rechtvaardige God rechtvaardig en recht was in al Zijn wegen, en ik dacht, dat ik Zijn heerlijke Majesteit al die jaren beledigd had. Ik was zo'n zwart, vuil monster, hoe zou ik Hem Vader durven noemen?

Ik ging op het voetpad naar mijn brandend huis staan kijken; maar van die dag af tot op dit

ogenblik toe ben ik nooit in staat geweest de dodelijke krankheid, de vreselijke verschrikking te beschrijven, welke het binnenste van mijn ziel aangreep. O, het is een zeer plechtig iets erover te spreken. Ik geloofde de leugens van de duivel toen hij mij wijsmaakte, dat God nooit zou hebben toegelaten, dat dit een van Zijn kinderen overkwam. Ja, ik geloofde het, en beschouwde het als een wezenlijk teken en hield het voor een vast bewijs, dat ik mij beslist bedrogen had in al mijn zalige hopen, en dat ik nooit een plaats zou innemen onder de ware uitverkoren kinderen Gods. En, terwijl ik naar de brand stond te kijken, schreeuwde ik het uit met een zeer bittere schreeuw, ik riep met luider stem uit: "Het is afgedaan, ik ben verloren, voor eeuwig verloren!"

Was ik zo bekommerd over mijn huis?

Nee, dat was het niet, maar ik dacht, dat al mijn aller-kostelijkste, hemelse schatten verloren waren. Toen viel ik lang uit op het grasperk voor mijn brandend huis. Ik had geen macht, te beproeven zelf iets te redden of om hulp te roepen. In het brandend huis gaan durfde ik niet; ik dacht, dat de vlammen mij zouden verslinden, want ik was het schuldigste monster; mijn zonden, mijn zwarte zonden zouden mij verzwelgen; ik beklagde mijn jammerlijke staat. Wat, is het toch waar? Heb ik mij al die jaren bedrogen? Is mijn zalige hoop ten slotte vergaan? Heeft mijn dierbare Zaligmaker mij voor eeuwig verstoten? Zal Hij mij voortaan niet meer goedgunstig zijn? Zal Hij niet langer mijn Vader, mijn Verlosser zijn? O, wat moet ik doen?

Toen begon ik te denken wat een zalig vertrouwen ik op Hem had gehad, hoe ik niet beter wist of Hijzelf had tot mij gesproken, dat ik Zijn kind was, en dat Hij mij zou zaligmaken en mij tot een Vader en almachtig Verlosser zou zijn. Toen kwam in mijn gedachte hoe ik mij in Hem beroemd had en hoe ik voor de hele wereld had getuigd, dat ik een Zaligmaker en een God had gekregen; en nu, dacht ik, is dit nu alles voorbij? Wat, is al mijn hoop vergaan? O, wat zal ik doen?

Toen kwam in mijn gedachten wat gezegende dingen Hij voor mij gedaan had. Wel, zei ik bij mezelf, ik dacht, dat het Hem behaagd had Zijn Naam in mij te openbaren, en mij te leren Zijn Woord te lezen, en Hem mijn Zaligmaker te noemen; en is dat nu alles bedrog geweest? Hoe kan dit wezen? Heeft Hij mij niet geleerd tot Hem te bidden? Heeft hij niet telkens en telkens weer Zijn Woord aan mij gezegend? Was Hijzelf het niet, die mij Zijn Woord heeft leren lezen? Ik dacht, dat Hij het was, ik dacht, dat Hij al die dingen aan mij gedaan had, en heeft Hij mij nu verlaten?

O, mijn jammerlijke staat, mijn zonden, mijn zware zonden, mijn zwarte zonden! O, die zijn er de oorzaak van, die zijn de oorzaak. Ik riep uit als David, ja, ik brulde in deze onrust mijner ziel.

Ik veronderstel, dat, als er iemand langs was gekomen die mij daar zo lang ik was op het gras had zien liggen, hij mij voor een wanhopige zot zou hebben gehouden, en dat was ik: des duivels zot. Maar dat konden zij niet weten; zo zouden zij het niet hebben beschouwd. Zij zouden gezegd hebben: "Waarom ga je de boel niet uit het huis halen? waartoe dient dit, dat je daar lig te schreeuwen? Ga liever hulp halen en tracht te redden wat je kan. O, zij wisten er niets van wat mij scheelde! Mijn hemelse, mijn zalige, mijn enige hoop was nu vervlogen, en wat kon hulp van een mens mij baten? Wat gaf ik om mijn huis? En wat gaf ik om alles wat erin was? Laat branden, wat brandt. Hoe kon ik daarover denken? Mijn God is weggegaan, mijn zonden hebben Hem weggedreven. Wat zou de hele wereld mij waard zijn in deze ure der duisternis? Mijn God is weggegaan, mijn zonden hebben Hem weggedreven. Wat zou de hele wereld mij waard zijn in deze ure der duisternis? Het is alles schade en drek; mijn huis staat in de schaduw des doods.

Intussen, ik bleef aan het schreien en klagen en aan het beklagen van mezelf. Ik durfde nauwelijks tot God opzien om hulp, ik dacht, dat Hij voorgoed was weggegaan, ja, ik vreesde bijna voor eeuwig. Mijn zonden hadden Zijn barmhartigheid voor mij verborgen en Satan vertelde mij, dat mijn hoop voor eeuwig vergaan was; alles was verloren.

Maar het was toch niet voor eeuwig verloren; dat was een leugen. De gezegende en barmhartige Heere in de hemel hoorde mijn smartelijk geroep. Gezegend voor eeuwig zij Zijn allerheiligste en heerlijke Naam, Hij hoorde mijn jammerlijk geschrei. Hij zag mijn tranen. Hij ontfermde zich over mij te Zijner tijd. Hij kwam mij te hulp. Hij daalde neer in mijn ziel. Hij bestrafte de verzoeker. Toen was de duivel overwonnen. De gezegende Jezus dreef hem in een ogenblik op de vlucht, en de volzalige Jezus kwam in tot mijn bedroefde ziel. Hij veranderde mijn droefenis in vrolijkheid. Hij verzekerde mij telkens en telkens weer, dat Hij mijn Zaligmaker en mijn Verlosser was, en dat Hij mij nooit zou begeven noch verlaten. Ik gevoelde, dat Zijn dierbaar bloed genoegzaam was om al mijn zonden weg te wassen en mijn ziel verheugde zich in God mijn Zaligmaker. Hij sterkte mij wonderlijk.

Het is mij onmogelijk de wonderlijke verandering te beschrijven welke Hij in mij wrocht. Ik, die zo zwak, zo uitgeput was, dat ik nauwelijks in staat was het huis uit te kruipen en mij op het gras neer te werpen, werd in een ogenblik met kracht versterkt en weer voorzien van alles wat ik nodig had.

Toen vloog ik het brandend huis in; en gaf om geen vlammen of neervallende sparren, om geen spanten, ja, niet om de duivel, mijn dodelijke vijand, want mijn Zaligmaker was met mij, Hij was mijn hoog Vertrek. O, wat was ik veilig! Wat gevoelde ik mij veilig in Hem! Hij en ik, wij waren samen in het brandende huis.

Eerst greep ik mijn boekenkistje waar mijn dierbare Bijbel in was, en wierp die door het venster in de hof; toen ging ik naar boven en nam de kuip op waarin het spek was. Ik had die week een varken gezouten en twee mensen zouden er een vracht aan gehad hebben, want de zijden spek en de hammen lagen samen in de kuip. Ik tilde haar op met de kracht die de Heere mij had gegeven en door Hem ondersteund bracht ik haar omlaag en zette ze buiten het huis en de hof neer. Toen ging ik de klok halen en bracht die buiten, met gewichten en al. Toen weer naar boven en ik begon het beddengoed naar buiten te werpen. Dit gedaan zijnde begon ik de bedstee uit elkander te nemen.

Terwijl ik hiermede bezig was kwam (John) Merrick die van verre de brand gezien had, buiten adem aanlopen. Arme kerel, hij liep te handen wringen en hij stelde zich zo aan. "O Sukey, Sukey, wat een treurig geval is dit. Hoe is dat gebeurd? Wat zal ik doen?"

Och, arme kerel, had hij het maar half kunnen vatten, maar hij kon het onmogelijk verstaan hebben, al had ik het hem verteld. Het was voor mij geen treurig geval, want de goedertierenheden Gods werden erdoor aan mij onwaardige bewezen.

Spoedig hadden wij de bedstee eruit. Toen liep Jan naar de hoekkast daar het vaatwerk in stond; er stonden koppen en schotels en allerlei aardewerk in, en een kan met melk, die mij in de morgen gegeven was. Er was geen tijd om er iets uit te nemen, maar John scheurde ze weg met alle macht; hij trok haken en krammen en alles tegelijk uit de muur.

Juist toen hij hiermee klaar was kwamen er hopen mensen aansnellen, die van verre de brand hadden gezien toen zij uit de kerk kwamen; mannen, vrouwen, kinderen, zij verdrongen elkander om erbij te zijn. Toen had ik helpers genoeg. Maar het was de Heere, die alles voor mij gedaan had. Hij had die liefelijke vertroosting in mijn ziel gegeven; wat goed hadden zij mij anders kunnen doen?

Spoedig hadden wij het huis leeg. Niemand durfde een poging wagen iets uit de woning

van Jan Morgan te redden, want daar de brand aan zijn kant was begonnen hadden de vlammen reeds te veel voortgang gemaakt voordat het ontdekt werd. De mensen waren er allen van overtuigd. Ik verloor een tafeltje op drie poten, dat ik hem geleend had. Buiten dat miste ik niets van al mijn goed. De Heere wilde dat zo hebben. Het was alles Zijn werk. Al die tijd, dat ik bezig was mijn goed te redden wist ik nauwelijks wat ik deed, zo verheugde zich mijn ziel in God mijn Zaligmaker. Ik was geheel buiten mezelf, zo was ik vervuld met de gedachte over Zijn wonderlijke liefde tot mij, onwaardige, zwarte, vuile, helwaardige zondares.

Toen al het goed uit het huis was en het dak instortte en vlammen en rook opstegen, toen keek ik en ik verwonderde mij. Het was een vreselijk gezicht bij de gedachte wat ik wegens mijn zonde had verdiend en welk een verlossing de Heere had teweeggebracht. Mijn ziel was op het punt van in de onderste hel te vallen en Hij strekte Zijn hand uit en rukte mij uit het vuur. Wat een grote zaligheid schonk Hij aan mijn arme ziel in die ure der duisternis. Ik kon niet om mijn zwakke lichaam denken, maar nu zorgde Hij ervoor en redde nog die tijdelijke dingen voor mij, om welke ik in die ure der duisternis niet kon denken. *Loof de Heere, mijn ziel!*

Toen de mensen zagen wat ik er allemaal alleen had uitgehaald, stonden zij verwonderd te kijken; er was veel meer dan ik hier heb opgenoemd. Ik kreeg het toen niet alles in mijn gedachte. Al het brood, en de pasteien van de slacht, en nog een flinke zak bloem had ik er alle tegelijk uitgedragen, maar hoe ik dat gedaan heb kan ik niet zeggen. Dit weet ik wel, dat ik mij waarlijk verwonderde als ik de vrachten goed bekeek, die ik er zelf had uitgedragen, en dat deden de mensen ook.

Wel Sukey, zeiden zij, dat heb jij er toch niet uitgebracht, en dit heb jij toch niet kunnen dragen? En dat alles alleen?

Ik had hun kunnen antwoorden, maar zij zouden mij niet begrepen hebben: "Nee, Nee, dat heb ik niet gedaan! Nee, dat heeft mijn God gedaan! Hij heeft dat alles voor mij gedragen. En dit weet ik, want ik had eerst niet de minste kracht, totdat Hij die wonderlijke sterkte aan mijn ziel meedeelde, ja, ook aan mijn lichaam. Hieruit weet ik, dat het Zijn werk was. Ik was geheel ingenomen en buiten mezelf gezet, met de overvloed der vertroosting die in mijn ziel vloeide, doordat Hij mijn die gezegende en hemelse dingen weergaf waarvan ik meende, dat zij voor eeuwig van mij waren gevloeden. Al die tijd, toen ik mijn goed uit het huis sjouwde, dacht ik niet om mijn uitgeput lichaam, of om aardse goederen. Het was gewisselijk de Heere, die mij die dag te midden van de vlammen in het leven behield. Ja, Hij bewaarde mij in het leven en Hij gaf mij leven, zowel lichamelijk als geestelijk; daarom zeg ik: "Hem zij alleen de eer".

Toen ik die hoekkast met vaatwerk opendeed, was er geen schoteltje beschadigd, noch het geringste gebroken of op enigerlei wijze bedorven. Daar stond de kan met melk nog op de plank, juist zoals ik die er in de morgen op gezet had, geen druppel, ja niet een, was er uitgestort. Toen ik die kan met melk zag staan, o, wat kreeg ik toen Zijn goedertierenheden weer opnieuw te zien, bij de gedachte, dat Hij Zijn hand zou uitstrekken om mijn kan met melk te redden!

Al die mensen zagen het en zij verwonderden zich; maar wat mij betrof, ik wist hoe het kwam, ik wist, dat 't het werk des Heeren was, om mijn ziel de grootheid Zijner goedertierenheden te leren kennen.

En de mensen, zij haalden een wagen en daar laadden zij alles op, en zij brachten het naar het Sterrebosch, waar mijn zuster Winney Roberts woonde, maar ik zelf ging naar Churton Square. De oude juffrouw Spencer vroeg mij bij haar in huis te komen, en zij haalde een

kom niet water om mij te wassen, want ik was één stuk roet, en zwart en rook.

De heren Charles Gilpin en Bernard Gilpin [2 broers van de schrijfster] kwamen naar mij zien. Mijnheer Bernard sprak zo medelijdend: Wel Sukey, waar moet je nu heen? Nu heb je geen thuis meer.

O, ik denk nog dikwijls om die woorden: "Nu heb je geen thuis meer". Maar mijn thuis is in de hemel; ja, daar is het.

Men moet niet uit het oog verliezen, dat Sukey toen zij nog jong was zonder de minste kennis van de godsdienst was opgevoed. Haar opvoeding bestond alleen hierin, dat zij had leren werken, om daarmede in deze wereld haar brood te verdienen. God riep haar uit deze staat van onwetendheid op die merkwaardige wijze, zoals zij die zelf heeft beschreven, openbarende in haar Zijn Zoon, "de Hoop der heerlijkheid", en onderwijzende haar duister verstand door de bijzondere leiding van Zijn Heilige Geest in al de noodzakelijk te kennen leerstukken van ons allerheiligst geloof.

Gedurende enige jaren na haar bekering was het uitwendig onderwijs, dat zij ontving, niet zo helder en geestelijk, dat het in elk opzicht zijn gezag deed gelden. Het is daarom niet te verwonderen, dat zij gedurende dat tijdperk van haar leven gemakkelijk in veel misvattingen verviel. Hoe dikwijls werd zij gedrongen, ja tot het einde van haar leven, de taal van de Psalmist tot de hare te maken: (Ps. 73 vs. 22) "Toen was ik vernuftig en wist niets; ik was een groot beest bij U." Maar het was door genade haar voorrecht, dat zij nooit rustte voordat zij er het volgende vers aan kon toevoegen: "Ik zal dan gedurig bij U zijn; Gij hebt mijn rechterhand gevat."

In de jaren 1838, 1839 en 1842 bracht Mr. Bourne verscheidene maanden door te Pulverbach, waar Sukey Harley toen woonde, en zij met nog enkele anderen kwamen daar geregeld bij hem onder de bediening van het Evangelie. God zegende de prediking van Zijn Woord, door de mond van Zijn dienstknecht, zeer tot haar nut en geestelijke onderwijzing. Nooit tevoren had zij onder een bediening gezeten waar, zoals zij het uitdrukte, "haar verborgen leven en gerechtigheid in Jezus Christus verklaard werden".

Zij kwam daardoor meer onder de tucht van het Woord en zij werd er gedweeër door. Door de genade Gods kreeg zij altijd, vroeger of later, te vallen onder de bestraffingen van het gepredikte Woord; zij kon de kracht daarvan niet weerstaan, hoewel zij nu en dan voor een tijd gevangen gehouden werd onder de macht van haar trotse, onbuigzame natuur.

Een geval van dien aard zal ik hier melden als een voorbeeld van de krachtige werking van de hoogmoed in liet natuurlijk hart en de alles overwinnende kracht der genade van onze Heere Jezus Christus, wanneer Hij Zijn hand uitstrekt om die ten onder te brengen. Niemand weet, zolang hij het niet bij eigen bevinding heeft leren kennen, welke bezwijmingen en dwalingen de ware Kerk van Christus onderworpen is, wanneer zij zijn "als schapen die geen herder hebben"; of hoe geweldig de tegenstand en weerstrevigheid is van dat "vlees in hen, dat begeert tegen de geest", wanneer het onder geestelijke tucht komt.

Mr. Bourne preekte bij zekere gelegenheid in de herfst van het jaar 1839 over Ps. 31: 21: "Gij verbergt ze in het verborgene Uws aangezichts voor de hoogmoedigheden des mans; Gij versteekt ze in een hut voor de twist der tongen."

Sukey gevoelde, dat de preek zich richtte tegen de hoogmoed van haar hart, maar het onmiddellijk gevolg van deze overtuiging was, dat de vuile bron binnen in haar zich hoe

langer hoe meer begon te roeren, zodat haar geest, zoals zij het later uitdrukte, geheel in rep en roer kwam. Het werkte vijandschap en toorn en allerlei boosheden in haar, die altijd gereed staan om in de verdorven natuur op te bruisen en het verzochte kind van God met verderf te dreigen, zolang niet de Geest des Heeren de banier tegen hen opricht (Jes. 59:19). Zo ook werd in die tijd de arme Sukey verzocht en beproefd; de verdorvenheden werden haar te sterk zodat zij ze niet meer kon beteugelen.

In die toestand ging zij naar haar vriendinnen in de pastorie van de rector en klaagde bitter, dat Mr. Bourne die preek tegen haar gepreekt had; dat wist zij en daar was zij boos om. Zij lazen haar enige opmerkingen voor, die Mr. Bourne bij een vorige gelegenheid had gemaakt over Micha 7: 19. Daar die opmerkingen zeer gepast en er ook op berekend zijn, tot onderwijzing en vertroosting te dienen voor dezulken die zich geheel van alle hulp ontbloot gevoelen, wanneer zij door een dergelijke storm worden overvallen, zal ik ze hier invoegen.

"Hij zal onze ongerechtigheden dempen, enz." "De Heere doet dit door andere middelen dan wij verwachten. Hij stelt ons onze ongerechtigheden voor ogen en doet ons haar onstuimige werking gevoelen. Dat brengt ons onder vrees en verschrikking aan het roepen tot Hem om genade, en door dat middel toont hij ons de waardij van het bloed eens Zaligmakers. Exod. 15 beschrijft wat de genade des Heeren uitwerkt op onze uitbrekende verdorvenheden". "Gij hebt uw rechterhand uitgestrekt, ... alle de ingezetenen van Kanaän zullen versmelten. Verschrikking en vreze zal op hen vallen, door de grootheid van Uwen arm zullen zij verstommen, als een steen."

"Wanneer deze arm des Heeren geopenbaard is, waar is dan de hoogmoed en de vijandschap? Waar is alles, dat boos is? Zij zijn alle verdwenen. Dat boos gedierte kruipt in hun holen wanneer deze zon opgaat. Zij kunnen zich niet vertonen. Zo worden wij in Gods hut verborgen voor onze eigen ongerechtigheid en verstoken in het verborgen van Zijn tegenwoordigheid voor onze hoogmoedigheden en voor de twist onzer tongen."

Toen dit stuk aan Sukey was voorgelezen, zei zij: "Ik stem met ieder woord hiervan in. Ik weet, dat dit alles waar is, want zo heb ik het ook ondervonden".

Het verwonderde haar echter zeer te moeten horen, dat de preek van die sabbatdag uitdrukking had gegeven aan dezelfde bevinding. "Wel", voegde zij eraan toe, "wat ben ik toch een dwaze, onkundige vrouw; ik weet niemendal!" "Ik heb dikwijls de waarheid ondervonden van wat u daar heb voorgelezen, en er ontelbare malen vertroosting uit ontvangen, maar ik wist niet, dat wat ik sabbatdag hoorde hetzelfde was. Ik was zo met toorn vervuld tegen Mr. Bourne, dat ik nauwelijks hoorde wat hij sprak".

Nu was zij blijkbaar zeer veroordeeld en beschaamd over veel dingen en zij zei, dat zij de bestraffing verdiend had, en erkentelijk was voor hetgeen haar was voorgelezen, want dat haar geest, juist zoals het daar beschreven wordt, er geheel door in opstand geraakt was. Thuiskomende vond zij Mr. Bourne zelf in haar woning. Zij had gedurende haar wandeling ernstig nagedacht over wat er gebeurd was en was vol goddelijke droefheid en berouw.

Mr. Bourne gaf er later het volgende verslag van aan een vriend:

Sukey Harley zei toen zij mij zag: "O, wat heb ik gezondigd! Wat ben ik verbijsterd geweest! Ik trachtte mezelf te overreden, dat alles goed stond, maar ik kon niet; het was enkel verwarring. Ondertussen zei ik telkens: "Mijn gezegende Jezus heeft mij geleerd en geen mens". Ik heb mij nooit ellendiger gevoeld, hoewel ik alles te werk stelde, om mezelf te overreden, dat ik gelukkig was, en dat mijn God met mij was. Ik kon niet bidden, ik

voelde niets dan toorn.

Eindelijk lazen de dames mij een brief voor welke een oude preek van u bevatte, waardoor ik enige ondersteuning ontving; mijn trots hart begon zich enigszins te vernederen. Toen ik naar huis wandelde en overdacht wat zij mij hadden voorgelezen, zag ik, dat de hoogmoed mijns harten de oorzaak was van mijn toorn en ik begon te roepen en te bidden tot de Heere Jezus om zich over mij te ontfermen. Ik trachtte ook voor u te bidden als een gelukkig mens en dankte de Heere, dat Hij u gezonden had, want tevoren wenste ik, dat Hij u niet had gezonden. Nu ging mijn hart in liefde en dankbaarheid tot Hem uit, omdat Hij een getrouwe vriend gezonden had, om mij te onderwijzen. Toen begon mijn dienstbaarheid te wijken, en mijn volzalige Jezus toonde mij Zijn aangezicht en bracht er mij geheel en al uit, zodat ik niet kan zeggen hoe gelukkig ik ben, en hoe zeker, dat de Heere u tot ons heeft gezonden. O, wat heb ik een behoefte aan onderwijs! O, mijn trotse hart, hoe spoedig raak ik de weg kwijt, maar hoe goedertieren brengt de Heere mij terug".

Mr. Bourne schrijft verder in zijn brief: "Zo ziet gij wat een zware strijd Sukey heeft gehad. Haar natuurlijke hoge geest is altijd een grote beproeving voor haar geweest en is dat nog. Het was deze trotse natuur, die geen tegenspreken kon verdragen, welke de week daarvoor haar zo in opstand had gebracht. Dit bemerkende sprak ik op de sabbatdag uit Ps. 31: 20 en 21, maar zo gematigd, dat niemand buiten ons begreep, dat ik die onmiddellijk op haar toepaste. Nochtans vermeerde die preek de beroering in haar gemoed en werd die niet ten onder gebracht voor de daarop volgende Dinsdag, zoals ik hier vermeldde.

Ik geloof niet dat ik ooit in iemand een krachtiger vernedering heb waargenomen, of duidelijker en helderder kenmerken heb gezien van de genade Gods en de krachtige werking daarvan op het hart van een arm, trots zondaar. Hoe vernederde zij zichzelf en hoe verhoogde zij haar gezegende Verlosser, en wat betoonde zij een liefde en dankbaarheid tot mij, als het instrument, dat de Heere gebruikt had. Ik werd er zelf zeer door bemoedigd en mijn ziel mocht enigermate in haar blijdschap delen. Nooit waren wij zo volkomen verenigd in de geest, dan op die dag".

James Bourne.

Het bovenvermelde voorval toont duidelijk, dat de natuurlijke hoogmoed van haar hart, evenals die van anderen, bij de minste prikkeling tevoorschijn kwam en overwicht op haar kreeg. Tenzij God met een machtige hand kwam tot haar verlossing, kon zij er zich op generlei wijze van vrijmaken. Het is het voornemen van de schrijfster niet Sukey als een volmaakte vrouw voor te stellen, of haar naar het vlees te verheffen, maar meer om de genade Gods te verheerlijken, die zo zichtbaar en krachtig in haar hart werkte, dat daardoor, vroeger of later, elke gedachte gevangen geleid werd tot de gehoorzaamheid van Christus.

Daarom, nog een ander voorbeeld, niet alleen tot verduidelijking van de voorgaande opmerking, maar ook van de wonderlijke wijze waarop, door de almachtige kracht en wijsheid Gods, de listigheid en boosheid des Satans worden verijdeld, zodat de misslagen en dwalingen welke de kinderen Gods voortdurend onderhevig zijn zodanig worden overheerst, dat zij dikwijls als middelen dienen tot duurzame onderwijzing, zowel als tot diepe vernedering. Zo leren zij de waarheid van Zijn Woord verstaan, "dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn" (Rom. 8: 28).

Een zeer gewone misslag, welke Sukey in haar grote onkunde placht te begaan, was deze, dat, wanneer zij bij de een of andere gelegenheid werd gesmaad, of beledigd, of beschimpt wegens haar godsdienst, zij dit, bij wijze van getuigenis te geven van haar oprechtheid of haar gehechtheid aan de zaak van God, aan de belediger meende te moeten vergelden met een mate van vurigheid welke op Evangelie-gronden niet te rechtvaardigen was. Zij noemde dit "een strijden voor haar godsdienst", en het is te denken, dat zij in de loop van twintig jaren verscheidene slagen van dat soort geleverd heeft, maar het is te betwijfelen of zij dikwijls de overwinning behaalde.

Een omstandigheid van deze aard greep plaats tegen het laatst van het jaar 1839. Op zekere dag, dat zij bij de weg liep, ontmoette haar een jongeman, die zeer goddeloos en losbandig was. Hij had liet dadelijk op haar gemunt en begon haar godsdienst te bespotten en te uit te lachen, onder het uiten van veel bittere smaadredenen tegen de zaak van God. In haar ijver om de waarheid, die God in haar hart tot waarheid had gemaakt, te verdedigen, bestrafte zij zijn goddeloze woorden met zoveel warmte en heftigheid, dat de woordenstrijd tussen hen een hoogte bereikte welke alle hartstochten in beweging bracht. Maar hoe meer zij trachtte aldus de zaak van God te verdedigen, hoe meer zij er een smaad over bracht.

Toen de spotter zó haar toorn had gaande gemaakt meende hij de zaak gewonnen te hebben, namelijk, dat hij bewezen had, dat zij een huichelaarster en Gods waarheid een leugen was. Hij maakte dan ook een verbazende drukte over de overwinning die hij had behaald. Er waren bij deze gelegenheid ook toeschouwers, die klaarblijkelijk van de vertoning genoten en er elk tot zijn eigen doel zoveel mogelijk van wensten te profiteren.

Niet veel dagen daarna kwam Sukey aan de pastorie van Pulverbach en vertelde de hele geschiedenis. De familie had er reeds langs een andere weg van gehoord en had er veel last van gehad. Een van haar geeft het volgend verslag van dit onderhoud en wat het uitwerkte.

"Te vergeefs trachtten wij Sukey's ogen te openen voor de verkeerdheid van zulke handelingen. Zij antwoordde slechts: "Wel, ik had er mezelf niet in op 't oog, maar hij bespote Gods waarheid en moest ik hem niet in het aangezicht weerstaan? Ja, ik zou het weer doen ook, hoewel het mij spijt, dat ik er u verdriet mee aandoe. Het is mij hetzelfde wie mij uittart, of het grote lui zijn of armen, maar tegenstaan zal ik ze. Was niet de goddeloze vijandschap tegen God in zijn hart de reden waarom hij mij bespote? Natuurlijk, was dat; en denk je, dat ik dat zal verdragen? Nee, ik zal het voor mijn God opnemen, zolang ik leef, wie mij daarin ook tracht te keren".

O Sukey, Sukey, antwoordde ik, hoe dikwijls zeg je, dat je de grootste dwaas van de wereld ben en het is niet anders dan die dwaasheid welke je zo doet spreken. Kan je dat niet vatten, dat je op die manier tegen God strijdt, en niet voor Hem?

"Nee", antwoorde zij, "dat kan ik niet verstaan wat je daarmee bedoelt." "Maar," liet zij er op zachter toon op volgen, "ik hoop, dat de Heere mij als ik thuis kom wil bekrachtigen, om deze zaak in het gebed voor Hem neer te leggen, en als ik verkeerd handel hoop ik, dat Hij mij terecht zal helpen."

Dit zei zij toen zij ons verliet. Ik zag duidelijk, dat geen redenering Sukey van haar dwaling kon overtuigen en ik gevoelde mij geheel zonder hoop, dat zij ooit zou overtuigd worden. Juist toen kwamen mij de woorden voor uit Ps. 17: 13, 14: (Eng. Overz.) "Bevrijd mijn ziel van de goddeloze die Uw zwaard is; van de lieden die Uw hand zijn, o Heere, van de lieden, die van de wereld zijn." Ook 2 Sam. 16: 5 - 12, waar geschreven staat hoe Simeï David vloekte, en ik zei in mijn hart: "Heere! het zou U zeer licht vallen haar te onderwijzen; zij weet niet, dat de goddelozen Uw zwaard zijn."

Een paar dagen later ging ik Sukey in haar woning bezoeken, en zonder enige verklaring te

geven, of in het minste te zinspelen op hetgeen gebeurd was, nam ik de Bijbel en las haar die beide Schriftuurplaatsen voor. Terwijl de woorden nog in mijn mond waren bezweek haar geest en viel zij voor de Heere.

"Ach! mijn lieve juffrouw, dat is Gods woord tot mij! O wat snijdt dat woord er diep in! Dat is Gods woord tot mijn trotse hart! Wel, dat heb ik tot op dit ogenblik toe nooit geweten, dat de goddelozen Gods zwaard zijn. Wat een beruchte, onwetende en goddeloze vrouw moet ik wel zijn. Ik heb al die jaren tegen God gestreden, terwijl ik meende, dat ik voor Hem streed. Is het niet een wonder, dat Hij mij nog draagt, zo'n onwetende dwaas als ik ben? De goddelozen, Gods zwaard! Wel, ik heb dit nooit tevoren geweten. O, dat wist David toen hij sprak: "Laat hem geworden, dat hij vloeke, want de Heere heeft het hem gezegd." Ach! arme man! hij weet niet, dat hij maar een zwaard in Gods hand is, hoewel hij des duivels werk doet. Nee, daar verstaat hij niets van. Wel, ik heb in mijn hart medelijden met hem, dat heb ik. Ik zou hem de voeten kunnen wassen om hem te dienen, als het ergens goed voor kon zijn. Ach! laat hem vloeken, laat hem vloeken, want de Heere heeft het hem gezegd. Maar de Heere zou in een ogenblik zijn hart kunnen omwenden, en in plaats van te vloeken zou hij zegenen."

Dit was God, die Sukey's hart aanraakte: zoals David spreekt: "Als Hij de bergen aanroert, zo roken zij" (Ps. 104:32). Nooit vergat zij de onderwijzing die zij bij deze gelegenheid had ontvangen. Velen kunnen getuigen, dat van die tijd af een opmerkelijke verandering in haar gedrag te zien was onder soortgelijke omstandigheden. Zij placht later dikwijls te zinspelen op deze gebeurtenis, en dat in niet zulke gematigde bewoordingen uitdrukkinge wat een schande het voor haar was, zeggende, dat zij nooit tevoren "overtuigd was van de wet."

Deze uitdrukking zou, in de zin waarin zij die bezigde, een Doctor in de godgeleerdheid te machtig zijn, maar Sukey was geen theoloog, hoewel God haar wijs gemaakt had tot zaligheid. Alzo "stort Hij verachting uit over de prinsen," en "maakt God de Wijsheid dezer wereld dwaas." Omdat Hij deze dingen voor de wijze en verstandige verborgen heeft, en heeft dezelve de kinderkens geopenbaard. Zie blz. 43.

Het zou overtollig zijn meer over Sukey's gebreken uit te weiden. Haar zedelijk karakter was in waarheid strikt onberispelijk, niemand kon daarop iets aanmerken. Zij had echter niet het ganse verloren geslacht van Adam gemeen, dat zij veel gebreken, misslagen en zwakheden had. Ja, wat meer is, zij was, zoals zij zich dikwijls gevoelvol uitdrukte, een zondares van het hoofd tot de voeten. Zij had niets in zichzelf om op te roemen, en verklaarde dikwijls met de diepste vernedering: "Ik verfoei mezelf, ja, ik heb een walging van mijn gebeden, zodat, al had ik geen andere zonde dan wat ik daarin zie, dat alleen genoeg zou zijn om mij te verdoemen. Nochtans kan ik het niet nalaten, want hoe meer gevoel ik ervan heb, hoe geweldiger mijn gebeden worden." Zij bevond, dat het Woord van God waar is, als het zegt: "Van de voetzool af tot het hoofd toe is er niets geheels aan hetzelfde, maar wonden, en striemen, en etterbuilen" (Jes. 1:6). Daarom was zij gedwongen ganselijk uit haarzelf te vlieden tot Jezus Christus, die medelijden met haar had en haar zaligmaakte. Laten al diegenen, die met Sukey hun verloren staat gewaarworden, moed vatten uit het voorbeeld, dat zij in haar hebben; laten zij uitzien naar dezelfde Zaligmaker, die zij vond. Als Hij weerkeert en hen met een oog van ontferming aanziet gelijk Hij haar deed, zullen zij dezelfde zaligheid deelachtig worden.

De godsdienst, die Sukey Harley door de genade Gods beleed, was niet die van

volmaaktheid in het vlees; op dat soort godsdienst heeft zij nooit aanspraak gemaakt. Bijgevolg ergerden zich velen aan haar. De wereld wist, dat zij niet een van de hare was en daarom verachtten zij haar.

Zij leefde niet in de geest der wereld, ook was zij niet gemanierd overeenkomstig haar stellingen of begrippen; daarom werd zij haar een ergernis. Oppervlakkige luchthartige belijders wisten, dat zij niet bij hen behoorde, want zij hield niet van hun gesprekken en kon niet met hen samenleven; daarom was zij ook hun een ergernis en bespotten zij haar. Maar zij, die haar broederen en medegenoten in het geloof en de bevinding van het Evangelie waren, behoefden zich aan haar niet te ergeren.

Een trek van haar Christelijk karakter, welke daarin misschien wel het meest op de voorgrond tredend en in het oog vallend was, werd maar weinig begrepen en nog minder gewaardeerd. Zij had onder de Goddelijke onderwijzingen die zij had ontvangen geleerd, als hatelijk in de ogen Gods zijnde, te verwerpen al die nagebootste godsdienst, die alleen naar het vlees riekt en die dikwijls een grote schijn heeft, en welke velen bedriegt door een soort vrome geest die alleen oprijst in de natuurlijke genegenheden. Het scherp gevoel, dat zij had van het onderscheid tussen dit bedrog des duivels en die godsdienst welke in het hart gewrocht is en onderhouden wordt in de "inwendige mens" door de Geest van de levende God, had zoveel invloed op haar gedragslijn bij sommige gelegenheden, dat velen haar veroordeelden, die, als zij genoeg onderscheidingsvermogen hadden gehad om te kunnen zien uit welk beginsel zij handelde en door welken geest zij geleid werd, heel anders zouden hebben geoordeeld.

Nooit kon zij zich hartelijk in godsdienstige gesprekken mengen, zelfs met dezulken van wie zij geloofde, dat er een wezenlijk werk van genade in hun hart was, wanneer zij niet een levendige aanraking van het altaar Gods vandaan bij haar eigen gewaar werd, of in hen bemerkte. Als dit gemist werd dan trok het gesprek haar niet aan, gedachtig aan de waarheid van hetgeen Salomo zegt, dat "het woord der lippen alleen strekt tot gebrek" (Spr. 14: 23); dat het nergens nuttig toe is dan om de kostelijke tijd te verspillen.

Daarom onttrok zij zich somtijds plotseling aan de gesprekken, zo maar kortaf op een wijze die een bijzondere karaktertrek van haar was, of zij maakte een einde aan het gesprek met de een of andere scherpe opmerking, waarin zij genoegzaam haar afkeuring te kennen gaf en gewoonlijk gepaard met de een of andere rake toepasselijke waarheid aan het adres van de spreker. In elk geval zorgde zij ervoor op de een of andere wijze en zonder veel omslag een domper te zetten op een kwaad, dat zij niet kon verhelpen.

Het is licht te begrijpen, dat zij door zo'n gedrag zich dikwijls blootstelde aan de beschuldiging, dat zij te kort schoot in enigheid en broederlijke liefde, zowel als van een gemis van geestelijk onderscheidingsvermogen. En zij moest dat verwijt wel op zich laden, omdat zij, in tegenstelling met Farizeeën en Schriftgeleerden, niet de eer der mensen, maar alleen de eer Gods zocht.

Wij worden in de Zendbrief van Johannes vermaand met deze woorden: "Geliefden! geloof niet een iegelijke geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn." Sukey was geestelijk gemaakt, om dit gebod te beoefenen en somtijds deed zij dit zo onwillekeurig, dat zij misschien niet altijd in staat was rekenschap te geven waarom zij zo handelde, of, in elk geval, het punt te beredeneren met hen, die de verborgen beweegredenen niet konden onderscheiden waar het bij haar uit voortvloeide. Zij werd een toetssteen in haar consciëntie openbaar, waaraan haar eigen belijdenis gedurig getoetst, beproefd en geoordeeld werd voor God, die in barmhartigheid haar laven in Jezus Christus van dag tot dag en van uur tot uur vernieuwde, waardoor zij Hem diende in geest en waarheid en de

kracht der godzaligheid haar dierbaar was, boven de letter.

Onder deze onderwijzing kon zij zich niet verenigen met alles wat somtijds in 't midden gebracht werd door dezulken die niet zo voortdurend verlevendigd waren als zij. Uit liefde tot hun zielen zowel als uit vrees van tegen God te zondigen durfde zij in hen niet aanmoedigen, wat zij in zichzelf niet kon verdragen. Zij kon ook de schijn niet aannemen, dat zij geloofde, dat het alles waarlijk zo was, wanneer zij gevoelde, dat het een of ander niet zuiver lag.

Nu, aangezien zij openbaarde, dat zij in de vreze Gods wandelde en dat over het algemeen haar gedrag getuigde, dat zij door de Geest Gods geleid werd, zullen zij, die door dezelfde Geest geleerd zijn, omzichtig wezen hoe zij haar in die dingen beoordelen. Laten wij het voor een uitgemaakte zaak houden, dat zij bij sommige gelegenheden dwaalde doordat zij de een of andere zaak verkeerd begreep. Maar is dat zo'n wonder, in aanmerking genomen, dat niemand volmaakt is en dat het God behaagd heeft Zijn volk door deze wereld te voeren te midden van verzoeking, zonden en zwakheden waarvan Hij ze eerst hiernamaals volkomen zal verlossen? Daarom kunnen wij haar veilig overlaten aan Hem, die "naar het gezicht Zijner ogen niet zal richten; Hij zal ook naar het gehoor Zijner oren niet bestraffen; maar Hij zal den arme met gerechtigheid richten en de zachtmoedigen des lands niet rechtmatigheid bestraffen" (Jes. XI: 3, 4).

Het behaagde Hem haar, hoewel zij een arme, ellendige zondares was, een plaats te geven te midden van Zijn volk, als een getuigenis en voorbeeld, niet alleen van de vrijheid Zijner genade, maar ook van de geestelijke kracht van die godsdienst waarvan Hij zowel de Beginner als de Voleinder is, gelijk de Zaligmaker spreekt door de mond van de Profeet: "Ziet, Ik en de kinderen die Mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël, van de Heere der heirscharen, die op de berg Sions woont" (Jes 8: 18). In dit licht beschouwd behoorde niemand zich aan haar korte, scherpe antwoorden geërgerd, noch die licht geacht te hebben. Dit zal volgaarne erkend worden door hen, die door Gods genade in staat gesteld werden, onder het vernederend gevoel, dat zij er in het eerst door ondervonden, van de Heere Jezus een vernieuwde aanraking niet de helende "balsem Gileads" te begeren en te verkrijgen.

Als hun lippen hiermede gezalfd waren konden zij er zeker van zijn, liefde en vereniging te vinden bij en niet hun beproefde en getrouwe vriendin Sukey, die onder al haar botheid, die wezenlijke genade des Geestes, de Christelijke liefde, niet miste, welke ware gemeenschap met al het Israël Gods in haar hart voortbracht. Haar geestelijke genegenheden waren waarlijk onbegrensd, wanneer zij gewaar werd, dat die wederkerig waren. De liefde van Christus toch was in haar hart uitgestort en die verwekte liefde tot al Zijn leden; en zo was de band van vereniging, die bestond tussen haar en allen die in haar consciëntie geopenbaard werden, dat zij de Geest van Christus hadden ontvangen, een drievoudig snoer, dat niet haast kon gebroken worden.

Aan die personen die er geen belijdenis van godsdienst op nahielden en haar toch in weerwil van al haar afwijzingen een soort van vriendschap bewezen, betoonde zij veel tederheid; men kan nooit weten, zei zij, hoe de Heere nog in hun harten kan werken. Ook wanneer er onder hen, met wie zij in gemeenschap leefde, iemand door de kracht der verzoeking van het pad was afgeweken, en daardoor zowel in de gemeente als bij zichzelf uit de gunst was, dan waakte zij over zo iemand met de uiterste tederheid en bezorgdheid, en had hem voortdurend in het verborgen gebed voor de Heere op haar hart gebonden. Ach, wie weet, zei zij, of het tenslotte nog niet mag blijken een van de ware schapen te zijn? Wat zou van mij geworden zijn, als Jezus Christus mij niet in al mijn afdwalingen

weer opgezocht en terecht gebracht had? Hij kent al Zijn kinderen; ik ken er maar weinig, maar geloofd zij Zijn Naam, Hij leert mij dag en nacht voor die allen te roepen — menigten, menigten uit alle volken! Mijn gezegende Verlosser, doe ze allen Uw dierbare Naam kennen en breng ze allen tot Uw hemels koninkrijk.

Zij die gewoon waren een zoete gemeenschap met haar te onderhouden zullen haar lang met aangenaamheid blijven gedenken, want de gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn." Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is, ja dat meer is, die ook opgewekt is; die ook ter rechterhand Gods is; die ook voor ons bidt." Daarom zijn zij voor de troon Gods en dienen Hem dag en nacht in Zijnen tempel. Amen.

Een brief van SUKEY HARLEY aan Mr. BOURNE.

PULVERBACH, Shrewsbury,
2 Augustus 1836.

Mijn geliefde broeder in de Heere.

U vraagt mij of ik enige verandering in mijn gemoed kan opmerken. Ja, mij dunkt van wel. Wanneer duisternis inkomt en God Zijn aangezicht verbergt, gevoel ik mij zo benauwd, zo benauwd; het is vreselijk buiten God te zijn. Ik roep tot dat Hij neerkomt. Mijn Jezus komt tot mij; ik kan niet tot Hem gaan. Ik treur, ik roep; ik weet van geen ellende dan die, dat mijn God Zijn aangezicht verbergt; maar dat duurt niet lang; ik zou niet kunnen leven; soms een uur, soms twee, maar geen helen dag. Dat gebeurt maar zelden, dat er een hele dag voorbijgaat, zonder dat God mij bezoekt. Hij gaat zelden voor lang tegelijk weg; dat is een verschrikkelijke krankheid, ja, dat is mijn zware benauwdheid. Wanneer Hij weer tot Mij komt neemt Hij alle benauwdheid weg, alle benauwde gedachten, laat de smart zijn wat zij wil.

Hij komt te midden van alles en verandert alles in blijdschap; niets kan mij deren. Het zijn de duivel en de oude inwonende zonde, die de smart veroorzaken. De duivel komt in en dan verdwijnt al de vreugde, maar Jezus komt en drijft de duivel weg. O wat blijdschap en vertroosting is dan mijn deel wanneer ik weer kan opzien! Wilt gij een versje hebben, dat op zulke tijden voor mij gepast is; dit is er een:

*Zijn liefde en kracht is groot,
Die in mijn grootsten nood
Mij op 't gebed wil schenken,
Ver boven bede en denken.*

Laatstleden Zaterdag was mijn hart zeer hard; ik kon het niet breken, ik kon het niet week krijgen; ik treurde, ik was bedroefd. Toen mijn Verlosser kwam deed Hij het. Hij maakte mijn harde hart week. Ik vond vanmorgen deze plaats in de Schrift: — en het was mij of elk woord voor mij geschreven was — "En gij zult gedenken aan al de weg die u de Heere uw God deze veertig jaar in de woestijn geleid heeft; opdat Hij u verootmoedigde, om u te verzoeken, om te weten wat in uw hart was."

O, ik las die woorden; ik meen het hele kapittel, zij werden tot mij gesproken. Ik gaf ze mijn man, ik liet ze mijn dochter lezen; ik onderstreepte die woorden in mijn Bijbel; ik wenste die woorden in mijn gedachten te houden en ze nooit weer te vergeten.

Geliefde heer, ik moet u iets vertellen van de barmhartigheid mijns Gods over mij, over Zijn goedertierenheden, hoe Hij Zijn Woord aan mij gezegend heeft. Het is zeer dierbaar wanneer de Heere Zijn Woord aan mijn ziel zegent.

Gij vraagt naar mijn spreken tot anderen. Ik ben zo'n soort vrouw, dat ik niets kan zeggen zolang niet mijn Jezus komt en mij de woorden in de mond legt; dan kan ik spreken. O, ja dan kan ik spreken. Gij zegt: "Al zijt gij niets, nochtans is de genade Gods in u iets." Maar ach, ik ben de onwetendste, behoeftigste vrouw die er bestaat;. Ik kan geen plaats in de Bijbel opzoeken, niet een vers kan ik vinden; ik kan geen hymne vinden, ja niets. Dat ben ik. Ik vergeet de arme zondaren niet; wanneer de Heere het mij gebiedt kan ik wel tot de een of ander spreken. Maar zolang Hij er mij niet toe aanzet durf ik mijn mond niet opendoen. Wat ik tot hen spreek is zoals ik het zelf heb ondervonden. Ik zeg hun de waarheid wanneer ik opening heb van de God des hemels, dan gaat het, dan kan ik het

zonder de minste vrees doen. Ik vrees de mens niet, ik heb niets anders nodig dan dat de Heere mij opening geeft; als Hij mij geen opening geeft, dan ben ik stom, dan kan ik geen woord zeggen.

O, wat is onze wereld een woeste plaats, overal waar onze dierbare Zaligmaker niet gewerkt heeft. Zij verwerpen het; ik zie ze beven wanneer ik mijn bevinding verteld heb; — ik zie ze beven, maar zij verwerpen het.

Wat een meester is Satan. Ik was geboeid, vastgeklonken in zijn ketenen, totdat mijn gezegende Verlosser de keten verbrak. Toen werd ik losgemaakt. O, wat een werk is dat! Mijn gezegende Verlosser heeft het alles in Zijn handen. Het is somtijds meer dan ik kan dragen, als ik over de onbekeerde wereld denk; het maakt mij geheel van streek. Dit woord is mij tot troost: "Ik ben de Opstanding en het Leven".

Als ik denk aan de tijd en de kracht welke de Heere mij onder hen gegeven heeft, de jaren die ik hier heb doorgebracht; de Heere weet, dat dit waar is. Toch is er enige werking onder hen. Zij zijn in een somberen staat, zij zingen, zij zoeken de godsdienst bij elkander zij gaan naar hun Ranter (Ranter – een prater - was een spotnaam van de eerste Methodisten) bijeenkomsten, zij bidden, zij lezen de Bijbel. Hoe kunnen zij in het Woord van God geloven wanneer zij niet in God geloven? Hoe kunnen zij in het Woord geloven wanneer zij niet op God betrouwen? Hoe kunt gij geloven, gij die eer van elkander neemt, en de eer, die van God alleen is, niet zoekt? Zij zijn gerust, zij zijn zeker, zij hebben godsdienst in zichzelf, — zakken vol. Zij zijn dood en ondertussen menen zij, dat zij leven; zij leven in stille rust.

En, o! wat zijn weer anderen in een verschrikkelijke staat; die verstaan niets. Zij hebben geen godsdienst, zij weten niet wat te doen, zij weten geen raad, zij worden geslingerd, zij weten niet waar het hapert, alles is verkeerd, het is alles verwarring. Zij bezwijken, zij zijn moede, zij zijn gebroken, zij zijn hulpeloos, zij worden voortgedreven en zijn aldoor aan het onderzoeken; zij kunnen de weg niet vinden, op en neer en heen en weer geslingerd; zij beven, zij sidderen, zij bidden, zij roepen, zij menen, dat God ze niet hoort, zij denken, dat er geen God is. O, zij zijn in een vreselijke, benauwde staat.

Zo zijn de kinderen van God voordat Hij ze gegeven heeft Hem te kennen; die zijn het daar ik over spreek. Hoe lief heb ik ze; ik draag smart over hen, ik treur over hen, mijn hart is bezwaard, vol van droefheid. Ik bid voor hen, ik smeed mijn God zich over hen te ontfermen, om Zijns lieve Naams wil; ik vind grote sterkte bij de Heere in voor hen te bidden. Mijn Jezus zegt mij, dat er niet één zal verloren gaan. Hij zal ze allen te Zijner tijd toebrengen. Hij zal de Zijnen nooit vergeten.

Welke hymne is dat ook, die luidt?

Nooit zal 'K u vergeten, uw naam is in Mijn hart

Voor eeuwig gegrift, ja voor u leed Ik smart.

Heb u die ooit gehoord? Ik zal ze u eens uitschrijven:

*Als Sion, door golven en baren bedolven,
Met krankheid geplaagd en door angsten gejaagd,
In arbeid en waken zijn kracht heeft verspild,
Dat wordt door geen mens'lijk vermogen gestild.*

*Laat loeien de golven, laat schuimen de baren,
Want Hij zit aan 't roer, die wijs en ervaren*

*U leidt door Zijn wijsheid, u hoedt door Zijn macht,
Totdat Hij u veilig aan land heeft gebracht.*

*Waarom zo vreesachtig, zo twijf'lend, in uw nood?
Mijn Woord is de waarheid; is dat u niet groot?
Ben Ik niet steeds bij u; Mijn Woord niet gestand?
Of 't stormt, of het slingert, Ik breng u aan land.*

*Nooit zal 'k u vergeten; uw naam is in Mijn hart
Voor eeuwig gegrift. Ja, voor u leed Ik smart,
Voor u zijn Mijn handen en voeten doorwond,
Zij spreken Mijn liefde met hemelse mond.*

*Geen reden voor vrees dan, uw leven is veilig,
Al slaat u Mijn roe', waardoor Ik u heilig,
't Is zuivere liefde, al doe Ik u pijn,
Opdat gij Mijn beeld meer deelachtig zult zijn.*

*Gij zwakke, vol twijfel, met vrezen bevangen,
Hoe dieper uw smart, hoe luider uw zangen
Van lof en verwond'ring eens worden gehoord,
Als g' eeuwig zult juichen in hemels akkoord.*

Geliefde heer, deze hymne vertroost mijn hart, zowel wat hen, als mezelf aangaat; o, hoe gevoel ik het in mijn hart!

"Voor u zijn Mijn handen en voeten doorwond". Deze woorden had ik vanmorgen in mijn gedachte. O, wat gevoelde ik het. Ik gevoelde, dat mijn lijden getuigde, dat mijn dierbare Jezus mijn Voorspraak is, en ik smeekte Hem, ik smeekte Hem, mij ten goede, op Zijn lieve handen, op Zijn handpalmen te zien.

Geliefde heer, deze komt van uw arme zuster in Jezus Christus,

SUSANNA HARLEY.

Gesprekken met Sukey Harley tussen de jaren 1836 en 1853.

... "De Heere zij eeuwig geloofd, dat Hij mij die boeken heeft toegezonden. Zij komen van Hem. Die hymne, die gij mij hebt voorgelezen is juist hetzelfde als wat de Heere mij inwendig onderwijst. De hymnen van Hart zijn nu mijn leven. Hoe hebben de vijand en mijn bedrieglijk hart mijn ziel opengereten en vaneengescheurd. Hoe ben ik hiermee ondraaglijk gekweld. Ik dacht bij mezelf: Wel, heb ik het recht? Ik ben niet als een ander. Zij zijn allen zo rustig, zo kalm, zo effen; zij schijnen niets te hebben van de vuistslagen, de ontsteltenissen en de strijd; de slingeren, het klagen en het zuchten, dat ik onderhevig ben; hoe komt dat toch? Ben ik een Christin? Ben ik op de rechten weg? Waarom kan ik niet rustig leven evenals andere goede Christenmensen? Wanneer de duivel bij mij komt, vertelt hij mij, dat ik precies het tegenovergestelde ben van wat Gods volk is. Zo'n drukte met mijn gebeden; zulk geklag, zulke duisternis, zulke smart; dat is niet de wandel van een Christen.

Een Christen wandelt geheel in het licht. Die vindt niet zo'n hoop goddeloosheid in zijn hart, als wat mijn deel is. O, wat heb ik al jaren, ja jarenlang uitgestaan. Dan riep ik tot de Heere: O, mijn lieve hemelse Vader! neem die zware twijfelingen en vrezes toch weg; ach, leid mij toch op de rechten weg. Hij maakte mij indachtig, dat al mijn sterkte van Hem moet komen. "Zonder Mij kunt gij niets doen". Ik geloof die woorden.

Eens toen ik in grote duisternis verkeerde beliefdde het Hem tot mijn ziel te spreken, en te zeggen: "Mijn licht is uw duisternis". O, wat vertroostte dat mij. Hoe verkwikten die woorden mijn vermoeide ziel! Die woorden komen dikwijls in mijn gedachte; dan zeg ik bij mezelf: Dit moet de rechte weg zijn, ganselijk op Hem te leunen, de weg te gaan die Hij aanwijst; door verzoeken, door benauwdheden, door duisternis, geheel alleen op Hem te vertrouwen. Dan denk ik weer: Maar hoe is dat toch? Ik kan niemand vinden die mijn gewaarwordingen verstaat, zij verschillen allen zoveel van mij, zij zijn juist tegenovergesteld; gewisselijk, als zij mijn God kenden zouden zij ook mijn leven verstaan. Op deze wijze ben ik jarenlang heen en weer geslingerd."

Haar werd eens een brief voorgelezen van John Bradford, de martelaar, onder het opschrift: "Een brief die hij schreef aan een gelovige vrouw in haar benauwdheid en verdrukking."

Hij luidt:

"Hoe zou God in de hemel de tranen van uw ogen afwissen, als gij op aarde nooit tranen geschreid hadt? Hoe zou de hemel een plaats van rust zijn, als gij op aarde rust hadt kunnen vinden? Hoe zoudt gij naar huis kunnen verlangen, als op reis geen smart uw deel was? Hoe zoudt gij zo dikwijls God moeten aanroepen om met Hem te spreken, als uw vijand de hele dag sliep? Hoe anders zoudt gij Christus worden gelijk gemaakt — ik meen in blijdschap, als gij niet met Hem weent in droefheid? Als vreugde en gelukzaligheid uw deel zullen zijn, dan moeten ook droefheid en ellende uw deel zijn. Als gij naar de hemel wilt gaan, moet gij de hel doorklieven. Als gij Christus in Zijn statiemantel wilt omhelzen, moet gij Hem niet versmaden in Zijn lompen. Als gij aan Christus' tafel in Zijn koninkrijk zult aanzitten, moet gij eerst bij Hem blijven in Zijn verzoeken. Als gij deel wilt hebben aan Zijn heerlijkheid, onttrek u dan niet aan Zijn beker van oneer".

Sukey zei: wat een kostelijke brief! Zei je, dat die man drie honderd jaar geleden leefde? Wel, de Heere heeft van den beginne een volk op aarde gehad. Toen die lieve man de brief

schreef, wist de Heere hoe die mijn bedrukte ziel zoveel jaren daarna tot vertroosting zou strekken. Dat was Zijn werk, het was de Heere die hem onderrichtte en hem die dingen leerde, die in deze brief staan; en Hij is het die hem zond om mijn ziel op te beuren".

"Ik zat eens met mijn nicht te praten, — haar ouders waren Ranters. Ik zei: Emma, ik heb bij jullie thuis horen zeggen, dat je je hart aan God moet geven. Nu, zeg mij, ben je ooit begonnen met uw hart aan God te geven?"

Zij zei: Wel, ja, dat heb ik gedaan.

Dan moet ik je zeggen, Emma, dat ik het nooit gedaan heb.

Wel, tante, ik weet niet wat ik nu van u moet denken. Wat, hebt gij nooit uw hart aan God gegeven?"

Nee, zei ik, ik heb het Hem niet gegeven, maar Hij heeft het evenwel genomen.

Wat, tegen uw wil?"

Hij heeft mij gewillig gemaakt, anders had ik het Hem nooit gegeven.

"Wel, tante", zei Emma, "u bent een eenling".

"Ja, lieve meid, ik ben een eenling en ik kan er mij goed in schikken, dat het zo is, omdat ik er maar heel weinig ontmoet, die met mij dezelfde ervaring hebben, en dus moet ik wel een eenling zijn. Ik zeg je, Emma, de onbekeerde zondaar kan nooit beginnen zich tot God te bekeren".

"Wel, tante", zei zij weer, "u ben een eenling, hoe dan ook".

Ik zei, "ik kan je maar weinig vertellen, maar dit zal ik je wel vertellen: ik ben niet door een mens, noch door mijn eigen vermogen, maar door de Geest Gods bekeerd. Ik mag graag er over horen spreken, wat de Heere leert. Ik hoor ze graag vertellen wat de Heere aan hun zielen gedaan heeft. Wij kunnen het licht des levens niet van een mens ontvangen; het moet de gave Gods zijn. O, Emma, het is een groot werk; het is te groot, dan dat een arm, blind, ellendig zondaar het zelf zou kunnen ondernemen. Onze God is een rechtvaardig, en heilig, een heerlijk, wonderlijk Wezen. Zou nu zulk een zwarte, snode zondares als ik ben voor Hem kunnen bestaan? Hij moet mij geschikt maken. Hij moet al het werk doen. Ik kan er geen handje aan helpen; er moet geen dooreenmenging zijn. Ja, en Hij zal het alles doen, en Hij zal al de eer ontvangen. Bid, Emma, of het God believen moge, je bekering ten leven te geven. Emma, heb je ooit gevoeld hoe onder het bidden vervloekte hoogmoed uw hart omstrengelde?"

Nee, tante.

Laat mij u dan zeggen, Emma, dat je niet ben als ik. Die hoogmoed, dat is de grootste vijand die ik heb. Mijn trotse hart! O, mijn trotse hart! hoe moet ik klagen over mijn trotse hart, het lijkt wel of ik alleen zo ben. Ja, ik ben als een eenling; en wanneer ik alleen ben, ben ik alleen, want dan ben ik alles kwijt, het armste, het meest hulpbehoevende schepsel. Maar de Heere laat mij niet lang alleen blijven. Hij komt en trekt mijn hart naar Hem toe, en dan heb ik niets te zeggen dan: de Heere is mijn vast vertrouwen en mijn verwachting, en Hij zal al de eer ontvangen."

"Ik zal u eens vertellen wat de Heere mij deze morgen heeft doen zien. Ik ging als gewoonlijk tot het gebed, maar ik gevoelde geen begeerte om te bidden, geen kracht naar ziel noch lichaam. Ik kon niet meer doen om mij tot God te wenden, dan een pasgeboren kindje. Ik was als dood; ik had geen geloof. God had mij terneder geworpen wegens mijn zonde, maar Hij liet mij niet lang in die toestand, want binnen twee of drie minuten deed Hij Zijn licht over mij schijnen en zei: "Zie hier ben Ik, Ik ben uw sterkte".

Toen kreeg ik een gevoel van zaligheid en heerlijkheid. Hij sprak tot mij: "Dit is een waarschuwing, dat gij u niet moet verheffen, noch op uw gewaarwordingen vertrouwen."

Mijn aangename gewaarwordingen!

Ik moet op die dingen niet bouwen, noch te zeer bedrukt zijn, wanneer ik terneder gebogen ben, maar opzien tot Hem. Dit deed mij zien hoe velen er zijn die menen, dat zij godsdienst in zichzelf hebben. Ik gevoel, dat ik niets heb. Alles is in Hem. Wat heb ik een medelijden met hen die op zichzelf zien, en op wat zij kunnen doen. Ik ben arm, ik bevond deze morgen, dat ik geen wil, geen kracht, geen begeerte in mezelf heb.

Vanmorgen kwam in mijn gedachten wat de mensen van mij zeggen: O, Sukey Harley, je bent zo goed; als ik zo was als jij, dan zou ik niet bang zijn om te sterven.

Wel, dacht ik, als zij mij vanmorgen hadden gezien zouden zij gezien hebben, dat ik geen godsdienst had. O, die arme schepsels die roemen op een godsdienst in zichzelf, het zal hun alles op hun sterfbed ontvallen. Zij zeggen, dat zij altijd kunnen bidden. Ik kan niet altijd bidden; ik zou de hele dag wel woorden kunnen spreken, maar wat betekent dat? Als mijn God niet komt is mijn gebed niets. Ik denk dikwijls over dat vers: "Maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt, enz."

En ik zeg: Heere, Gij weet het, ik kan de deur van mijn huis wel sluiten, maar de deur van mijn hart niet, dat moet Gij doen. De Heere liet mij vandaag zien wat bidden is; ik kan niet bidden zonder Hem. Ik heb Hem gevraagd mij te leren bidden overeenkomstig Zijn wil. Ik handel zo: ik val voor mijn God neer en wacht en laat niet los totdat Hij mij zegt wat ik moet zeggen; ik kan niet spreken zo Hij niet komt. Als Hij mij niet dadelijk antwoordt, dan kleef ik Hem aan, ik roep tot Hem, ik wacht op Hem, en wanneer het Hem goeddunkt maakt Hij mij Zijn antwoord bekend. Mij dunkt, ik ben daarin net een klein kind, dat tracht iets te krijgen, dat buiten zijn bereik ligt; het zal zijn uiterste best doen, maar het kan het niet krijgen. Zo doe ik ook; ik moet mijn God hebben, en ik reikhals, en worstel, en bid en schrei Hem achterna."

"Wat weten de goddelozen van mijn leven? Zij praten over Sukey Harley, maar zij weten niets van mijn leven. Mijn leven is in de hemel, zij kunnen dat niet zien, het leven, dat zij mij in het vlees zien leven, is mijn leven niet. Ik wandel door geloof, niet door aanschouwen. O, wat is dat groot, een God te hebben. Ik denk soms: kon ik de arme zielen maar doen Weten wat een God Hij is, maar ik kan niet, ik kan het niet. De Heere kan het hun in een ogenblik doen weten, maar Hij doet het niet, maar zij zullen Hem kennen wanneer Hij ze leert, maar niet eerder. Ik dacht over Ezech. 37, waarin gesproken wordt over de dorre doodsbeenderen, welke wonderen God kan doen, welke wonderen Hij heeft gedaan voor mijn dode ziel; denk eens wat ik was voordat Hij mij riep. O Heere! ik geloof, dat Gij alle dingen kunt doen.

En nu Hij mij heeft zaliggemaakt behoeft niemand te wanhopen, want er is buiten de hel nooit een goddelozer schepsel geweest dan ik, maar ik kan nu niet in woorden brengen wat ik was. Wanneer ik denk over de zeer grote barmhartigheden van mijn God en over mijn onuitsprekelijke grote onwaardigheid en zondigheid, dan begeer ik boven alles laag voor Hem te mogen bukken. Wat zal ik doen om mezelf voor Hem te vernederen? Mijn Zaligmaker zal verhoogd worden. Al roept Hij niet allen op dezelfde wijze als mij, Hij zal echter allen doen zien, dat zij van nature verloren zijn, en dat zij niets zijn, en dat Hij alles is".

"O, wat een gezegend iets voor mij! looft en prijst daarvoor Zijn heiligen Naam! Ik heb een God gekregen om mij heen te wenden, om op te betrouwen. Ja, dat heb ik. Hij kent mijn smarten; Hij hoort mijn kermen. Mijn hemelse Vader geeft mij deze verzekering, dat in

Christus Jezus de haren mijns hoofds alle geteld zijn."

"Dit is het vertrouwen dat ik in Hem heb, — het geloof, dat Hij mij heeft geschonken, dat het van de grondlegging der wereld Zijn gezegende wil was het voor mij te maken. Hij verkoos mij, Hij riep mij, Hij verlostte mij, Hij heeft alle macht in hemel en op aarde. Ik had vanmorgen zo'n gezegende bevinding; ik mocht geloven, dat mijn naam op Zijn harte gegraveerd was toen Hij op het kruis leed. Ja, toen kende Hij mijn naam, en o Hij kende mijn zonden. O, hoe hebben mijn zonden Hem doorstoken.

Ik heb erover nagedacht, wat een gezicht dat moet zijn geweest; wat een droevig gezicht, hen te zien — die ellendelingen, die monsters, en ik onder hen, de slechtste, de voornaamste onder hen. Ik kan, ik durf hen niet te noemen met een naam, die erger is dan ik mezelf moet geven. Ik was daar! ik deed het! Mijn zonden kruisigden Hem, doorstaken Hem, beangstigden Hem! O, te aanschouwen, hoe zij dat dierbare vlekkeloze Lam Gods aangrepen, Hem trokken, Hem sloegen, Hem bespotten, Hem stompten, Hem aan het kruis nagelden. O, wat een gezicht, wat een droevig gezicht! Ik overdacht toen dat wonderlijke woord, dat Hij uitte even voordat Hij stierf — hebt gij overwogen wat een wonderlijk woord dat was, wat het uitdrukt? O, wat drukt dat wat uit! "Het is volbracht."

O, wat een werk had Hij toen volbracht! Het was het werk, dat Zijn hemelse Vader Hem had opgedragen. Hij ondernam het, Hij zette door, Hij bracht het ten einde. Denkt gij, dat Hij één arme ziel kan laten verloren gaan, wier naam Hij toen op Zijn hart droeg? Nee, dat kan Hij niet. Dit verzekert Hij mij. Hij maakt zalig omdat Hij het wil. Paulus zegt: "Ik heb de goeden strijd gestreden, ik heb het geloof behouden."

Maar het was toch zijn dierbare Verlosser, die het voor hem gedaan had, dat was hij zich goed bewust; hem werd het genadig geschonken als een vrucht van de arbeid van Christus. Christus streed eerst de strijd; Hij liep eerst de loopbaan; Hij won de kroon, Hem zij de eer tot in eeuwigheid."

"R. H. en ik maakten heden een kleine wandeling. Hij zei, dat wij onszelf kunnen bekeren; ik zei van niet. God riep mij voor de bekering.

Hij antwoordde: Riep Hij u voordat gij u bekeerde? Dat is mijn geloof niet.

Ik zei: Wel, dat is mijn geloof, en dat is het geweest vanaf die morgen toen de Heere mij riep, en geen ander geloof dan dat zal ooit het mijn zijn.

Hij vroeg mij op zekere dag wat die tekst betekende: "Niemand die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn". Arme kerel! hij kan ook niet weten wat die betekent, want hij heeft nooit veroordeling gevoeld. Ik gevoel mijn veroordeling ieder ogenblik".

Een van de Ranter predikanten zei eens tot mij: "Sukey, kunt gij niet zonder zonde leven? De Christen zondigt niet."

Ik antwoordde: Ik zonder zonde leven? ik denk waarlijk van niet, ik doe niet anders dan zonde.

Een ander deed mij dezelfde vraag. Hebt gij ooit zoiets gehoord. Zouden wij zonder zonde kunnen leven, die niets zijn dan zonde? O, zij leven niet zonder zonde, maar zij gevoelen hun zonde niet; dat moet het wezen. Zij hebben nooit die wezenlijke overtuiging in hun hart ontvangen, waardoor hun getoond is hoe zwart zij zijn: niets dan zonde en bederf, geheel en al. Arme schepsels, zij zijn blind, en zij zijn allen zo op hun gemak in de mening, dat zij zoveel goede werken doen. O, ik beef, ik sidder ervan, wanneer ik denk over deze valse godsdienst, die in de wereld is. Wel, de bevinding van Paulus is juist dezelfde als de mijne: "Het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet hetgeen gij wilde," en zo is het.

Ik heb er zo over gedacht, dat wij twee willen hebben, een kwade en een goede, en die staan tegenover elkander. De kwade wil zondigt altijd en de goede kan niet zondigen, want die is uit God geboren, gelijk de Schrift zegt, en zo ervaar ik het.

De godsdienst nu die in de wereld is leert, dat de mens in zichzelf kracht heeft, om zich te bekeren en tot God te wenden wanneer het hem behaagt.

O, zulk spreken is vreselijk voor mij om aan te horen. Wanneer ik met hen spreek over het geloof, dat de Heere mij gegeven heeft, dat het alles Zijn werk moet wezen van het begin tot het einde, en dat de mens geen macht heeft, aangezien hij geheel dood is door de misdaden en de zonden, dan zeggen zij: "Uw geloof is niet als het onze" en dan noemen ze mij met een naam, die ik niet kan nazeggen, maar het klinkt zowat als streng 'Calvarist.' Wel, dat is een gezegende naam; hij herinnert mij mijn dierbare Verlosser.

Hij zal Calvarië steeds gedenken,

En dat ook aan Zijn heil'gen schenken.

Wat heeft het spreken over ons geloof al wat vuur doen ontbranden; heeft het niet? Ik heb er wel eens over nagedacht hoe het zou zijn, als wij voor koningen en overheden geleid werden om de waarheid te verantwoorden. O, mijn God, Gij weet het! Veronderstel, dat ik U zou verloochenen. Ach, dat zou ik doen als Hij mij losliet, ik zou als Petrus zijn. O, er gaat wat in mij om, als ik aan Petrus denk hoe hij zijn Heere verloochende. O, hoe beeft mijn ziel wegens die arme zielen, die het ware geloof niet als een gave uit de hemel in haar hart hebben ontvangen. Zij vragen mij soms wat mijn godsdienst is. O, mijn godsdienst; als ik op mezelf zie dan zeg ik: waar is die, maar ik weet, dat hij in de handen van mijn Jezus is. Hij heeft het alles verworven, en het is alles in Zijn handen gesteld, maar in mezelf heb ik niets. Wat ik in mezelf heb is erger dan niets, het is de godsdienst van de duivel; die geeft hij ons, en hij legt die in onze harten en van nature vertrouwen wij daarop, menende, dat wij veilig de weg naar de hemel bewandelen, terwijl het naar waarheid de weg naar de hel is. Dit is de godsdienst, die wij allen van nature gekregen hebben, en zij, wier ogen nooit geopend zijn om de waarheid in Gods licht te zien, menen, dat hun weg recht is terwijl zij verkeerd gaan; zij hebben nooit de rechten weg bewandeld, zij hebben een weg verkozen die hun recht toeschijnt, maar die hen nooit ten hemel zal leiden. Ik gevoel mij van alles ontbloot; ik ben onkundig en weet niets; ik ga tot de gezegenden Jezus om in alles, ja, alles, te worden onderwezen. Ik ben arm, en nooddruftig, en naakt, ik heb niets. O, wat een vreselijke gedachte is dit, die heilige en rechtvaardige God te ontmoeten in onze eigen gerechtigheid, in onze wegwerpelijke klederen. Ik sidder, ik beef bij die gedachte. Hij zou ons in een ogenblik verteren. Buiten Christus is Hij een verterend vuur. Hij moet ons verslinden als Hij ons in onze eigen werken vindt. Christus zegt: "Zonder Mij kunt gij niets doen", en dat geloof ik. Hij heeft mijn ziel geleerd, dat te weten.

Veronderstel nu, dat wij op de rechte weg naar de hemel gekomen zijn; veronderstel, dat Hij ons daarop gebracht heeft; wel, kunnen wij van onszelf daarop voortgaan?

Ik zeg: "Nee, wij kunnen geen stap doen zonder Hem", zo bevind ik het: als ik één stap alleen moet doen dan val ik, evenals een pasgeboren kindje. O, hoe bevreesd ben ik voor alleen te moeten gaan; ik ben zo de weg kwijt.

Die arme W. R. zei eens tot mij; "Ik ben niet bang, dat ik zal vallen; die in Christus zijn zullen staande blijven". O, arme ziel, ik betwijfel of zij wel ooit heeft leren kennen, wat het is in Christus te zijn.

"O, lieve W.", zei ik tot haar, ben je niet bang voor vallen? Wel, ik ben er elke minuut bevreesd voor, ja, dat ben ik, hoewel, niettegenstaande al wat ik gezegd heb, dat toch ook

waar is, dat zij die in Christus zijn staande zullen blijven." maar o, wat vrezen zullen zij in hun harten gewaarworden! Mijn geroep is de hele dag: "Bewaar Gij mij, o Heere! O, laat mij niet aan mezelf over! O, houd mij vast! laat mij niet los, laat mij niet vallen!"

Ik gevoelde mij vanmorgen, toen ik mijn knieën boog om te bidden, o zo'n zwarte, vervloekte zondares voor het oog van een heilig God, ik had geen woord te zeggen, ik kon niet spreken. Ik gevoelde Zijn tegenwoordigheid zo ontzagwekkend, ik was verstomd.

Ten slotte smeekte ik om genade in deze woorden:

*Genade, goedertieren God! ik smeek U om gená,
Genade is mijn gans verzoek, genade vroeg en spa.
Och! wil mij slechts genade geven,
Mis ik gená, dan mis ik 't leven.*

Ik gevoelde, dat Hij mij liefhad; hoewel ik zo zwart was, nochtans had Hij mij lief, en Hij toonde mij de wonden mijns Zaligmakers. Mijn hart smolt, mijn tranen vloeiden. O, wat is Hij mij een dierbare God."

"Er zijn er maar o zo weinig, die onze God kennen. Maar mijn Zaligmaker kan door Zijn bloed volkomen zalig- maken. En Hij zegt mij, dat ik tot die arme zielen hier om mij heen over mijn geloof zal spreken, hetzij zij het willen horen, of niet. De Heere geeft mij grote hen die mijn zware verzoeken niet kennen. Hij onderricht mij wat ik moet spreken en wijst mij aan tot wie ik moet gaan. Hierover zat ik te denken. Zij hebben het Woord en het Evangelie, en zij zien de schepping, de schone werken Gods, de zon, de maan, de tederheid sterren, nochtans kennen zij mijn God niet. Hij heeft hun Zijn Geest niet geschonken, zij kennen Hem niet. Wij vertellen hun wat een lieve, dierbare Zaligmaker Hij is, maar meer kunnen wij niet doen. De Heere moet dat doen, wanneer het Hem behaagt. Er zijn erover maar weinig, hier een en daar een.

Hij zond mij de volgende dag naar die arme R. ik zei: "O, R., ik wenste wel, dat je mijn leven kende, maar dat is niet zo. Vraag de Heere uw blinde ogen te openen; gij moet wederom geboren worden; bid de Heere, dat Hij uw doodstaat van nature tone; zie tot Hem op om licht, om kennis, om kracht, om gewilligheid, om alles."

Zij vergoot veel tranen en zei: " Sukey, als ik was zoals jij bent, dan had ik niets te doen."

Ik zei: "O, R, de Heere geeft mij ieder ogenblik werk en arbeid, ik heb geen minuut over."

De oudste zoon kwam binnen; ik legde mijn hand op zijn hoofd en zei: "O, mijn kind, God kan u tot een van de Zijnen maken."

De arme R. barstte opnieuw in tranen uit. Ik had R. nooit tevoren tranen zien storten. O, mocht de Heere haar kostelijke ziel tot de kennis van Hem brengen!

"Mijn God getuigt in mij, dat ik niet bevreesd behoef te zijn voor de oordeelsdag; ik ben alreeds geoordeeld. Ik moet zeggen, dat ik elke dag voor Hem opgeroepen wordt, en soms meermalen op een dag. Waarlijk, ik werd geoordeeld, op de morgen van mijn bekering. Hij heeft mij mijn veroordeling getoond, en denk eens in hoe overtuigd ik was van de rechtvaardigheid mijner verdoemenis, toen ik voor Hem beleed, dat het rechtvaardig was wanneer Hij mijn hel zevenmaal heter maakte voordat Hij mij daar heenzond. God zal niemand naar de hel zenden zonder hem eerst getoond te hebben, dat daar zijn plaats is; de consciëntie zal dat ten slotte getuigen."

"Ik zat daarover te denken, dat ik niet op aarde was, toen mijn gezegende Verlosser haar bewandelde; maar hoe wonderlijk het ook schijnt, ik heb een gevoel alsof mijn leven Zijn leven, mijn droefheid Zijn droefheid, mijn blijdschap Zijn blijdschap was. Ik kan enigszins

verstaan hoe Hij klaagde over de zonde en wat Hij voor zondaren leed, Zijn ganse leven door, totdat zij Hem aan het kruis nagelden."

"Heb ik u ooit verteld hoe ellendig, arm en ongelukkig ik op zekere dag was, omdat mijn Zaligmaker mij had verlaten, onder een gevoel, dat ik geen licht, kennis, geloof, hoop, noch begeerte had. In die toestand ging ik naar bed, klagende en treurende en vol van kommer. Welnu, ik zal u eens vertellen hoe mijn God mij kwam zegenen. Hij deed mij op een ogenblik ontwaken met deze woorden: "Mijn licht is uw duisternis." Ik werd in een ogenblik verlost. Hij gaf mij sterkte, en kracht, de gewilligheid, en alles wat ik miste. Van toen af kan ik op Hem vertrouwen, en Hij bekrachtigt mij om op Hem te wachten. Hij geeft mij nu lijdzaamheid om een beetje langer te wachten, en Hij houdt mij in de laagte. Hij doet mij laag voor Hem bukken, en Hij toont mij, dat ik niets te zeggen heb, al zou Hij nooit weerkomen. Ik gevoel, dat ik de verdoemenis waardig ben, ik ben diep ellendig.

*Ik kan niet leven in 't gemis van Zijn licht,
Verdreven en verbannen van Zijn aangezicht.*

Doch wanneer Hij komt heb ik wijsheid, en kennis, en licht, en verstand, en alles. Hij doet mij alles van de hemel toekomen, en wanneer het Hem behaagd is alles weer weg. Hij komt en Hij gaat, juist zoals het Hem goeddunkt, en dit is mijn leven. Wat verblijd ik mij wanneer Hij bij mij is, en hoe treur en klaag ik wanneer Hij weggegaan is; totdat Hij weerkomt; en Hij komt weer. Hij verlaat mij niet lang. Hij weet, dat ik niet buiten Hem kan leven. Hij is mijn leven. Welke ellenden zou ik hebben wanneer Hij bij mij is? zij zijn niets. Ik kan er niet over spreken; het zou schande zijn dan tot Hem over moeite te spreken. Zijn Woord zegt: "Want ik houd het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden".

Mijn God maakt mij bekend, dat ik geen groter blijdschap kan genieten dan dat Hij met mij is, tenzij Hij mijn ziel zou verlossen van het lichaam. Maar o, mijn zware verzoeken! Soms is het mij alsof ik door de vlammen ten hemel ga; ja, ik moet zeggen, door vuur en vlammen. Ik denk aan mijn Zaligmaker, toen die boze vijand Hem verzocht. Och! ik durf over mijn inwendige beproevingen en verzoeken niet spreken. De Satan is elk ogenblik bij mij wanneer ik aan mezelf ben overgelaten.

Mijn God laat hem toe mij te kwellen en te verzoeken. Maar mijn God geeft mij te waken, en Hij leert mij de listen des Satans kennen, en ik kan nu beter onderscheiden, wat mijn God is en wat die bedrieglijke vijand. De Satan houdt er een godsdienst op na en hij maakt ons wijs, dat die waar is. Hij bedriegt menig arme ziel, door haar de ene goede gedachte na de andere te doen voorkomen, zodat zij op haar harten zien en op haar harten vertrouwen. Schrik vervult mij wanneer ik over onze wereld denk; maar niet wanneer mijn God bij mij is, dan ken ik geen vrees, dan kunnen noch mensen, noch duivels mij doen vrezen. Deze wereld is mij als een gevangenis. Ik gevoel mij een eenzame zier in haar. Wat een nauwen weg hebben wij te bewandelen. Het is alsof er aan beide zijden een diepe gracht is, en de weg zo nauw dat wij die nauwelijks kunnen houden, en aan elke zijde vol gevaren. Maar mijn Zaligmaker is "de Weg, de Waarheid, en het Leven".

"Sommige mensen zeggen, dat zij zonder zonde kunnen leven, en wanneer ik over mijn goddeloos hart klaag, weten zij niet wat ik bedoel. Zij zeggen: "Wel, hoe kan Sukey Harley toch zo praten, zij heeft toch een veranderd hart". Zij weten niet, dat het de besprenging van mijn hart met het bloed van mijn Zaligmaker is, dat mij doet treuren. O, wat verfoei ik

mijn goddeloos, afschuwelijk hart; het is mijn grootste vijand.

Daar zijn bijvoorbeeld de Baptisten; sommigen onder hen in deze streek hebben met ons hetzelfde geloof, maar zij hechten zoveel gewicht aan de onderdompeling. Als hun harten veranderd worden en zij met de Heilige Geest worden gedoopt, zullen zij niet zoveel in het water stellen".

"Ik zei vanmorgen tot M. S.: "Hebt gij ooit gehoord, dat de ene mens de ander overtuigt? Ik vroeg dit, omdat er zoveel over H. S. gepraat wordt, en dat ik haar overtuigd heb. Ik haar overtuigen ...! Dat moet de Heere doen. O, wat heb ik een medelijden met haar kostelijke ziel; ik kan u niet zeggen wat ik lijd om die arme H. S. Maar o, wat heb ik toch wantrouwende gedachten! God spreekt tot mij: *Gij geveinsde, kunt gij haar bewaren?*

Ach! mijn Zaligmaker, Gij moet het doen; wat zou ik voor haar kostelijke ziel kunnen doen? Wat een tederheid schenkt de Heere mij voor die kostelijke zielen, daar Hij in begint te werken. Hij heeft wegen genoeg, om de arme zielen tot Hem te brengen, zoveel als de sterren aan de hemel. Hij weet best hoe Hij met een elk zal handelen".

"Ik heb gisteren M. J. ontmoet. Ik kreeg begeerte haar te bezoeken en te zien hoe het met haar ging. Zij vertelde mij, dat iets, dat ik tot haar gezegd had, de oorzaak was, dat zij voor het eerst over haar ziel was gaan denken. O, ik kan niet uitdrukken wat ik gevoel wanneer zij zeggen, dat ik een woord heb gesproken. Wat zouden mijn zondige, onheilige lippen kunnen zeggen? Zij praatte met mij over de Ranters en zei, dat zij, lang geleden, toen zij hen ging horen en zag hoe opgetogen zij waren van blijdschap, en zij hen hoorde spreken over hun geloof en over hun teerhartigheid en over hun gebedsvermogen, ze zich verwonderde over de zalige genietingen die zij hadden. Ik wenste, zei zij, dat ik ook zo kon geloven als zij, en dat mijn hart ook zo teer was.

Ik zei: "Maar dat kunt gij niet, is het wel?"

"Nee", zei zij, "dat kan ik niet; maar als ik hen verlaten had was ik geheel terneergeslagen, want ik dacht, dat zij alles bezaten wat zij bespraken."

Ik vertelde haar wat ik van die mensen vanaf hun komst, gedacht had; dat onze God hun misschien toelaat onder ons te komen tot het een of ander doel, dat wij niet weten, en dat mijn dierbare Verlosser, wanneer Hij in iemand onder hen begint te werken, die van onder hen zal uithalen. Ik vertelde haar, dat het beter was, dat zij er niet weer heenging, dat was alles wat ik kon doen; ik kon het haar niet verbieden, dat moest God doen. Zij denken, dat ik hun vijand ben, maar dat is niet zo. O, als de Heere hen er uithaalde zouden zij zien, dat ik dat niet ben. Nee, ik heb hun de waarheid gezegd. Ik wens ze niet te oordelen. Wat heb ik te oordelen? maar o! ik heb een gevoel alsof het toegelaten wordt, dat zij misleid worden, om een leugen te geloven, maar de Heere zal niet toelaten, dat Zijn volk voor langen tijd bedrogen wordt. Hij zal ze van onder hen uitbrengen; zij kunnen geen gelukzaligheid hebben; alle wezenlijke blijdschap en gelukzaligheid komt van God.

Wel kunnen zij opgetogen worden van vrolijkheid en blijdschap in zichzelf. Ja, de goddelozen leven altijd. Ik sterf alle dagen, elk ogenblik van mijn leven sterf ik. En de goddelozen kunnen altijd bidden, maar o! wanneer ik mijn' zondig goddeloos lichaam voor een heilig God neerbuig, gevoel ik mij zo onwaardig, dat ik niet durf opzien. O, hoe verschrikkelijk, hoe verschrikkelijk, in een anderen weg te willen toegaan dan door mijn volzalige, dierbare Verlosser".

"Als de Heere mij daartoe bekwaamheid geeft wens ik u te vertellen welke zware

verzoeking ik heb doorgemaakt, sedert ik u de laatste maal heb ontmoet. Ik ben echter niet in staat de gewaarwordingen in woorden te brengen, welke ik daaronder had. Het scheen alsof de Satan op mij was losgelaten, en ik had geen kracht om hem te weerstaan, want mijn God was van mij geweken. Charles en ik hadden wat steenkool aan de mijn gehaald, en, zoals wij allen meenden had ik ze ook betaald. Maar de mensen zochten alles af en konden het pond (goudstuk ter waarde van f 12.— [1932]) niet, vinden. Ik verzocht hun mij te onderzoeken, maar dit weigerden zij, zeggende, dat zij zeker waren, dat ik het niet had gekregen. Ik bevoelde mezelf herhaaldelijk, maar zonder het te vinden.

Toen ik echter thuis kwam vond ik het in een punt van mijn zakdoek geknoopt. Van dat ogenblik af begonnen mijn verzoeken. De Satan wilde, dat ik het zou houden; hij vertelde mij, dat ik mij gerust weer aan de Mijn kon vertonen, omdat daar niemand was die mij verdacht. O, wat was ik in een aller-vreselijkste, jammerlijke toestand! Ik kan er u slechts weinig van doen verstaan. Ik dacht wezenlijk, dat de duivel de overwinning over mij zou behalen; ik kermde en ik zuchtte, maar bidden kon ik niet. Zo ging het van zes uur 's avonds tot acht uur in de morgen. Charles zag hoe kwaad ik het had, maar ik kon hem niet vertellen hoe vreselijk ik leed. Toen ik 's avonds naar bed ging was het nog hetzelfde; als ik enkele ogenblikken ingesluimerd was werd ik weer wakker, en de duivel was altijd door met mij bezig, dat ik het pond zou houden.

Ik stond zeer vroeg op en maakte vuur. Maar het werd acht uur voordat mijn God kwam, en toen kwam Hij met kracht en dreef de duivel weg; en toen kon ik mij niet genoeg haasten om het pond naar de Mijn te brengen. Wat heeft de Heere mij hieruit doen zien? Dat het met allen roem geheel uit moet zijn. Wie bewaarde mij, dat ik mij het pond niet toe-eigende? Ik mezelf niet, dat is duidelijk. O, wat heeft dat de gedachten in mij doen vermenigvuldigen over de arme zondaren, die onder de macht des Satans liggen; zij kunnen hem niet overwinnen, maar gaan van zonde tot zonde. Maar mijn lieve Vader zal Zijn kinderen niet voor lange tijd aan de duivel overgeven. Hij zal ze uit de verzoeking verlossen.

Ik ben zeker, dat dit met dat pond mij moest overkomen, opdat Hij mij daaruit zou leren wat ik ben zonder Hem, en dat ik meer zou leren kennen van de bedrieglijke listen van de Satan. O, wat stelde hij mij allerlei dingen voor om mij te doen geloven, dat ik het gerust mocht nemen. Hij wierp, met opzicht op die zaak, bloemen in mijn schoot en wilde mij wijsmaken, dat ze alle liefelijk en vermakelijk waren. Ik ben wel met de duivel bekend en hij kent mij ook goed, maar mijn dierbare Zaligmaker verlost mij van hem, Zij, die de Satan en zijn werk niet leren kennen, kennen ook mijn dierbaren Zaligmaker, noch God niet".

Een andere omstandigheid van dezelfde soort greep op een anderen tijd plaats, in welke de aangename teerheid harer ziel zich vertoonde, als zij van een zonde, al was die klein, overtuigd werd; en waarin zich zulk een werk des Heeren in haar hart openbaarde, dat het waardig is vermeld te worden. Zij vertelde het als volgt:

"Ik heb u het driestuiverstuk teruggebracht. Ik kan u niet zeggen, wat ik er om geleden heb. O, wat heb ik mij afschuwelijk gedragen! Ik ga als een zwarte zondares over de aarde. Ik maak de genade van mijn eeuwig gezegende God te schande. Wat een angst heb ik uitgestaan sedert ik u voor het laatst heb gezien. Mijn God heeft mij getuchtigd, en gezegend en geloofd zij Zijn heilige Naam daarvoor. Ik geloof, dat Hij mijn zonde heeft vergeven; ja, dat mag ik geloven.

Het was de zwarte begerigheid van mijn goddeloos hart, die mij, toen gij het mij vraagde,

tot u deed zeggen, dat ik geen kopergeld bij mij had, om de appels te betalen die ik ging halen. Het was waar, ik had geen koper maar ik had zilver, want ik had juist Charles' loon gebeurd, en ik had een zilverstuk kunnen wisselen, dan had ik koper gehad. Het was mijn vervloekte hebzucht, welke mij u dat antwoord deed geven. U moet weten, dat ik al het geld, dat ik kon krijgen opzamelde tegen de dag, dat de huur moest betaald worden, al maar sparende, en mij afslovene en inspannende, om het bij elkander te krijgen. Ik kan nu alles bezien hoe het was. Ik wantrouwde mijn God. Hij heeft het mij nu getoond. Hij had beloofd, dat mij niets zou ontbreken, en nochtans zette die begeerlijkheid zich vast in mijn hart, zodat ik die zonden bedreef, om dat geld in mijn zak te houden. Wel, ik vond het eerst in het geheel niet erg; ik nam het driestuiverstuk, dat u mij gaf en betaalde er mijn appels mee, en dacht er niet over, dat ik zondigde; ik was zo ongevoelig, ja, even ongevoelig als het kopergeld, dat ik in mijn hand had. Ik ging naar huis; mijn zonde was mij die hele dag, noch ook de volgende, niet tot schuld; het kwam nooit in mij op, dat ik gezondigd had.

Maar de dag daarna moest Charles de huur gaan betalen en telde ik het geld na, en zag, dat er genoeg was, en nog over. Ik dankte de Heere daarvoor en Hij zei: "Waarom hebt gij Mij niet vertrouwd?" En dadelijk kwam het driestuiverstuk in mijn gedachte en ik gevoelde, dat ik tegen mijn heilige God had gezondigd. O, ik stond verstomd. Ik stond als aan de grond genageld. God bracht mij alles te binnen. Ik was als een verslagene. Ja, mijn schuld sloeg mij dood. Het is mij onmogelijk woorden te vinden, om uit te drukken in welk een angst mijn ziel verkeerde, totdat mijn gezegende Zaligmaker mijn schuld wegnam. Ik kan naar waarheid zeggen, dat die ene zonde, hoe klein ze ook anderen moge toeschijnen, genoeg was, om mij tot in de hel te verdoemen.

W. R. was erbij tegenwoordig. Zij zei: "Ik denk dat het niet zo'n grote zonde was".

"W", zei ik, "gij hebt er geen begrip van wat zonde is, gij kent die heiligen en rechtvaardigen God niet; het is een zonde tegen Hem en dat is genoeg."

Arme stumpers, zij weten het niet; het kan mij zo voor hen spijten; moge God hun ogen openen. Wel, het beliefdde de Heere die nacht mijn bedroefde ziel te troosten. Hij vergaf het mij; looft en prijs Zijn heiligen Naam. Mij is uit dat driestuiverstuk een wonderlijke les geleerd die ik nooit hoop te vergeten."

In het jaar 1838 was zij ernstig ziek.

Zij zei: "Ik heb een wonderlijke les ontvangen in deze ziekte. De Heere heeft mij gekastijd en in de laagte gebracht, en mij mijn boze wegen en handelingen doen zien. Ik was in grote benauwdheid en de hand van mijn hemelse Vader drukte zwaar op mij, en terwijl ik kermde onder Zijn krachtige hand, ziet, toen toonde Hij mij, dat zij licht op mij gelegd werd; ja, zij lag licht op mij, zodat ik met waarheid kon zeggen: "Hij strafte mij niet naar mijn zonde"; en Hij toonde mij uit het 53e kapittel van Jesaja, dat Hij mijn krankheden op Zich genomen, en mijn smarten gedragen heeft. Wanneer ik gevoel, dat de zonde mij zeer bezoedeld heeft, kan ik niet rusten voordat mijn Verlosser mij weer wast en reinigt. Ik moet soms lang wachten, maar wanneer Hij komt is het alles lof, en liefde, en blijdschap in mijn ziel."

Vervolg van de ervaring, op blz. 28

"Ik heb behoefte u iets te vertellen omtrent ene onderwijzing welke de Heere mij gisteren heeft gegeven. Voordat Charles naar zijn werk ging lasen wij Rom. 12. Onder het lezen deed de Heere deze woorden krachtig in mijn hart ingaan: "Zegent hen die u vervolgen, zegent en vervloekt niet." Zij veroordeelden mij geheel. Ik kan niet uitdrukken hoe

krachtig de Heere mij hier onderwees en van mijn zonde mij overtuigde. Ik stond schuldig voor Hem; mijn mond was gestopt. Ik gevoelde, dat ik mijn ganse leven door in strijd hiermede had gehandeld, en dat ik er nochtans blind voor en onkundig van was geweest. Ik meende vast, wanneer ik de een of andere valse beschuldiging ging tegenspreken, dat de Heere dit goedkeurde.

Maar nu kwam mij alles voor de Geest wat de Schrift zegt omtrent het verdragen van beledigingen, en ik gevoelde wat ik niet kan beschrijven; zo diep en met zulk een krachtige beschuldiging van mijn consciëntie deed de Heere het in mijn ziel ingaan. Wanneer ik dacht over het lijden van mijn dierbaren Verlosser weende ik, want wanneer Hij gescholden werd schold Hij niet weer, en Hij dreigde niet als Hij leed. Ik weende waarlijk bitterlijk. Mijn hart scheurde wanneer ik erover dacht, hoe Hij op aarde alles had verdragen en niet een woord antwoordde, en ik was beschaamd en schaamrood om mijn aangezicht tot Hem op te heffen, omdat mijn leven zo strijdig met het Zijne was geweest. O, wat heb ik Hem met mijn zonden doorstoken; maar mijn ziel is doorboord met de nagels die Hem doorboord hebben. Ik zie op Hem en kerm; "ik rouwklaag over Hem als met rouwbeklag over een enigen zoon." Ja, ik sta gewis schuldig aan Zijn lijden. Ik kan niet zeggen wat ik gevoel, wanneer ik denk over wat mijn dierbare Verlosser voor mij heeft geleden; ik ben gewond, ik heb een diepe wonde ontvangen."

1840.

"De Heere maakte mij laatstleden sabbatdag, de laatste van het jaar, al Zijn goedertierenheden indachtig. O! hoe gevoel ik de uitgang van het Oude, en de intrede van het Nieuwe Jaar. Ik gevoelde mij totaal overstelpt; ik kreeg laag voor Hem in het stof te bukken.

Ik stond zeer vroeg in de morgen op, lang voor het licht was en boog mijn knieën op de voetbank Zijner voeten met een gevoel van mijn hulpbehoevenden toestand; daarna stond ik op, maar mijn God was nog niet gekomen. Ik boog weer mijn knieën en zocht Hem, maar ik vond Hem nog niet. Weer stond ik van mijn knieën op, maar ik kon het er niet bij laten; nogmaals boog ik mij voor Hem neer en toen behaagde het mijn dierbare Verlosser tot mij te komen. Hij kwam en goot op de meest wonderlijke wijze al Zijn goedertierenheden in mij uit. Toen opende ik mijn dierbare Bijbel, maar niet zonder Hem te smeken, dat het Hem nu toch mocht believen mij die plaats te laten opslaan, welke Hij aan mij zou willen zegenen, en dat deed Hij: het was bij deze woorden: "Ik heb lief, want de Heere hoort mijn stem, mijn smekingen," enz. (Ps. 116). O, wat was dat die morgen een Psalm voor mij. Ik kon met David zeggen: "Ik heb de Heere lief." Ik had mijn dierbare Heere lief, en ik zonk weg in verwondering in alles wat Hij mij toonde.

Ik bleef tot bijna twee uur in mijn gezegend Boek lezen en ál die tijd was mijn Zaligmaker bij mij. Mijn lichaam verzwakte zo van alles wat mijn ziel ondervond, dat ik daarna ternauwernood kon spreken.

Hierop begon de Satan mij te verzoeken. Hij zei mij, dat ik, niettegenstaande ik zoveel van de goedertierenheid Gods had ondervonden, nochtans verloren was, en hij verzocht en kwelde mij op allerlei wijze. Maar mijn God verdreef hem voordat de nacht aanbrak en vervulde mijn ziel weer met Zijn goedertierenheden, en toen ik de volgende morgen wakker werd was Hij nog bij mij."

"O, ik durf niet voor mijn God verschijnen met iets van het mijne; ik durf ook geen woord in het gebed tot Hem brengen, ik ben verstomd in Zijn tegenwoordigheid. Ik leg mij voor Hem neder en wacht totdat Hij op mij neerziet en mij onderricht wat ik tot Hem zal

spreken; ik ben hulpeloos, ellendig, verloren; al mijn zonden, zorgen, lasten en smarten zijn voor Hem. Ik zat op zekere dag een hele poos te peinzen over het gebed. Ik dacht: mijn gebed, wat zou het zijn? mijn bidden is niets. Ik kan niet bidden. Toen kreeg ik mijn Bijbel en opende die bij de 56ste Psalm, en de Heere kwam en zegende die voor mij. Hij kwam erin over en gaf mij een gebed van Hem in mijn hart. Ik gevoelde mij het ellendigste, meest hulpbehoevende schepsel op aarde; en toch, wat heeft mijn Verlosser al veel wonderen voor mij verricht."

"Ik was onlangs ernstig ziek. Ik geraakte in zulke diepten, het was alsof elke hoek van mijn berucht, goddeloos hart voor mij werd opengelegd, ik was aan alle zijden omringd van mijn ongerechtigheid. Ik was veroordeeld. Ik dacht over die hymne:

*Zou ik mijn leven moeten derven,
Vóór ik bereid ben om te sterven?*

Want mijn ziel was tot aan de poorten des doods gekomen en ik vreesde, dat de gerichten Gods op mij zouden aanvallen. O, buiten Christus te zijn; ik beef bij die gedachte. Mijn ziel is met grote vreze en verschrikking bevangen. Wat zal de wereld jammerlijk teleurgesteld worden, die iets verwacht buiten Christus. Die woorden zijn waar:

*De ijd'le hoop des zondaars zal vergaan,
Gegronnd op plichten, die hij heeft gedaan.
Voor God is alle mond gestopt, geen woord
Van roem wordt ooit, waar Hij sprak, nog gehoord.*

Wat heb ik veel geroemd! O, mijn trots hart! Maar nu is mijn mond gestopt; ik sta schuldig voor de Heere. Ik ben zeer ziek geweest en mijn benauwdheid was groot. Ik gevoelde mij als Hiskia, toen hij zijn aangezicht naar de wand keerde. Zo ook wendde ik mij tot de Heere en ik smeekte of Hij mij nog een poosje wilde sparen totdat Zijn werk afgedaan was, want ik was bang, dat Hij mij zou wegnemen en ik gevoelde mij onbereid, niet gereed. Maar Hij hoorde mijn gebed en gaf mij mijn verzoek, en Hij zei: "Ik zal u nog niet wegnemen, gij zult weer herstellen; Ik heb u in liefde gekastijd".

O, wat waren dit woorden van goedertierenheid voor mijn verontruste ziel. En Hij kwam en vervulde mij met deze hemelse vrede en deze vertroosting. Maar Hij week na een poos en toen gevoelde ik hoe ernstig ziek mijn lichaam was. Hij keerde echter weer, en Hij is nog bij mij, en Hij zegt: "Acht niet klein de kastijdingen des Heeren en bezwijk niet, als gij van Hem bestraft wordt". enz. "Zalig is de man, die verzoeking verdraagt: want als hij beproefd zal geweest zijn, zal hij als goud uitkomen, gezuiverd zevenmaal".

Hoe raken mij die woorden, "gezuiverd zevenmaal". Ik weet wat het is, met de drie jongelingen in de oven en met Daniël in de kuil te zijn. Ik ben er dikwijls in geweest. Wel, hun God is mijn God. Daniël's God is mijn God. Zij wilden, dat zij een valse God zouden aanbidden, en deze willen, dat wij ons bij een vorm-belijdenis zullen houden.

Maar ik ben van hetzelfde gevoelen als zij. Laten zij mij liever doden. Mijn volzalige God is de waarachtige God en een eeuwig Koning. Ik wil geen anderen hebben. "Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben". Deze woorden hebben mij altijd zeer getroffen, wanneer ik ze hoorde.

Hoe gevoelde ik de waarheid van hetgeen Mr. Bourne mij in een van zijn brieven schreef aangaande onze dierbare Verlosser, "dat Hij ons oprapt". Ja, waarlijk, Hij raapte mij op in mijn helse, duivelse staat, en openbaarde Zijn tedere liefde en ontferming aan mij".

De omstandigheden die hieronder volgen, hebben betrekking op de arme blinde vrouw zijn, dat zij een bedeelde was van de kerk, tot wie Sukey in generlei betrekking stond, maar die zeer verlangde bij Sukey te mogen inwonen, en haar dit ook meermalen had gezegd. Zo kwam zij dan ook op zekere morgen met al haar goed op een kar gepakt, en bestormde letterlijk haar huis, zeggende, dat zij bij haar in moest, omdat zij nergens heen kon gaan, want zij kreeg van de kerk alleen maar wat voor onderhoud.

Sukey gevoelde, dat zij haar in de vreze Gods geen deel van haar huisje kon weigeren. Zo droeg Sukey van die tijd af tot de dood van de arme vrouw, die ongeveer drie jaren later stierf, de last en de moeite welke er aan verbonden waren: wassen en alles voor haar doen, tot volkomen genoegen van de arme vrouw, die herhaaldelijk zei, dat zij nooit beter verzorgd werd.

Op het horen voorlezen van enige uittreksels uit een boek van **Mr. Burrell**, zei zij:

"Nu, dat is juist gepast voor mij. Ik ben dikwijls in die ellendige beklagenswaardige toestand, daar hij over handelt: "Een prooi voor de duivel en voor alle boosheid". En sedert ik voor die arme blinde vrouw had te zorgen zijn mijn verzoeken en moeiten daardoor vermeerderd; maar ik ben mij bewust, dat de Heere mij deze beproeving heeft gezonden, en het drijft mij gedurig tot Hem.

O, ik voel mij soms in een vreselijke staat, zo'n toorn, en gramschap, en haat, en vijandschap, en moord, ja de hel zelve word ik in mij gewaar. Ik kan mijn zwart, hels, duivels hart niet uitdrukken, en geen tong kan mijn verschrikkelijk lijden uitspreken. O, wat zou van mij worden als ik geen God had om naar toe te gaan, en als Hij zich niet over mij ontfermde? Het is zwarte wanhoop en een hel voor mij, wanneer ik mijn God niet vind. Ik ben genoodzaakt in mijn moeiten Hem te zoeken, en ik ben het eens met de woorden van Mr. Burrell, dat hij bevonden heeft, dat de Heere een Hulpe en een Bevrijder is, tweemaal duizend malen. O, wanneer de Heere mij verschijnt, dat kan ik niet uitdrukken, dan komen liefde, blijdschap en vrede in mijn ziel, en zonde, droefheid en ellende zijn weggegaan. Hij brengt alles met Zich. Wanneer Zijn liefde in mijn hart is kan ik niet genoeg voor de arme vrouw doen; dan geeft Hij dat ik ze een dubbel portie suiker in haar thee geef, maar wanneer Hij weg is, dan kan mijn duivels hart haar soms allerlei kwaad toewensen. Ik durf mijn verzoeken niet melden, maar mijn dierbare Verlosser weet alles: Hij zond mij deze beproeving en ik wacht af, om te zien wat Hij er mede voorheeft. Als het Hem behaagt zal Hij er mij van verlossen, maar ik durf geen voet te verzetten, om er mezelf van te ontslaan.

"De Heere was laatstleden Sabbat bij mij. Het was een dag der opstanding voor mijn ziel. Ik dacht er in de morgen niet over, dat mijn dierbare Zaligmaker tot mij zou overkomen, zoals Hij dat deed. Ik keek mijn Bijbel aan en zei: ik kan hem niet lezen, want mijn God is niet hier om het te zegenen.

Ik keek naar mijn Hymneboek en zei: "Nee, dat kan het niet doen." Toen dacht ik: Zal ik mijn knieën buigen en bidden? Maar ach, ik had niet meer vermogen om mij tot God te wenden dan een dode. O, mijn diepe ellende! Ik vreesde, dat mijn God niet tot mij zou komen, om mij te zegenen. Maar ik riep tot Hem, en geloofd zij Zijn Naam. Hij kwam en het was een kostelijke Sabbat voor mijn ziel.

Ik kreeg dat boek van Mr. Burrell, dat mij uit Londen was gezonden en ik kan naar waarheid zeggen, dat de Heere het voor mij zegende. Als ik iets las, dat ik niet verstond, zag ik op tot Hem, om het mij te doen verstaan, en het was wonderlijk hoe Hij mij die dag onderwees; want ik kan toch zelfs de woorden niet goed lezen wanneer Hij mij niet helpt.

"Het boek handelt over die mensen, die zichzelf op de kansel zetten en gaan preken, maar

de Heere niet kennen. Ik heb daarover lang gedacht. Zij praten erover, dat de Heere barmhartig is en dat Hij de zonde wil vergeven, maar zij spreken erover alsof Hij zonder bloedstorting zou willen vergeven. O, er is daaromtrent een grote misvatting in de wereld; ik ben vol dwaalbegrippen zolang de Heere mij niet beter onderwijst. O, hoe gevoelde ik laatstleden Sabbat, dat het bloed van mijn dierbaren Verlosser voor mij gestort was.

"Op een anderen Sabbat gaf de Heere toen ik opstond dit gebed in mijn hart: O Heere! verneder mijn trotse hart, verneder mij zeer diep voor U; dood deze trotse tiran. Ik hield aan met dit gebed. Hij deed mij volharden, en kwam in mijn ziel. Hij kwam echter niet met blijdschap en vrolijkheid, maar zo laag en nederig, dat Hij mijn trotse hart terneder boog. De hele dag bleef Hij zo bij mij, in mij de weg te wijzen, te besturen en raad te geven. O, hoe dierbaar was dat mijn ziel, en al mijn lieve vrienden, ook die van wie ik gehoord had, hoewel ik ze nooit had gezien, hadden een plaats in mijn hart en ik smeekte mijn Zaligmaker hen te onderwijzen en te leren, en hun Leidsman naar de hemel te zijn.

Het was een aangename dag voor mij; ik was zo bevreesd, dat Hij weer van mij zou heengaan, ik was bijna bang mijn ogen op te slaan. In het Hooglied van Salomo staat geschreven: Ik bezweer u, dat gij mijn liefde niet opwekt, noch wakker maakt, totdat het Hem lust (Eng. vertaling van hoofdstuk 8: 4). Zulk een gevoel had ik ook.

"Wie weet iets van mijn leven af? Het is met mijn dierbare Verlosser verborgen; mijn leven is Zijn leven. Ik heb geen ander leven. Ik ga over de wereld evenals alle anderen, maar ik ben gestorven. Ik haat en walg van mezelf, en ik haat en verfoei ook die uiterlijke belijdenis. Die is hier in overvloed; gebeden zonder doel, Bijbellezen, overvloed van goed doen en goed praten; alles bij elkander een rommel. Ik heb een inwendige afkeer in mijn hart van die valse, ijdele, weetniet uiterlijke belijdenis. Ik kan ze niet verdragen. Mijn godsdienst is begrepen in mijn dierbare Zaligmaker. Hij is mijn bezitting; wat is belijdenis zonder bezit? Het is waarlijk niet veel waard; ik heb er tenminste niets aan, dat weet ik. Mijn schat is Zijn dierbaar bloed. Dat is waarlijk een kostbare schat, die niemand dan Christus kan schenken. Wanneer ik door het geloof Zijn doorboorde handen zie en indrukken heb, dat mijn zonden Hem aan het kruis hebben genageld, dat kan geen mens begrijpen wat er dan in mij omgaat. Ik zink weg in verwondering. En dat voor mij! Hij voor mij gestorven!

Van af die morgen van mijn bekering in mijn oude huis te Ryton heeft mijn gezegende Verlosser mij altijd in Zijn dierbare handen bewaard. Toen toonde Hij mij, dat Hij voor mij gestorven is, dat Hij voor mijn zonden aan het kruis heeft gehangen. Ja, ik zag Hem met de ogen des geloofs, bloedend op het hout voor mijn zonden. Ik kan in waarheid zeggen: *"Ik ben de Zijne en Hij is de mijne. God is mijn Vader, Jezus Christus is mijn Verlosser en de hemel is mijn thuis. Ik kan waarlijk zeggen: "Ik heb gemeenschap met de Vader en met Zijnen Zoon Jezus Christus"*. Ik kan waarlijk zeggen, dat ik waarlijk gevoed ben met het levende Brood des eeuwigen levens, en mijn ziel is volop verzadigd.

Dikwijls wanneer ik niet in staat was lichamelijk voedsel te gebruiken, heb ik neergezeten en gezegd: Nu, mijn lieve Vader, spijzig mij met het brood des hemels; en Hij is gekomen en heeft mij een overvloedige maaltijd geschonken en mij zo met Zijn goedertierenheden verzadigd, dat ik geen voedsel voor mijn lichaam behoefde, zo was ik versterkt en verkwikt. Ik denk dikwijls aan die woorden: "En Hij zou het gespijsd hebben met het vette der tarwe; ja, Ik zou u verzadigd hebben met honig uit de rotsstenen".

"Doch o, hoe ervaar ik somtijds het tegenovergestelde van dit alles, dat vurige verzoeken mij van rondom opwachten, de duivel en mijn boos hart alles in beroering

brengen, en daar zit ik dan middenin, zonder een voet te kunnen verzetten, om mezelf te verlossen, totdat mijn dierbare Verlosser komt en de duivel op de vlucht drijft. Dan blijf ik alleen over met mijn Zaligmaker. Hij en ik alleen. Maar wat is de strijd soms zwaar voordat Hij komt. Hij verlaat mij bij tijden dagen en nachten aaneen, zodat ik alleen moet strijden en worstelen met de Satan en mijn hart, ja, ik denk soms, dat mijn hart de ergste van de twee is. Ik haat en verafschuw mijn hart, ik verfoei mij en walg van mezelf wegens de boosheid die in mij woont. Ik zou, als het in mijn macht was, dit lichaam der zonde en des doods, dat in mijn vlees is, wel willen verscheuren".

"Ik kwam op een morgen beneden en begon het vuur aan te maken om het ontbijt voor Charles te bereiden. Ik stak het hout in brand en toen ging ik als gewoonlijk mijn knieën buigen om te bidden. Ik gevoelde mijn hart zeer hard en het was alsof er een stem in mij was die zei, dat ik maar niet moest bidden, want dat de Heere mij toch niet zou horen. Ik stelde het dan ook een poosje uit, maar aanstonds kwam de gedachte in mij op: Wie kan mij dit ingeven, dat ik niet moet bidden? het Woord zegt toch: "Bid tijdig en ontijdig". Toen zag ik, dat het de duivel moest zijn die mij bedroog. Niet bidden! zei ik, niet bidden! de gedachte daaraan verschrikte mij. Zodra Charles naar zijn werk was gegaan boog ik mijn knieën weer, ik weet niet zo precies meer wat ik bad, maar dit weet ik, dat het een aller-gezegendste tijd voor mij was; gedurende drie uren was de Heere met Zijn tegenwoordigheid bij mij. Ik werd gewaar, dat Hij van de hemel op mij neerzag, al mijn zonde was weg, ik gevoelde dat ik een onergerlijke consciëntie had.

Ik had erover getreurd, dat ik zo'n zwarte zondares ben, en ik was zo moeilijk bij de gedachte, dat ik Gods kinderen zo tot last ben, want ik heb niets dan wat zij mij geven; de Heere kleedt en voedt mij en betaalt mijn huur door hen. Hij geeft in hun hart mij alles te geven wat ik heb. De gedachte, dat ik hun tot last ben, heeft mij dikwijls zeer gehinderd. Maar de Heere nam de moeite die ik daarover had weg, door mij te tonen, dat het Zijn weg was mijn last op hen te leggen, en toen gevoelde ik mij voldaan en tevreden, dat het zo was. Ik had waarlijk een aangename tijd. Ik geloofde, dat Hij mij elke dag vanaf dat Hij mij geroepen heeft bewaard had, en dat er geen dag was voorbijgegaan waarin ik niet enigermate had ondervonden, dat Zijn hand met mij was. Wat is dat verkwikkelijk! maar wat is het somber wanneer Hij weg is! Dan heb ik geen rust, maar Hij geeft, dat ik Hem mag naschreien en om Hem treuren. Ik doe altijd het ene of het andere, mij verheugen over Zijn tegenwoordigheid, óf zuchten over Zijn afwezigheid".

1849.

Op zekere dag kwam krachtig in mij op: "Ik moet mijn geliefde Heere weervinden."

Ik hield op met het schoonmaken van mijn huis, nam mijn Bijbel en zette mij tot een ijverig zoeken. Het duurde niet lang voordat Hij kwam en zich aan mijn ziel ontdekte, en toen mochten wij tezamen een zoete gemeenschap hebben, Hij en ik. Hij was bij mij en ik was bij Hem. Hij is dikwijls een poosje van de dag bij mij, en dan gaat Hij heen en ik vermoei mij, en bezwijk, en zit te suffen, en treur, en ben aan mijn goddeloos hart en de duivel overgelaten. En o, wat heb ik dan een strijd. Zo gaat het mij dikwijls op een dag, eerst het ene dan het andere. Dikwijls heb ik in de nacht terwijl ik slaap een zeer lieflijk besef, dat Hij bij mij is, maar zodra ik in de morgen wakker word begint mijn strijd opnieuw".

"Wat heb ik de lieve kinderen van mijn hemelse Vader lief! Ik draag ze op mijn hart voor

Hem. Er zijn er velen, die mijn gezegende Verlosser bij mij doet komen en die weer heengaan, en wat heeft mijn ziel hen lief, maar ik ben dikwijls bevreesd om tot hen te spreken, uit vrees, dat ik hun kostelijke zielen zal kwetsen. Ik bid voor hen, maar ik kan niet spreken tenzij de Heere de woorden in mijn mond legt, dan kan ik spreken".

Ik zat op zekere dag diep in gedachten, peinzende over de goedertierenheden welke mij mijn Vader die in de hemel is bewezen had. Hoe Hij mijn ganse leven door gevoed, en gekleed, en met geestelijke en tijdelijke zegeningen omringd had. Maar het duurde niet lang of ik gevoelde, dat mijn goddeloos hart zich begon te roeren; mijn hoogmoed, mijn eigengerechtigheid, mijn ijdele gedachten, mijn afschuwelijke staat werden voor mij openbaar. Hoe walgde ik toen van mezelf; ik had mijn goddeloos hart uit mijn vlees kunnen rukken, en zo gevoel ik mij dikwijls. De Heere doet mij mijn goddeloosheid zien, en zet mijn zonden voor mijn aangezicht.

Ik heb dit ervaren, dat Hij mij weidt met oordeel. Gedurende enige tijd na dat Hij mij voor het eerst riep, was ik alleen met blijdschap vervuld, toen gevoelde ik mijn zonden niet zoals ik dat nu doe; maar wat een hoogmoed, wat een geestelijke hoogmoed verhief zich toen in mijn hart, juist zoals de hymne zegt:

Het hart verheft zich op Gods gaven,

En maakt zelfs van genade een strik.

Joseph Hart

Hij gebruikte die hymne om mij te onderwijzen; zij werd als een brief van Hem aan mij gezonden, want ik was zo onkundig, ik wist niets, ik was als een beest. Wanneer ik nu mijn vervloekten hoogmoed voel opkomen wat roep ik dan tot de Heere om die weg te nemen.

"Ik ben bevreesd voor die plotseling ontvlammende gestalten, met welke ik veel kennismemaakt heb. De duivel en mijn trotse hart komen daarop in, en zij maken vreemd werk. Maar mijn lieve Heere houdt mij nu in de laagte. Ik zie het gevaar van die hoge dingen, vroeger zag ik dat niet. Ik dacht, dat die gestalten en gewaarwordingen van de Heere waren, en dikwijls hebben de duivel en mijn hart mij hierin bedrogen. Maar het schijnt mij toe, dat de Heere mij nu meer standvastig houdt, onbeweeglijk, gelijk de Schrift zegt, om tot de einde toe op Zijn liefde te wachten."

"Van het begin af, dat mijn gezegende Vader in de hemel mij geroepen heeft, gevoelde ik, dat Hij een eigen volk op aarde had, maar waar ik ze kon vinden wist ik niet. Ik deed overal onderzoek en ging een poosje bij dit en bij dat genootschap, en soms meende ik, dat ik ze gevonden had, maar later wist ik niet wat ik er van moest maken, want zij schenen van mijn leven niets te verstaan. Maar och, wat heb ik Gods lieve kinderen lief, niet alleen die welke ik in het vlees heb gezien, maar ook die welke ik nooit ontmoette, en ook die nog niet geroepen zijn, maar die Hij te Zijner tijd zal roepen.

Ik las Luther over het gebed des Heeren. Hij zegt daarin, dat ons geleerd wordt *Onze Vader* te zeggen omdat wij een vereniging des harten behoren te gevoelen met al des Heeren volk. Toen ik dat las, zei ik: Ja, ik zal *onze* zeggen, want mijn hart is aan al Zijn kinderen verknocht, maar ik wil, ik moet ook mijn Vader zeggen, omdat ik gevoel, dat Hij mijn lieve, genadige, volzalige Vader in de hemel is."

4 December 1849.

Ik ontwaakte van morgen in de vroege tussen vieren en vijven. Ik riep tot de Heere; toen kwam mij deze waarheid voor: *Alle de Heidenen*, (Eng. Overz. volken) *Heere, die Gij gemaakt hebt, zullen komen en zullen zich voor Uw aanschijn neerbuigen.*" Ik verstond dit zoo, dat mijn dierbare Verlosser een eigen volk heeft in alle natiën, en dat die allen zullen

worden toegebracht en Hem aanbidden. Ik bleef tot mijn God roepen op dit woord: "Alle volken."

Ik bad voor die allen, die in de wereld zijn en die Hij nog niet heeft geroepen. Te zes uur stond ik op en maakte het vuur aan; het geroep voor hen was nog steeds in mijn hart. Ik werd bepaald bij het gebed des Heeren: Onze Vader, enz., O, om welke rijke zegeningen en goedertierenheden bad ik; ik smeekte, dat mijn lieve hemelse Vader Zijn eigen wil zou doen, niet de mijnen maar de Zijnen; dat mijn wil maar mocht terneer geworpen, gedood en in alle dingen onderworpen worden, en de Zijne alleen geschieden. Mijn dierbare Verlosser was mij zeer nabij terwijl ik aldus in het gebed hierom pleitte en scheen de verzekering in mijn hart te geven, dat Hij mijn verzoek zeker zou verhoren. O, wat had ik deze dag een inzicht in de twee naturen, het vlees en de geest; want van vieren tot tien waren ze in een voortdurende strijd gewikkeld."

1850.

"Ik heb behoefte u mijn toestand mede te delen. Ik heb onlangs een zware beproeving doorgemaakt omtrent een zekere omstandigheid in welke ik naar men zei verkeerd had gehandeld. Dag en nacht, en nacht en dag, lag dit als een last op mij en ik kon geen rust vinden in mijn geest. Ik kon niet tot de Heere gaan, ik kon Zijn Woord niet lezen, en de duivel bleef mij met vuisten slaan en hield mij zo vast in zijn ketenen, dat ik genoodzaakt was aan handen en voeten gebonden te blijven liggen, totdat mijn dierbare Heere mij zou komen verlossen. In deze droevige toestand bevond ik mij gedurende drie of vier dagen aaneen. Gisteren dacht ik: Wat zou ik gaarne mijn Bijbel lezen, en dat ik daarin mijn gezegende Zaligmaker eens mocht ontmoeten. Maar ik was bang hem te openen, uit vrees dat ik tegen de Heere zou zondigen, zo werd ik geslingerd.

Terwijl ik hierover zat te denken, kwam mij krachtig voor: "Houd aan tijdig en ontijdig". Op dit woord nam ik mijn Bijbel op en bad Hem met mij te zijn. Ik sloeg mijn Bijbel open bij die Psalm, daar in geschreven staat, dat de Israëlieten met manna gespijzigd werden; en tegen de Heere murmureerden; en dat Hij gevleugeld gevogelte op hen regende en zij nochtans tegen Hem zondigden. Toen zei Hij, dat Hij de tent van Jozef verwierp en de stam van Efraïm verkoos Hij niet. O, hoe ontzong mij mijn hart bij die dingen, want de Heere ontdekte mij mijn zonden en dat deed mij zeer beven. Maar hieruit kwam mijn verlossing voort, want ik gevoelde, dat de liefde van mijn gezegende Zaligmaker weer in mij kwam. Hij deed uit deze beproeving het goede voor mijn ziel voortkomen. Hij ontdekte mij meer van mijn boos hart en van de listen des Satans, en nu gevoelde ik Zijn vergevende liefde en barmhartigheid en ik ontkwam uit al mijn strikken".

"Er is nog iets, dat ik u wens te vertellen, namelijk hoe ik door mijn hoogmoed werd vervoerd na mijn bekering. Ik was zo hoog geworden, dat ik dacht: "Wie is van de God des hemels geleerd gelijk ik?" Ik zag op iedereen van uit de hoogte neer, menende dat niemand zoveel bevinding had in de dingen Gods als ik. Maar wat was ik al die tijd, ja, jarenlang, onkundig van mijn droevige staat. Ik wist niet, dat ik zo hoogmoedig was; ik meende, dat ik in alles Gode welbehaaglijk wandelde, en dat ik Zijn naam prees wegens Zijn grote goedheid aan mij bewezen. O, dat vreselijk bedrog van de duivel en onze goddeloze harten, wat worden de arme zielen erdoor vastgehouden.

Maar mijn dierbare Heere liet mij niet in mijn hoogmoed en onkunde vergaan, maar opende er mijn ogen voor, eer het te laat was. Hij deed dat op deze wijze. Ik liep op zekere dag van mijn huis af langs de velden, toen ik plotseling in mijn ziel tot stilstand werd

gebracht. Deze gedachte kwam eensklaps met kracht in mij op: "Het zal te bezien staan of mijn godsdienst, na alles wat ik heb ondervonden, wezenlijk de ware godsdienst is van mijn dierbaren Verlosser.

O, dit ging. Dwars door mij heen; nooit zal ik vergeten wat er toen in mij omging. Ik weet het plekje nog goed waar ik stond. Na een poosje wandelde ik verder naar uw huis waarheen ik op weg was, en mijn lieve Vader in de hemel schikte het zo, dat ik juist op die dag, voor het eerst in mijn leven, die hymne uit Joseph Hart over de hoogmoed hoorde lezen:

*Onnoemelijk veel zijn de vijanden,
Die 't arme kind van God aanranden.*

Hij zond die hymne, om mij te onderrichten; het was een brief die Hij mij zond, en onder het hooien van die woorden werd mijn ganse staat en toestand voor mij opengelegd. Ik werd overtuigd van mijn hoogmoed en ik mocht onder de overtuiging vallen; mijn mond was volkomen gestopt en ik werd schuldig, schuldig verklaard. Elke regel van de hymne scheen onder het lezen de overtuiging des Geestes dieper in mijn hart te doen ingaan. Ik zou er veel regels uit kunnen opnoemen, maar in het bijzonder deze:

*Het hart verheft zich op Gods gaven,
En maakt zelfs van genade een strik;*

Omdat het zeker is, dat ik blootlag voor die gevaarlijke strik waarin ik gevallen was: geestelijke hoogmoed op wat de Heere aan mij gedaan had. Ik denk altijd dat het hymneboek van Hart, en in het bijzonder die hymne, de gift van mijn, hemelse Vader aan mij was.

Wel, ik ging die dag naar huis en ik worstelde zeer in het gebed, of de Heere die vervloekten hoogmoed van mij wilde wegnemen. Ik las de Apostel Jacobus en daar zag ik wat een goddeloze vrouw ik was. "Uit dezelfde mond komt voort zegening en vervloeking. Door haar loven wij God en de Vader, en door haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God gemaakt zijn".

Ik ontving een diepe onderwijzing door de Geest in mijn ziel. Ik leerde hierdoor de twee naturen kennen, en dat die beide in mij waren en tegen elkander stonden. Mijn boosheid is voornamelijk mijn verschrikkelijke hoogmoed en verwaande eigengerechtigheid. O, hoe mocht ik voor mijn dierbare Zaligmaker neervallen in belijdenis van zonde en ernstig leedwezen, biddende om vergevende genade en smekende Hem, mij te verlossen van de zonde mijner natuur. Och! ik ben na die tijd al menigmaal in de slag geweest tegen de zonde die in mij woont en tegen het ganse leger van boosheid; ja die sterke vijand brengt veel smarte met zich mee, Hij doet ons meer dan alle anderen wee. En hij rijst telkens weer in mijn hart op. Ik kan hem niet ten onder houden, tenzij mijn dierbare Heere met mij is, om hem voor mij te overwinnen. Hij geeft, dat ik tot Hem mag gaan wanneer ik gevoel, dat hij oprijst, en die gezegende woorden zijn waar, ik gevoel, dat zij waar zijn:

*Geen hoogmoed kan Uw hof ooit binnenkomen,
Zijn leven werd hem daar dan ras benomen.
Daar is geen plaats voor hem; maar durft hij 't toch bestaan,
Hij zou in de fontein van bloed ten ondergaan.*

Ja, wanneer ik daar gebracht word, dat ik laag voor Zijn gezegende voeten mag neerliggen, dan ben ik vrij van hoogmoed en inbeelding. O, wat een medelijden heb ik in het diepst

van mijn hart met die arme zielen, die, evenals ik het was, onkundig zijn van deze vervloekten hoogmoed. Ik bid met mijn ganse hart, dat de Heere ze moge leren gelijk Hij mij heeft geleerd en hun treurigen staat aan hen moge ontdekken". (Wat zij hier verhaalde gebeurde in het jaar 1835]).

"Wij moeten elke dag vers manna vergaderen, het oude manna van gisteren is de volgenden dag niet meer bruikbaar. O, hoe vind ik dit bewaarheid, als wij op vorige bevindingen leven zal er aan onze godsdienst geen reuk of smaak zijn. Ik weet, dat velen het kunnen stellen met wat zij jaren geleden bij hun bekering hebben opgezameld, maar dat maakt mij bevreesd, want wanneer mijn dierbare Verlosser mij niet mijn dagelijks brood gaf zou ik van gebrek omkomen.

Ik hoop, dat al de lieve kinderen van God dit mogen leren en zich niet inbeelden, dat hun bekering genoegzaam is, om er tot aan de dag huns doods op te leven, want het zal er dan treurig met uitzien, wanneer hun voor die tijd de ogen niet geopend worden".

Haar gewaarwordingen met betrekking tot de ziekte van haar man.

15 Juni 1850.

Zolang als Charles ziek was, ben ik altijd zeer bezwaard en bitter bedroefd geweest, want ik had een gevoel alsof hij bezocht werd om mijn zonde. Dagen en nachten heeft mij dit benauwd, het drukte mij hevig terneder en ik kan niet uitdrukken wat ik gevoelde wanneer iemand mij vroeg hoe het met Charles was; niemand weet wat er dan in mij omging, maar ik had het kwaad. Terwijl ik treurde over mijn zonde en schuld smeekte ik de Heere mij genadig te zijn, en of Hij mij licht wilde geven aangaande deze zware verdrukking van Charles, en of Hij mij ware bekering wilde geven en al mijn zonde vergeven, en of Hij mij niet tot aan mijn doodsbed toe daaronder wilde laten leven, maar dat Hij het geheel wilde opruimen en mijn ziel opnieuw wassen.

Laatstleden donderdag ging ik naar de bijeenkomst, zeer terneder gebogen onder het besef van mijn zonde en onder vreze over Charles' smartelijke verdrukking, dat des Heeren hand in oordeel op hem was om mijn zonde. Maar het beliefdde de Heere tot mij te komen en mijn ziel te zegenen uit deze woorden: "Zij zullen wederkeren, zittende onder zijn schaduw; zij zullen ten leven voortbrengen als koorn en bloeien als de wijnstok".

Hij nam al mijn zonde weg en bevrijdde mij geheel van vrees en dienstbaarheid en gaf mij Zijn liefde en goedertierenheid in mijn ziel te smaken. O, geen woorden kunnen uitdrukken, geen hart kan bevatten de rijkdommen van Zijn genade en barmhartigheid, wanneer het Hem behaagt die in de ziel te openbaren.

Mijn hemelse Vader deed mij zien, dat Charles' verdrukking in Zijn hand was. Ik ging van mijn last ontslagen naar huis. Ik was van huis gegaan terneer gebogen onder het gewicht van mijn last en keerde zonder hem terug, want Hijzelf had hem van mijn schouders genomen en mijn ziel in vrijheid gesteld, volmaakte vrijheid in mijn dierbaren Verlosser. En nu zijn deze woorden mij zo liefelijk: "Vertrouw op Hem, en door uw zwakheid zal het blijken, dat Christus sterk is".

Betreffende haar reizen om haar man te zien.

"O, wat ik gevoel wanneer ik over de goedertierenheden en over de ontferming denk van mijn lieven Vader in de hemel, hoe Hij voor Charles heeft gezorgd. Ik kan mijn gewaarwordingen hierover niet uitdrukken, en toch, hoe stond ik er in het eerst tegen op, dat

hij van mij was weggenomen. Maar mijn Zaligmaker doet alle dingen wel. Hoe versterkte Hij mij op mijn reizen, als ik hein eens in de vijf weken ging bezoeken. Ik mag zeggen, dat ik nooit gegaan ben zonder het aangezicht van, mijn lieven hemelse Vader te zoeken, om mij te doen weten of ik zou gaan, of niet, en om Hem te smeken alles wat mijn reis betrof te regelen, en dat Zijn aangezicht mocht medegaan. En Hij is met mij geweest; Hij heeft mij elke keer daarheen en ook weer veilig teruggebracht.

Wanneer ik mijn armen oude man in het verpleeghuis zag, zo helder, zo geriefelijk, zo vredig, en iedereen zo vriendelijk voor hem, en wat ik daar al meer gezien heb, wel dan heb ik mijn God in de hemel geloofd en geprezen, die voor zulk een plaats heeft gezorgd waar die arme lijdens in hun zware drukweg worden verpleegd. Ik zink weg in verwondering en bewondering wanneer ik zie op de ontferming en liefde van mijn Vader in de hemel".

Wat zij ondervond in betrekking tot het verlaten van haar huisje onder Bromhill, waar zij twintig jaren had gewoond, en vanwaar zij de 14^e december 1850 overging naar **het huis in de Zwarte Leeuwlaan**.

"Ik kan nu meer op de Heere vertrouwen dan ooit tevoren. Hij heeft dit voor mij gedaan. Hij kende mijn smart en Hij kende mijn smart en Hij, wist hoe diep bedroefd ik was, sedert Charles van mij was weggenomen, en welke vrees mij 's nachts bevingen. Dikwijls ben ik opgestaan en ging ik wat om het huis heen lopen, omdat ik het in bed niet kon uithouden. Ik was niet bevreesd wanneer mijn Zaligmaker bij mij was, dan gevoelde ik mij volkomen veilig. Die Psalm beschreef mijn toestand: "Hij zal u dekken met Zijne vlerken, en onder Zijne vleugelen zult gij betrouwen. Zijn waarheid is een rondas en beukelaar".

Deze morgen sloeg ik dit woord op: "Neig Uw oor tot mij, hoor mijne rede". Ik kan niet uitdrukken wat ik gevoelde. Hij was met mij en elk woord werd tot mijn ziel gesproken. Nooit kon ik denken, dat dit mijn huis zou worden, maar de Heere heeft het voor mij geschikt.

Op een morgen bij mijn ontwaken kwamen mij deze woorden voor: "Er is een huis voor u". Ik dacht: „Is het de Heere die daar spreekt! en ik gevoelde, dat Hij mij vrijheid gaf er met u over te spreken, maar toen ik van u wegging werd ik hevig aangevallen of het wel van de Heere geweest was, zodat mijn geest bezweek. Ik kreeg in de gedachten hoe de duivel mij vroeger had bedrogen en mij al mijn goed uit mijn huis deed halen en hoe ik er alles weer met schaamte en beschaamdheid des aangezichts in moest brengen, en de smaadheid mijner zonde toen moest dragen.

Wel, na een poosje mocht ik er mee naar de Heere gaan en alles in bittere droefheid voor Hem neerleggen. Ik zei: "O mijn lieve Verlosser, geef mij bekering: als ik in deze zaak van het huis tegen U heb gezondigd, doe het mij dan zien en neem mijn schuld weg".

Toen bracht Hij in mijn gedachte hoe ik vier en twintig jaren terug, toen mijn huis in brand stond, op het straatje stond; met welke verschrikkelijke vrees ik bevangen was, dat ik een kind van den duivel en niet van God was en hoe mijn gezegende Verlosser mij te hulp kwam en mij duidelijk deed gevoelen, dat ik Hem toebehoorde.

Dit alles kwam mij voor de aandacht, en ik bleef er bij de Heere op pleiten, en Hij kwam weer over tot mijn ziel. Hij verlostte mij geheel uit mijn ellende, en ik mocht Zijn heilige Naam loven, want Zijn wonderwerken gaan alles te boven. Nu is het niet zozeer het huis, dat mij blijde maakt, maar wat Hij er in gedaan heeft, dat vervult mij met lof. Al had Hij mij in een kerker of in een varkenshok gezet, dan zou ik Hem hebben kunnen loven, als Hij

mij had doen zien, dat het Zijn hand en Zijn werk was. O, wat heb ik Hem gebeden, dat mijn trots, goddeloos, bedrieglijk hart zich niet mocht verheffen wegens Zijn goedertierenheden. Ik wens laag, laag, laag in het stof te bukken".

1851.

"Ik heb behoefte u te komen vertellen wat een kostelijk woord mij is voorgekomen, maar ik was zo bevreesd, dat ik niet in staat zou zijn in mijn gedachten te houden waar het vers staat, opdat u het zou kunnen opzoeken, dat ik in verzoeking kwam het blad uit de Bijbel te scheuren, om het mee naar uw huis te nemen. Mij overviel echter de vrees, dat dit niet goed zou zijn, en daarom heb ik de Heere verzocht of Hij het in mijn gedachte wilde houden en Hij heeft mijn gebed verhoord, want ik kan het u nu mededelen.

Het waren deze woorden: "O Heere, Uw woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen". Ik zal u zeggen hoe het kwam. Ik was in pijnlijke en bitteren strijd, in zware zielsarbeid, maar ik kon niet loslaten, ik kon niet rusten, niets kon mij verlichting geven, zolang niet de Heere kwam om mij te verlossen en mijn ziel te zegenen. Mijn ogen werden zo dof, dat ik nauwelijks een letter in mijn boek kon zien, en ik vreesde, dat ik blind zou worden wanneer ik ze inspande met lezen. In de nacht overdacht ik: "Zou God, als het Hem behaagt, mijn ogen niet kunnen bewaren, dat ze niet blind worden?" Ik zal de Bijbel krijgen en lezen.

Toen ik hem opende, sloeg ik Ps. 119 op en las het 89e vers, dat ik u noemde, voor mij. Ik werd telkens en telkens weer gewaar, dat de Heere dit woord tot mij sprak. Ik werd erdoor teruggeleid tot de morgen van mijn bekering toen Hij tot mij sprak: "Zie Ik sta aan de deur, en Ik klop"; en ieder nieuw woord, dat de Heere daarna tot mij heeft gesproken, werd mij indachtig gemaakt. Ik kreeg te geloven, dat die alle in de hemel vast stonden; dat zij in Zijn gedenboek geschreven staan; dat Hij elk ogenblik mijn Voorbidder is. Wanneer ik in duisternis, en benauwdheid, en zielenstrijd verkeer, dan kent Hij mij in al die plaatsen en Hij komt altijd tot mij, wanneer Zijn tijd daar is. Ik meen, dat ik iets ken van die waren geestelijken honger, want ik zou doodhongerem, als mijn dierbare Zaligmaker mij niet voedde met het Woord des levens. O, hoe' hunker ik daarnaar. En wat gij mij hebt voorgelezen over de onderlinge vereniging, gevoelde ik dat niet deze morgen toen dat Psalmvers mij voorkwam! Ik had zulk een liefde in mijn hart tot al Gods lieve kinderen, zowel tot hen die ik in het vlees gezien heb, als tot hen van wie ik alleen heb gehoord. Ik heb er zo'n menigte bij mij".

1852. "Ik ben door de Heere uitgestroopte. Hij zal ons allen ontbloten. Ik keek naar die bladerloze bomen, alle afgevallen, dat was juist mijn beeld. Ach! dat was wat, toen Hij mij alles ontnam. Wat een werk is dat, een eigengerechtig zondaar te ontbloten! Ik merk op hoelang het duurt bij sommige bomen, voordat zij al het blad hebben laten vallen. O, dat is juist als bij mij. Hij zendt oven op oven, storm op storm, totdat geen blad van onze vuile voden-gerechtigheid overblijft. Hij zal dit aan Zijn kinderen doen, totdat zij geheel tot niets gemaakt zijn. Hij moet er ons toe bearbeiten, dat wij in Zijn handen liggen, "als leem in de handen des pottenpakkers". Wie weet wat dit is? Het is een zeer diep stuk. Ik ben in een hete oven geweest, en ik heb mijn dierbaren Zaligmaker verzocht die aan mij te heiligen, en Hij heeft het gedaan. Ik kan er echter nauwelijks over spreken, het was mij zo zalig toen Hij tot mijn ziel sprak; ik beef en ben bevreesd de woorden uit te spreken. Hoe liefelijk hoorde ik Hem in mijn ziel fluisteren, het was juist alsof ik het brood en de wijn aan des Heeren Tafel gebruikte: "Mijn bloed is voor u vergoten".

Het waren zulke krachtige woorden voor mij; nooit kan ik iemand vertellen wat ze voor mij waren. Ik denk dikwijls aan die hymne welke spreekt over Zijn bloedende handen: "Gij die voorbijgaat, ziet de mens!"

De duivel trekt er zich niets van aan als wij alleen over het bloed van Christus praten, maar als wij gewaarworden dat het voor ons vergoten is, kunnen wij erop rekenen, dat hij ons zal kwellen".

EEN BRIEF VAN SUKEY HARLEY AAN DE OVERLEDEN HEER W. M.

Deze brief is van Sukey Harley (1783-1853) in een brief aan een zekere W.M., geschreven op augustus 28, 1852 en door Joseph Charles Philpot (1802-1869) opgenomen in het blad *The Gospel Standard* van 1 maart 1869.

Mijn dierbare vriend in de Heere,

Excuseer me voor de vrijmoedigheid die ik genomen heb om u te schrijven; maar ik wil je de liefde van mijn ziel zenden, mijn dierbare heer W. M., en om te weten hoe je nu bent, nu je naar H. gaat Ik voel mijn ziel in jouw ziel, op momenten dicht bij elkaar, niet een haarbreedte tussen. Ik geloof dat de Heere je naar de laagte heeft geleid. Ik heb wel eens die dringende liefde gevoeld waarvan je sprak met je geliefde broeder, in Christus Jezus, mijn geliefde broeder. Ik hoop dat je jezelf met me verenigt in het overwinnend gebed voor onze lieve dienaar, gelijk ik in staat ben om voor hem te bidden; want ik ben er zeker met mijn hele hart dat de Heere hem de kracht geeft om precies te prediken naar mijn gevoelens, al mijn innerlijke beproevingen en problemen alsof God hem heimelijk leerde hoe ze voor te stellen.

O mijnheer, wat voor een zondaar ben ik, wat voor een verfoeilijk zondaar! Wanneer de kandelaar mijn duistere ziel verlicht, kan ik mijn droeve toestand voelen, kennen en zien. En wat een verwondering en aanbidding komt dan over mij, om mij ervan bewust te doen zijn dat ik deelheb aan het dierbare bloed van Zijn geliefde Zoon, Die dit op zulk een hart als het mijne gesprengd heeft. O, woorden schieten te kort, woorden kunnen dit niet uitdrukken, om te spreken van de vreselijke en ontzettende toestand van ons allen van nature en van de goedheid, tedere barmhartigheid en lankmoedigheid van mijn dierbare God en Vader. Welke tong kan uitspreken en wat voor een hart kan dat geloven, tenzij dit door de Geest des levens en der waarheid gewerkt wordt? Dan onderwijst Hij in alle dingen, ja, in de meest verborgen dingen van het hart. Maar o, de diepte van Zijn genade, o, de rijkdom, heerlijkheid en majesteit van Zijn kracht; wie kan die doorgronden?

Mijn dierbare heer M. Ik voel dat de Heere heel dichtbij is in mijn ziel terwijl ik deze paar woorden aan u schrijf.

Herinner ge u wat ik je in de style vertelde, dat als ik je hier niet meer zag, ik je zou moeten kennen als ik je in de hemel zag. Herinner u, mijnheer, ik vroeg u om voor mij te bidden hoewel ik ver weg in het lichaam was, omdat de Heere mij zo'n getuige in mijn ziel gaf dat u er een bent van hen wien het God behaagde een van de Zijnen te maken, en hij heeft een blijvende en verenigende liefde gemaakt in mijn ziel, die nooit de geest van elkaar kan scheiden, hoewel onze lichamen hier ver van elkaar gescheiden zijn op aarde.

Afgelopen donderdag, ik dacht voordat ik naar de samenkomst kwam, niets kon me meer beroeren of bewegen, ik was zo vastgeklonken aan mijn zonden en ik werd helemaal lastig gevallen met de last van hen, dat ik de hele berg moest dragen. Ik was vaak verplicht om te stoppen en naar adem te happen. Toen ik naar boven kwam, zag ik de een en de ander op dezelfde manier gaan en iemand zei tegen mij: "Sukey, ik hoop dat we vanavond iets zullen krijgen, ik heb het gevoel dat ik het nodig heb."

Ik wendde me onmiddellijk af en hurkte in een hoek van de tuin om mijn lieve Heere en Zaligmaker te smeken om naar ons toe te komen; en o, hoe Hij mij in staat stelde om hem al mijn zorgen en die van de anderen te vertellen. Ik voelde dat Hij tot mijn grote opluchting kwam en ik bleef ernaar uitzien, huilend en smekend; en toen ik binnenkwam,

kwam het woord tot mij: "Behouden door genade, vrije, soevereine genade. "O Heere," zei ik, "en dát alleen; want ik ben zeker, wat ik vanavond heb meegebracht, dat zou u liever van mij hebben afgeslagen." Toen werd de tekst uitgesproken over de Heere die Petrus terechtwees, (Mattheüs vers 21-23.) Het toonde mij de bedrieglijkheid van mijn eigen hart, evenals die van Petrus; en ik was vervuld van dankbaarheid voor de genade van de Heere. En ik riep heimelijk: "gered door genade, vrije genade alleen!"

Ik voelde dat Petrus alleen een vleselijke liefde had toen hij sprak tot mijn lieve Heere, maar die van mij was een dwingende liefde die al mijn kwaden overwon; en ik kon met heel mijn hart uitroepen: "Halleluja! zaligheid en glorie, heerlijkheid. O, de kracht van het woord. Het moet alleen van de Heere komen. En o, wat een overwinnend woord voelde ik dat voor al mijn kwaden. "Ga weg achter mij, Satan!" En ik voelde zo'n schande en gruwel en vernedering; en het deed me denken aan Petrus die mijn dierbare rouwende Jezus ontkende.

O, hoe zouden we weten welke staat van zware beproeving en lijden we misschien moeten dragen? Ik zit vaak hier en vraag me af of ik al mijn wapenrustingen op heb, of dat een van de onderdelen te kort is of versleten. Soms word ik voor de rechterstoel van Gods gerechtigheid gebracht om te proberen in deze zaak te onderzoeken. En ik begin meestal met de gezegende vrees voor de Heere. O, als dat ontbreekt, losgemaakt of verzwakt wordt, voel ik dat een leger van vijanden me snel zullen pakken en ik zou geen krachtig wapen tegen hen kunnen hebben.

Nu is er een genaamd "Gedurige Gebed" die ik goed ken. Het is voortdurend mijn bescherming en mijn troost dag en nacht.

Maar ik wil dat u in uw eigen ziel overweegt wat een ellendige zondaar ik was toen de Heere mij vond en mij in die staat zette en in mij en voor mij werkte door Zijn machtige kracht. Ik moet naar de hel zijn gegaan als het niet was geweest dat mijn Vader en God in Christus Jezus mij hadden verkoren vóór de grondlegging der wereld. Ik ben nu door Zijn bijzondere goedheid en genade een echt ontwaakte zondaar. O, wat kan ik de Heer vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen! Ik kan echt zeggen dat een dag in Zijn voorhoven beter voor mij is dan een duizend elders. Nu zie ik deze rechtbank als een zoete, geheime, haar verbindende gemeenschap met hem in een verborgen hoek, graanschuur of schuur, krot of keuken; daar heb ik heel veel keren Hem gevonden; en dat kan ik zeggen mijn dierbare Heere en Zaligmaker Jezus Christus, heeft samen met mij zoete raad samengehouden. O, wat een neerbuigendheid voor Hem, Die zo hoog en machtig is, en ik een arme ellendige worm van de aarde.

Ik voel dat ik niet kan leven zonder Hem. Hij is dierbaar voor mij – boven de robijnen, en heel en al beminnelijk; er is niemand te vergelijken met Hem.

Nu wil ik mijn liefde sturen naar mijn lieve zuster, mevrouw H., en haar vertellen hoe ik met haar kan meegaan in veel dingen die ze schrijft. Ik zie dat zij een van degene is die de Heere vindt in haar eenzame pensioen; en geprezen zij Zijn heilige Naam als haar troost, steun en Leidsman in alles wat ze doet. Als ik haar kon zien, zou ik haar kunnen vertellen over de vele zegeningen die ik met Hem heb gehad, soms op de weg, bij anderen die gehurkt in een heg, vaak op mijn bed en alleen in mijn keuken.

O mijn lieve zuster, je begeert geen andere vriend als de Heere met je is. Nee, blijf dicht bij Hem en laat de duivel je wegtrekken, want hij gaat altijd op zoek naar wie hij mag verslinden. Ik wou vaak dat ik zo ijverig was als hij; maar ik sta op mijn uitkijktoren en word 's ochtends in het algemeen wakker, met een paar zoete verzen zoals deze:

*"Gedenk alle stervende pijnen
Die mijn beminde Verlosser voelde;
En laat Zijn bloed mijn vlekken uitwassen,
En het antwoord voor mijn schuld zijn."*

Wil je mijn andere zus L., bedanken voor haar zeer vriendelijke geschenk aan mij? Moge de Heere haar zegenen. Ik heb alleen mijn gebeden om haar terug te brengen, waarvan ik hoop dat de Heer zal heersen en antwoorden.

En nu, mijn geliefde heer M., moet ik u vertellen hoe ik de Heere een tijdlang had gevraagd me de middelen te sturen om een paar laarzen te kopen om naar de samenkomst in te gaan. Welnu, ik voelde lang voor u kwam dat ik moest stil zijn; en dat was ik ook. Ik miste ze droevig genoeg en de vijand verleidde me vaak om iemand erom te vragen; maar ik kon het niet. Nee, als ik blootsvoets was gegaan, had ik er niet in kunnen roeren. Ik had net een patch op sommige schoenen genaaid die ik had, denkend dat ze zouden meegaan totdat de Heere mij andere gaf. Omdat ik voelde dat ik door voortdurend gebed moest wachten en uitkijken; toen tot mijn verbazing je zeer hartelijk cadeau naar me toe kwam. Ik had alleen mijn gebed gestopt om de deur te openen, en hoe ik mijn lieve Heere en Verlosser zou danken en zegenen en jij zal het weten. Woorden kunnen het niet doen; waar ik zeker van ben. Maar mijn hart is zo vol en versmolten, dat ik nauwelijks een woord kan zeggen, alleen "Wie is een God gelijk aan Hem, die al onze behoeften begrijpt, en gehoor geeft aan onze zwakste geroep, zelfs voor uitwendige aardse dingen." Maar zo staat er: "Als Hij de raven voedt, zal hij u dan niet veel meer voeden en kleden?" Ik ben er zeker van dat Hij, die zó teer en voorzichtig is met onze uitwendige behoeften, veel meer zal voorzien in onze geestelijke behoeften, als we ertoe gebracht worden onze behoefte aan Zijn hulp gevoelen, dat Hij het ons moet geven.

Ik keek naar de andere dag naar het volk ginds, die zo druk bezig waren met het opbouwen van die fijne, torenhoge kerk. En terwijl ik aan de style stond, kwam het woord tot mij: "Kan God daar ooit wonen?" Ik dacht: Hij wil niet in al deze uiterlijkheden en grootsheid wonen. Nee, want Zijn tempel is in Zijn eigen arme, verontreinigde zondaarshart, schoongemaakt door het bloed van Zijn Zoon; en Hij wordt gevonden in alle lage, geheime afzonderingen van Zijn volk, waar hart en ziel verlangend uitgaan om Hem te vinden."

Nu geliefde heer, God zegene u. Vergeet niet voor ons allemaal hier te bidden, en als we elkaar hier niet weer ontmoeten, dat we in de hemel mogen doen.

Mijn zielsbede en liefde gaat hiermee gepaard voor heel uw kerk. Ik ben hun namen vergeten; maar ik voel veel geestelijke liefde tot hen.

28 augustus 1852.

SUKEY HARLEY.

[Het zal duidelijk zijn dat we Sukey's taal als zodanig hebben bewaard zoals haar Memoires heeft gedaan. Edit.]

Op de laatste **Kerstdag van haar leven, 1852**, sprak zij erover, dat zij volgens haar gewoonte, in het bijzonder op die tijd, gedurende een week tevoren zeer ernstig in het gebed was geweest, of de Heere op die dag haar ziel wilde bezoeken. Nadat zij had verteld, dat zij in het eerste deel van die dag zeer duister was geweest, zodat zij vreesde, dat haar gebed niet zou verhoord worden, zei zij:

Doch daarna kwam Hij over met dat versje uit de Kerstzang van Hart —

Gaat heen en zoekt die Vorst, die onbekenden Koning;

Let op dit teken: Het Kindeke heeft enen stal tot woning,

Zijn ligplaats is een krib, in doeken is 't gewonden,

Dat is Hij; zoekt totdat gij 't hebt gevonden.

Die woorden: "dat is Hij"; braken mijn hart. Daarna bestuurde Hij mij om Hebrreeën 10 te lezen. Hij gaf mij, dat ik weer mocht toegaan, en ik vond verlossing, geheel, volmaakt en volkomen, in dat vers: "Maar deze, een slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods".

Ik kreeg geloof en dacht: Welk nut zou ik ervan hebben als ik geen geloof had? Ik mocht de Zoon Gods aanschouwen en in Hem geloven ten eeuwigen leven. Ik weet niet wat het is tevreden te zijn zonder Christus, want van af de tijd, dat Hij mij geroepen heeft, kon ik niet vergenoegd zijn als ik Hem miste".

"Wat is dat voor mij een plechtig iets wanneer ik hoor, dat er iemand uit de wereld geroepen is, heengegaan om zijn rechtvaardig vonnis te ontvangen van de rechtvaardigen Rechter van hemel én aarde. Mijn ligging is altijd geweest wanneer ik hoor, dat er iemand gestorven is, dat ik hem voor God, de Rechter van allen, laat liggen. Ik weet niets; Hij weet alles. Alle harten, alle verborgen dingen liggen open voor Hem. Hij heeft gedaan wat rechtvaardig en recht is. Maar o! die dingen spreken luide tot mijn ziel. Ik leef altijd in afwachting van mijn dood. Ik weet noch de dag, noch de ure, maar hij zal plotseling tot mij komen, wanneer dan ook.

Hij was in het eerst bij mij in dat woord: "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop", en zo zal Hij ook in het laatst zijn. En wat zal dat wezen, wanneer Hij komt en klopt bij mijn dood, als ik bereid mag zijn Hem onmiddellijk open te doen. Mijn ziel verlangt dikwijls ontbonden te zijn. Ik ben moede, moede, moede. Ik zeg dikwijls: "Hoelang, lieve Heere, hoelang? En soms denk ik, dat het niet lang meer zal duren. O, hoe schoon en heerlijk zijn die woorden: "En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zouden schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is hare kaars" (Openb. 21: 23).

O, die lijkrede: "Wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen veranderd worden; in een punt des tijds, in een ogenblik, met de laatste bazuin. Want dit verderfelijke moet onverderfelijke aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijke aandoen" (1 Cor. 15: 51-53). Ik ben er geheel in weg, wanne er ik over deze dingen denk".

Het sterven van Sukey Harley.

"Vier dagen voordat zij door haar laatste ziekte werd aangetast bezocht haar een vriend die op een afstand woonde. Hij zegt, dat zij eerst, zoals zij dat gewoon was, een poosje met hem sprak over haar vele verzoeken en beproevingen, haar gedurige strijd en geestesarbeid in haar voortdurend uitzien naar nieuwe bezoeken van Christus. Ten slotte zei hij: "Maar Sukey, niettegenstaande al uw ellende hebt gij toch één ding — gij hebt hoop".

Zij rees overeind met grote krachtsinspanning en in haar handenklappende gaf zij ten

antwoord: "Ja, waarde heer, dat is zo, ik heb hoop". En toen bleef zij een uur, of langer, spreken over de leidingen Gods met haar ziel, vanaf. Het begin van haar geestelijke loopbaan. Zij was in haar spreken levendiger dan gewoonlijk. Het schijnt wel, dat God ten doel had haar geest te verkwikken door de levendige herinnering van Zijn vorige goedertierenheden, aangezien Hij wist, dat de dag haars doods naderde. In het hart van de vriend die haar hoorde bleef een geur van goddelijke zalving achter, die hij nooit meer kon vergeten.

"Een andere vriend die een gesprek met haar had op de avond van de dag voordat zij ziek werd, verhaalt het volgende: Zij zei: "Vanmorgen toen ik mijn thee gebruikte kwam de Heere op een zalige wijze tot mij met deze woorden: "Ik heb u verzegeld tot de dag der verlossing". O, wat ging er een kracht van uit! wat was het zalig! Ik barstte uit en zei: O, gelukkige en heerlijke dag! hij kome wanneer hij wil, hij zal voor mij gelukkig zijn, en al vertoeft hij nog zolang, het zal toch een heerlijke dag zijn.

Toen sprak zij verder: "Ik weet, dat mijn Verlosser leeft, en dat Hij ten tweede male op aarde zal gezien worden". O, ik weet het, ik heb het in deze weg ervaren; ik weet, dat mijn Verlosser Christus Jezus in mij leeft en heerst, en Hij zal ten slotte gezien worden en Zijn werk van genade, goedertierenheid en waarheid in mijn hart klaar en helder maken. Hij toch zal bewaren wat ik Hem tot de laatsten dag toe heb opgedragen, en Hij zal mij tot het einde ondersteunen en vertroosten, hetzij ik in staat ben erover te spreken, of niet, want Hij heeft gezegd, dat Hij zal voleinden, wat Zijn eigen gezegend genadewerk in het hart van een ellendig, snood zondaar is. Wat een genade is het verzekerd te zijn, dat wij ingebonden zijn in het bundelke der levenden, van waarachtig, eeuwig leven, wanneer de tijd voor ons komt, dat wij hebben afgedaan met alles wat hier beneden is. Hoe zalig zich bewust te zijn, dat wij veilig zijn in Christus, in leven en in sterven.

Mijn gebed is dikwijls: "Heere, wanneer het u goeddunkt mij, of een van Uw kinderen uit dit leven weg te nemen, moge het U behagen er uit elk geslacht hoe langer hoe meer te verwekken, die naar Uw voornemen zullen worden geroepen. Uw gezegend Woord zegt: "En de Heere deed dagelijks tot de gemeente die zalig werden".

"En sedert het U behaagd heeft zulk een onwaardig schepsel als ik ben tot een zaligmakende kennis van U, mijn volzalige God en Vader in Christus Jezus te brengen, is de begeerte mijns harten te mogen horen, dat er velen worden toegebracht en zalig gemaakt door Uw almachtige kracht, door Uw geliefden Zoon en Uw Heiligen Geest. Dit bid ik van U, mijn gezegende Vader die in de hemelen zijt, om Jezus wil".

"Ik ben nu uitgeteerd en word veel geslingerd, nochtans zou ik mijn staat voor de gelukzaligheid van de hele wereld niet willen ruilen. O, dat zou verschrikkelijk voor mij zijn. Mijn hoogste begeerte is, dat mijn dierbare Heere bij mij tegenwoordig is, want zonder dat ben ik ellendig. Maar hoewel Hij mij bij tijden mijn naren toestand doet gevoelen, nochtans laat Hij mij daar niet lang blijven, want ik kan niet rusten zolang ik mijn vele zonden en afwijkingen in gedachten, woorden en daden niet heb beleden, en ik mij in diepe droefheid en berouw heb mogen vernederen. Wanneer Hij komt met een gevoel van Zijn vergevende liefde, dat breekt mijn hart, en Hij verzekert mij, dat ik Hem zal zien gelijk Hij is, zonder dat er een voorhangsel tussen ons is. Dit bekrachtigt mij om naar het einde te spoeden en in Zijn kracht en sterkte zal ik in staat zijn dat te doen, en Hem zal al de eer zijn tot in eeuwigheid".

Zij voegde er toen gevoelvol de volgende regels van een hymne aan toe:

*'t Was Uw Gena alleen, Uw kracht was het, die mij
Verloste van de dood en zijne heerschappij.
Maar zeker was mij 't leven met de moed ontzonken,
Als Gij niet steeds mij weer nieuw leven had geschonken.
Op U vest ik mijn oog, voor U buig ik mij neer,
Tot U roep ik in nood, om hulpe keer op keer.
Gij zijt de Opstanding, Gij zijt voor mij het Leven,
Gij zijt mijn vreugd, mijn Al, Gij zult mij nooit begeven.*

Zij zag op deze dag verscheidene van haar vrienden, zij was ongeveer zoals gewoonlijk, niets wees er op, dat zij minder was dan in de laatste tijd, hoewel het te zien was, dat zij gedurende het laatste jaar verminderd was.

Haar dochter had haar toevallig de opmerking horen maken, dat zij in de loop van dat jaar dikwijls voor het gerichte Gods gedagvaard was. Zij had haar ook in de avond verscheiden uren voor de deur van haar huis zien zitten met haar boek voor haar, waarin zij zeer verdiept was. Haar bril werd gevonden bij het laatste kapittelhoofdstuk van het Evangelie van Markus.

Op de morgen van de volgende dag, de 16 Augustus 1853, kreeg zij een aanval van een beroerte, waardoor haar rechterzijde verlamde, en van die tijd af tot aan haar dood, welke vijf dagen daarna intrad, heeft zij haar ogen niet meer geopend, noch gesproken, maar lag zij alsof zij onbewust was van hetgeen er om haar heen plaats greep.

Om half vijf, op sabbatdagmorgen ontvlood haar zalige geest deze wereld, om zich te scharen bij het zalig gezelschap daarboven, en een eeuwige Sabbat door te brengen bij Hem, die haar liefgehad en haar van hare zonden gewassen had in Zijn bloed.

Dikwijls hoorde men, dat zij zich aldus uitdrukte: "Ik wenste wel, als het overeenkomstig de wil van mijn lieve, heilige, gezegende Vader in Christus Jezus mocht zijn, dat ik deze wereld van zonde en ellende in de vroege sabbatdagmorgen mocht verlaten. Ik gevoel altijd begeerte mijn eeuwige Sabbat in de hemel op een Sabbatdag op aarde te mogen beginnen".

Deze begeerte werd haar geschonken, en al mag het gering schijnen, moet dit niet worden voorbijgezien, omdat wij er de tedere liefde van haar Zaligmaker in kunnen zien, die dit haar gering verzoek inwilligde. Het is aangenaam voor het hart wanneer ons geloof geschonken is om te geloven, dat "geen musje op de aarde zal vallen zonder onze Vader, en dat ook de haren onzes hoofds alle geteld zijn", zoals Christus zegt in Matth. 10: 29.

Het is nog meer opmerkelijk, dat de wijze van haar sterven nauwkeurig overeenkwam met wat zij zeer lang tevoren gevoeld had. Meer dan dertig jaren tevoren, bij gelegenheid van de dood van haar moeder, had zij een bijzondere indruk en waarschuwing in haar hart ontvangen, waarop zij door genade zorgvuldig had mogen letten. De dood van haar moeder, al kwam die niet zo zeer plotseling, overviel Sukey toch, en zij beschrijft de uitwerking welke het op haar gemoed maakte aldus:

"Het was een zeer sombere tijd voor mij. Ik was op reis geweest en toen ik thuis kwam hoorde ik, dat mijn moeder gestorven was. O, hoe ontstelde ik van die boodschap! Ik dacht: veronderstel eens, dat het God behaagde mij zo plotseling weg te nemen. Zonder voorafgaande waarschuwing! O, het lag zeer zwaar op mijn hart! Het sprak daar krachtige

taal. Toen dacht ik: als het Gods wil is over mij, dan moet die geschieden, en ik durfde nooit bidden, dat Hij Zijn wil zou veranderen. Dit vers lag zeer zwaar op mij, het deed mij gans en al beven: *Wacht u, dat Hij u misschien niet met een klop wegstote, zodat u een groot rantsoen daar niet zou afbrengen.*

Ik begon er ernstig over te peinzen en de Heere te smeken of Hij mij wilde doen weten of het in toorn zou geschieden. Zou het een teken van Zijn ongenoegen zijn? Het heeft mij veel bitterlijk doen schreien en ik kon gedurende enige dagen geen antwoord krijgen, dat mij bevredigde. Eindelijk kwam mijn gezegende Heere tot mij en hij bevredigde er mij volkomen mede. Hij getuigde in mij, dat het niet in toorn, niet in ongenoegen was, en toen was ik tevreden.

Ik bad toen of het Hem mocht behagen mij de ware voorbereiding te geven; dat Hij mij wilde wassen in Zijn dierbaar bloed, zodat Hij mij bereid mocht vinden wanneer de dood zou komen; dat, al zou niemand het verwachten, ik die nochtans altijd mocht verwachten, dat ik altijd wakende mocht zijn. O, bereid gevonden te worden, daarop komt het aan; gewassen te zijn in het bloed des Lams, dat is de ware voorbereiding. Mijn gebed gaat dikwijls hierover, dat ik, wanneer de tijd komt, niets mag hebben te doen dan te sterven. *"Zalig zijn de doden die in de Heere sterven; dat is mijn versje, en dat is het reeds jaren lang geweest".*

"Dikwijls heeft zij zich in de laatste jaren enigszins in dezelfde geest uitgedrukt en gezegd, dat zij geloofde, dat God bij haar sterven zou worden verheerlijkt, ***niet door haar mond te openen, maar door die te sluiten.***

"U moet niet schrikken", zei zij wel eens, "of menen, dat ik door de dood verrast ben, als je zou horen, dat ik plotseling ben gestorven, of dat mij de spraak is benomen, zodat ik op mijn sterfbed geen woord heb, kunnen uiten. Mijn God heeft mij reeds jaren terug daarop voorbereid, daarom waarschuw ik u daarvoor, opdat gij het moogt weten, dat de dood mij niet onvoorziens zal overvallen. Ik kan nooit gerust mijn ogen sluiten, noch mij rustig neerleggen, zolang mijn consciëntie niet getuigt, dat Jezus Christus bij mij is, zodat ik in staat ben te zeggen: "Nu, Heere Jezus, als Gij mij deze nacht wilt wegnemen, dan ben ik bereid te gaan". O, als Hij geweken en mijn consciëntie met schuld bezwaard is, wat rusteloze nachten heb ik dan! niemand dan Hij weet van mijn zuchten, mijn kermen, mijn tranen; ook kan niemand anders mijn benauwde ziel verlichting schenken".

"Ik zit dikwijls over mijn dood te denken, wat een teleurstelling er dan zal zijn. De mensen zullen samenstromen om de oude Sukey Harley te zien sterven. Zij denken heerlijke woorden uit mijn mond te zullen horen en dan het een of ander te zullen opvangen. Maar waartoe zou dat dienen? Mij horen spreken! Mijn vuile voddengerechtigheid, wat is dat? O, er heerst een groot misverstand hieromtrent in de wereld, want zij kunnen het onderscheid niet zien tussen het vlees en de geest. Maar dit is mijn gedachte, dat mijn mond dan gesloten zal zijn, daar zal ik niets meer hebben te zeggen. Ik zal niets zijn en mijn dierbare Verlosser zal Alles in allen zijn. De mensen zullen mijn vleesklomp zien, maar mijn leven zullen zij niet zien, zij zullen dat ook niet kunnen zien. Mijn leven is niet hier, het is met Christus verborgen in God. Wie kan mijn gerechtigheid zien? Mijn gerechtigheid is de mijn niet, het is die van Jezus Christus. Ik heb Hem, mijn gezegende Zaligmaker, gevraagd mij mijn stervens-getuigenis te geven terwijl ik nog leef, terwijl ik deze aarde betreed.

En Hij heeft Zijn woorden in mijn mond gelegd, om te spreken naar Zijn gebod. Ik kan zo

niet spreken tot hen die mij niet verstaan; zij nemen mijn woorden verkeerd op en noemen mij een wonderlijke vrouw. Laten zij zo over mij praten, maar ik heb een Zaligmaker gekregen. Ja; en ik ken Hem, en Hij kent mij".

Besluit

Misschien zullen zij, die niet geestelijk onderwezen zijn in de wegen waarin het God behaagt Zijn volk te oefenen en waardoor zij Zijn stem in hun harten leren verstaan, aanmerking maken op het bovenvermelde, alsof Sukey Harley daarin aanspraak maakte op een geest der profetie. Maar dat was niet zo. Het behaagde God in Zijn neerbuigende goedertierenheid Zijn wil op haar hart in te drukken, alsmede haar wil gelijkvormig te maken aan de Zijne. Wie zijn wij, dat wij ons zouden vermeten te menen, dat wij Zijn redenen kennen, of Zijn handelingen met een van Zijn volk te betwisten? De uitkomst heeft bewezen, dat zij niet heeft misgetast in haar uitlegging van wat God zou doen, en wat zij sprak uitte zij in de eenvoudigheid van haar geloof en met diep ontzag, wetende, dat haar God "een groot en vreselijk God was, en een groot Koning over de ganse aarde".

Dus tonen zowel de tijd en de wijze van haar sterven, als het getuigenis, dat zij omdroeg tot op de dag van haar dood de goedertierenheid van haar Zaligmaker over haar.

Nochtans toonden sommige van haar naaste kennissen bij deze gelegenheid een gemis van geestelijk onderscheidingsvermogen, houdende de wijze waarop zij stierf voor een bewijs van Gods ongenoegen over haar om de een of andere bijzondere zonde.

Nu zijn er velen die druk over Gods oordelen kunnen praten, maar niet weten, dat Gods oordelen een grote diepte zijn, te heilig en te verborgen dan dat zij zouden kunnen worden verstaan door alleen op de uiterlijke omstandigheden te zien. Er bestaat een blind ondoordacht praten over deze dingen, dat niet van kennis getuigt. Zij die waarlijk beven onder een besef van dezelve in betrekking tot zichzelf zullen zeer omzichtig zijn in zich over anderen uit te spreken. Dezelfde wolkkolom, die duisternis en verwarring bij de Egyptenaren veroorzaakte, verlichtte des nachts het Israël Gods.

Zo ook is de dood zelf (die in het afgetrokken beschouwd de grootste van alle oordelen is), door de overvloedige genade en liefde van Christus, voor elk gelovige in Christus veranderd, zodat in welke gedaante hij ook tot hen komt, niet eigenlijk kan worden gezegd, dat hij hun als een oordeel wordt gezonden, maar eerder als een bode van eeuwige blijdschap.

Zodanig was de dood voor Sukey Harley, wier lamp in orde was, toen het middernachtelijk geroep van de komst des Bruidegoms door haar werd gehoord; en zij gereed Zijnde ging in tot de bruiloft. En zo spreekt de stem ook tot ons eveneens: "Zijt ook gij bereid".

Er waren anderen die zich aldus uitdrukten: "Men zou verwacht hebben, dat zulk een vrouw als Sukey Harley op haar sterfbed een helder getuigenis zou hebben gegeven".

Deze gaan teleurgesteld weg en zij maken haar woorden waar, dat er grote teleurstelling bij haar dood zou zijn. Maar gaf zij dan geen stervensgetuigenis? Zij die menen, dat zij dit niet gaf, vergeten, dat God haar vanaf de dag, dat Hij haar uit de duisternis riep tot Zijn wonderbaar licht, tot aan het uur van haar verscheiden, zowel een levens- als stervensgetuigenis deed geven aan het woord Zijner genade.

Het is nu veertig jaren geleden, dat de Heere haar bekeerde en daarvan is zij in deze plaats zeven en dertig jaren een levend getuige geweest van de wezenlijkheid van de godsdienst die in Gods Woord is geopenbaard, een sprekend voorbeeld van wat daarin staat geschreven; "Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen

beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen; En het onedele der wereld, en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, te niet zou maken; Opdat geen vlees zou roemen voor Hem" (1 Cor. I: 27-29).

Hij gaf getuigenis aan de kracht Zijner genade, zoals die in haar hart was geopenbaard, tot de eer van Zijn Naam. En zij die haar getuigenis ten volle aannamen werden het getuigenis in hun hart gewaar als zij in stilzwijgen en in geloof op haar laatsten ademtocht wachtten, dat zij waarlijk een van dat getal was, van wie geschreven staat: "Deze zijn het die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hunne lange klederen gewassen, en hebben hunne lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams".

Waarlijk de ingang van die Sabbatdag waarop haar vrijgemaakte geest voor eeuwig allen strijd, zonde en lijden ontvlood, was een heerlijke ingang voor haar. Hebben wij haar niet door het geloof de schaduwen des doods zien doordringen en haar heur plaats zien innemen onder "die grote schare, die niemand kan tellen, staande voor de Troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hunne handen", Konden wij haar niet, als het ware, zien, haar kroon neerwerpende voor de Troon, en instemmende met dat lied: "Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging?"

Kunnen wij op onze zwakke wijze met het refrein instemmen en er met vertederde, verbroken harten aan toevoegen: "Hem die op de Troon zit, en het Lam zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid?"

EINDE.

Onderstaande levensschets werd overgenomen uit: *Zijn wonderen een gedachtenis*. Gods leiding in het leven van zes zussen. Door William Benson. Vertaald door L.J. van Valen. Uitgave Den Hertog, Houten.

Eerder uitgegeven met titel: *More than notion*, door mevr. J.H. Alexander. Vertaald in 1983.

HET GEZIN VAN WILLIAM GILPIN

Sukey Harley was een Godvrezende vrouw, een moeder in Israël. Zij woonde in het afgelegen dorpje Pulverbach (thans: Pulverbatch) in het Engelse graafschap Shropshire. Hier kwamen Gods kinderen eerst in gezelschappen en later in een eigen kerkgebouw bij elkaar. Het waren de 'bedroefden om der bijeenkomsten wil' die de Heere hier verzamelde. Sukey vormde het middelpunt van deze groep. Haar leven werd later beschreven door haar vriendin Jane Gilpin. Dit Gedenkschrift verscheen ook meermalen in een Nederlandse vertaling. Het is een zeldzame uitdrukking van Gods wonderlijke leidingen in het leven van deze arme vrouw.

Sukey Harley leefde in een tijd dat de bevindelijke prediking in Engeland schaars was. Het waren doorgaans lekenpredikers die het land doorgingen om de verstrooide schapen geestelijk voedsel te geven. De meesten onder hen waren Baptisten, zoals Philpot. Ook waren er die de kinderdoop voorstonden, maar deze werd dan wel alleen bediend aan kinderen van gelovige ouders.

De meeste gemeenten van de Baptisten werden 'independent' genoemd, wat onafhankelijk betekent. Dit wil zeggen dat zij geen synoden of classes hadden, maar uitgingen van de volledige zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente. Zij stonden zeer sceptisch tegenover de Engelse Staatskerk, de kerk van de Reformatie, die in die tijd in een diep verval was geraakt. Maar ook in de Staatskerk waren predikanten die een bevindelijke prediking brachten en zich verbonden wisten met degenen die buiten de Kerk stonden, maar die een even dierbaar geloof deelachtig waren.

In de Anglicaanse dorpskerk van Pulverbach werd geen bevindelijke prediking gehoord. De kring rondom Sukey Harley kon dan ook geen voedsel vinden onder de prediking van William Gilpin (1757-1848), die zich hier in 1806 had gevestigd. Veel kinderen uit dit grote predikantsgezin kwamen met Sukey in aanraking en kregen achting kregen voor haar geestelijke leven. Daardoor kregen ook zij moeite met de prediking van hun vader. Zo gebeurde het dat zij niet meer naar de dorpskerk gingen, maar in een kleine gemeenschap van gelovigen bij elkaar kwamen. In 1859 kregen zij een vaste voorganger in de persoon van Richard Benson, een zoon van Frances Gilpin, een van de dochters van William.

De verstrooide gelovigen kregen ook contact met gelijkgezinden buiten hun woonplaats. Dit waren meest volgelingen van de Londense prediker William Huntington (1745-1813). Huntington was een lekenprediker die op zichzelf stond. In zijn prediking legde hij sterk de nadruk op de gerechtigheid van Christus en de rechtvaardiging van de zondaar. Hij waarschuwde tegen een gemoedelijke godsdienst die gronden legt buiten de kennis van Christus in het hart. De openbaring van de Zoon van God in het hart was bij hem het centrum van het geestelijke leven. Maar alleen van zonde overtuigde zondaren komen tot Christus. Zo ontdekt de wet de schuld van de zonde en de verlorenheid van het hart,

alvorens de ziel tot Christus komt. Het volgende citaat uit een preek is in dit verband voor Huntington kenmerkend: 'Al de tijd dat een ontwaakt mens onder de last van de zonde werkzaam is, is hij in zielenarbeid; maar wanneer Christus aan Hem geopenbaard wordt, wordt hij in vrijheid gesteld en wordt hij uit de Geest geboren. Wij moeten ontwaakt en verlevendigd worden, vóórdat wij worden wedergeboren. Het komen tot Christus door het geloof, het geloven in Christus, het ontvangen van Christus, het zien op Christus, het aangrijpen van Christus, het vertrouwen in Christus, het vluchten naar Christus om een toevlucht te hebben en het rusten op Christus zijn alle synoniemen van het beoefenen van het geloof in Christus.'

De wijze waarop Huntington de bekering beschreef, was voor de gelovigen in Pulverbach herkenbaar. Het gaat hierbij om de bevindelijke, doorleefde godsdienst, die niet bestaat in verstandelijke beredenering, maar in de ervaring van het hart. Of zoals Philpot het treffend opmerkte: 'Hij streed voor de openbaring van Christus aan de ziel, als een zeer belangrijke zaak Hij drong aan op een persoonlijke beleving van Wet en Evangelie, van veroordeling en vrijspraak, en bevestigde alles wat hij leerde door een zeer wonderlijke beheersing van het Woord van God...'

De grote gemeente van Huntington in Londen ging na zijn overlijden uiteen. Het gebouw was vermaakt aan zijn vrouw, die bepaalde wie er mochten preken en wie niet. Zij verzetten zich tegen de benoeming van Joseph Francis Burrell (1770-1853), een kunstschilder, die zich geroepen wist om het Evangelie te verkondigen.

Burrell was afkomstig uit de Elzas en had een rooms-katholieke achtergrond. Op een wonderlijke manier kwam hij in onder de prediking van Huntington terecht, die voor hem twintig jaar lang tot veel zegen was. Hij wist zich door de Heere geroepen tot de evangeliedienst en begon te preken in een woonhuis. Zijn gezondheid was jarenlang zwak, maar toch bereikte hij de leeftijd van de zeer sterken.

Hij preekte in de geest van Huntington en trok veel hoorders uit diens gemeente. Zijn leven was een getuigenis van godzaligheid. Tot zijn gemeente behoorden Thomas Nunn en James Bourne, die beiden ook tot de kerk van Huntington hadden behoord. Zij waren geoefende kinderen van God, die Burrell tot grote steun waren.

James Bourne (1773-1854) [The live and letters of the late James Bourne] hield zich, evenals Burrell, met de schilderkunst bezig. Ook hij leefde eerst in de wereld. Langs een wonderlijke weg kwam hij met de gemeente van Huntington in aanraking. Hij leerde Burrell kennen toen hij in een moeilijke toestand verkeerde doordat hij teleurgesteld was in enkele hoorders van Huntington, die hij 'valse belijders' noemde. Toen begon een hechte vriendschap, die jaren zou voortduren. Burrell schreef hem in 1809 een brief, waarin hij opmerkt: 'Hoe meer ik me in dit geval verdiep, des te meer ben ik ervan overtuigd dat ik Gods hand erin zie. God is bezig een groot werk in uw ziel te doen en Hij leidt u in een rechte weg, waar geen sprake is van struikelen. U zult in staat zijn om in de kracht des Heeren zowel tegenover vriend als vijand te staan. Dit zal grotelijks bijdragen tot de verheerlijking van Gods genade en u zult bemerken dat het geloof van Gods uitverkorenen, de rijke gave van God, door mensen noch door duivels zal worden afgeschrikt...'

Bourne werd daarna niet alleen nuttig in de gemeente van Burrell, maar de Heere gebruikte hem ook tijdens rondreizen die hij maakte. Hij probeerde daarbij in aanraking te komen met de verstrooide schapen van de kudde van Christus, die geen herder hadden om hun zielen te weiden. Zij waren verstoken van de levende bediening van het Woord van God.

Zo kwam hij in aanraking met de kinderen Gods in het kleine plaatsje **Pulverbach**. Hij bezocht deze kring meerdere malen en gaf hier onderwijs. Hij wees hen op de noodzaak van een leven in gemeenschap met Jezus Christus. Zijn invloed op de verstrooide schapen in Pulverbach was groot. Zij werden gebouwd in het allerheiligst geloof en gevoed met het hemelse koren.

Behalve Sukey Harley en dochters van William Gilpin, bezochten ook anderen uit Pulverbach en omgeving de 'korte diensten', zoals Bourne deze noemde. Hij was toen al 65 jaar oud, en zag er eerst wel tegenop om vanuit Londen naar Pulverbach te reizen.

Op 1 mei 1837 schreef hij zijn eerste brief aan 'de kerk van God, op Kleine Heuvel van Sion, te Pulverbach in Shropshire'.

'Ik ben erg ingenomen met de verslagen die mijn vrienden mij laatst zonden en ik kan niet dankbaar genoeg zijn voor de leergierige geest, die zo overvloedig is, en zijn aangename gevolgen. Goddelijke eenvoud is een onschatbare genade, die het vuur zal kunnen verdragen en nooit helderder schijnt dan wanneer zij onderdrukt wordt en omringd door allerlei verwarringen en moeilijkheden.'

Dan volgt een raad aan mevrouw Oakley, die tot de kring behoorde: 'Wees volhardend aan de troon der genade, en let erop hoe de Heere u daar ontvangt. Als u verlegenheid voelt of moeilijkheid in het toenaderen, wees dan verzekerd dat er iets verkeerd is en verander uw gebeden in belijdenissen. Zeg tot Hem dat Hij het Licht der wereld is en dat Hij alleen het verborgen bedrog van het hart kan ontdekken. Verzeker u er dan van dat ik oprecht gemaakt en gehouden mag worden; dit is in tegenstelling met het onoprechte gemoed dat niets van de Heere zal ontvangen. Ik ben zo blij te horen dat er sommigen onder u zijn, die het Water des levens zoeken.'

Het **gezin Gilpin** was nauw betrokken bij het geestelijke welzijn van Pulverbach. De anglicaanse predikant William Gilpin had bij zijn komst in dit dorp elf kinderen, acht meisjes en drie jongens. De oudste, Elizabeth, was bijna twintig jaar oud, de jongste, Catharine, enkele maanden. Zij namen hun intrek in een nieuwe pastorie, die groot genoeg was om het grote gezin te herbergen.

Dominee Gilpin verkondigde niet het Evangelie van de kracht van God tot zaligheid, maar een oppervlakkig christendom van 'doen en laten', zoals zoveel predikanten in die dagen.

Toch begon Gods Geest met kracht te werken in het dorp, vooral in het gezin van de predikant. Moeder Gilpin, die een godvrezende vrouw was, mocht als middel in Gods hand hieraan meewerken. Verschillenden van haar kinderen leerden de Heere al op jonge leeftijd vrezen. Anderen kwamen op latere leeftijd tot verandering.

Een van hen, Bernard Gilpin (1803-1871), werd door God geroepen om het Evangelie van genade te verkondigen. Ook hij had invloed op het geestelijke leven van het dorp, hoewel hij hier geen voorganger werd.

Zes dochters uit het gezin Gilpin vertrouwden de leidingen van God in hun leven aan het papier toe, waardoor deze voor het nageslacht werden bewaard. Het waren Matilda, Mercy, Catharine, Jane, Margaret en Frances.

William Benson uit Hertford stelde deze 'Gedenkschriften' te boek.

In de inleiding van het boek lezen we een verslag van het sterven van moeder Gilpin, op 13 april 1831. Haar zuster Charlotte was drie weken daarvoor overleden. Ook zij was een

gekende des Heeren, die in de volle zekerheid van het geloof was gestorven. Toen moeder Gilpin op haar sterfbed lag, sprak zij de volgende indrukwekkende woorden: 'Ik ben niet zo zegepralend als mijn lieve zuster, maar ik heb vrede. Er was een wolk, maar deze is voorbijgegaan; want geen oog heeft gezien, noch oor gehoord van de heerlijkheden van die zalige verandering. Ik zal Hem spoedig zien; ik zal zingen: *Halleluja! Halleluja!* Ik zal gewassen zijn in het bloed des Lams; ik zal rein en wit zijn; ik zal het witte kleed dragen, het fijne lijnwaad hetwelk is de gerechtigheid van de heiligen; ik zal verenigd worden met het gezegende gezelschap dat het vreugdevolle lied mag aanheffen: 'Het Lam Dat geslacht is, is waardig.

Vader Gilpin overleed in 1848, nadat hij de kerk van Pulverbach meer dan veertig jaar had gediend.

Na zijn komst in Pulverbach werd nog een zoontje geboren, het twaalfde kind van het gezin Gilpin. Van de 'zes zusters' bleven er vijf ongehuwd; alleen Frances trad in het huwelijk.

Deze zusters waren getuigen van de levende hoop op het eeuwige leven, die zij na hun reis door de aardse woestijn hadden verkregen. In de volgende levensschetsen lezen wij van hun strijd, maar ook van hun overwinning. Zij waren gasten en vreemdelingen op aarde en zochten de stad die fundamenten heeft. Het ging hen om de kennis van de levende Christus. Hun leven was met Christus verborgen in God. Door vele verdrukkingen gingen zij in, in het hemelse Kanaän.

JANE GILPIN (1799-1884)

Jane Gilpin is bekend geworden als de schrijfster van het Gedenkschrift van Sukey Harley. Zij was het achtste kind van het gezin Gilpin, geboren in 1799 in Cheam, en verhuisde in 1806 met haar familie naar Pulverbach.

Jane kwam op jonge leeftijd tot een geestelijke verandering, ja, tot de ruimte die er is in het borgwerk van Gods Zoon. Tijdens een bezoek aan Leeds in 1823 werd de genade van God haar op een opmerkelijke wijze geopenbaard. Zij liep al geruime tijd onder overtuiging van zonden, maar had nog geen zicht op Gods genade in Christus. Jaren later schreef zij over deze tijd het volgende.

'Ik herinner me de dag dat ik met David leerde erkennen: "Ik heb gezondigd." In die tijd had ik zulk een gevoel van de majesteit van God, dat die mij vervulde met een onuitsprekelijk ontzag. Toch had ik ook zulk een besef van Zijn genade in Jezus Christus, die de meest onpeilbare gevoelens van verwondering, vernedering en verslagenheid van de ziel in stof en as voor Hem teweegbracht. Ik heb vaak op die dag teruggezien: de uitnemende schoonheid die geestelijk voor mijn ogen werd geopend en mij met verwondering en verbazing vervulde, zodat alles voor mij was vergaan. Ik was inderdaad verstoken geweest van alle troost en hulp. Soms had ik gepoogd te bidden, maar vanwege een buitengewone onrust in het gemoed werd ik steeds gedrongen om hiervan af te zien. Ik zei: O, dat ik mocht weten dat de Heere gedachten des vredes tot mij had en niet des kwaads, dan zou ik tevreden zijn. Maar zuchten, kermen en tranen waren mijn enige gebeden.

Nadat ik op een nacht geruime tijd op mijn knieën bleef liggen, zonder een enkel gebed uit te spreken, stond ik op om een droge zakdoek te pakken, omdat de zakdoek die ik had helemaal nat was van mijn tranen. Terwijl ik bij de lade stond, fluisterde Hij, Die goed wist hoe Hij de zaak waarmee ik liep, zou uitvoeren: *Waarvoor is Christus gestorven? Waarvoor heeft Hij geleden?*

Ik liep terug naar mijn bed, viel op mijn knieën en zei: O Heere, "leg mijn tranen in Uw fles" (Ps. 56:9). O Heere, gedenk die dag, die dag toen de Zaligmaker aan het kruis hing Gedenk die dag U moet die dag gedenken! U zult die dag gedenken! Ik stond op, maar met een volle, onbetwifelde en algehele overtuiging dat ik nu voor de eerste keer in mijn leven een gebed gedaan had, dat niet zou tekortschieten om te worden beantwoord. Want al wat gij begeren zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde (Joh. 14:13).

Terwijl ik me afvroeg wat deze dingen konden betekenen, scheen vóór mij een kolossale berg op te doemen, die ik moest overgaan. Ik was buitengewoon gealarmeerd en wist niet wat te doen. Omdat ik geen middel ter ontcoming kon vinden, wierp ik mij tenslotte op de barmhartigheid van mijn Zaligmaker. Ik sprak: Heere, red mij of ik verga! Onmiddellijk naderde Hij en sprak: "Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken" (Jes. 43:2).

De volgende dag, 11 juni 1823, las mijn tante Fawcett de woorden: "Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting" (Jer. 29:11). Nee, ik kan dit nooit vergeten. Ik zag een zee van onpeilbare liefde voor mij. Haar hoogte, diepte, lengte en breedte waren zonder grenzen, en ik geloofde en had een gezicht van de liefde van Christus die alle verstand te boven gaat.

Dit was op donderdag, en op de volgende zondag werd dat gedeelte van het Evangelie voor mij zo dierbaar, omdat ik geloofde dat het door de Heilige Geest aan mijn hart was toegepast: "Alzo, zeg Ik ulieden, is er blijdschap voor de engelen Gods over één zondaar die zich bekeert" (Luk. 15: 10).

Op dezelfde tijd voelde ik wat ik nooit eerder gevoeld had bij deze woorden: "Zingt de HEERE een nieuw lied, want Hij heeft wonderen gedaan; Zijn rechterhand en de arm Zijner heiligheid heeft Hem heil (overwinning, Eng. vert.) gegeven" (Ps. 98:2). Ik zei: *Heere, U hebt Zelf de overwinning in mijn hart gelegd. U bent sterker dan ik en hebt overmocht. En ik zing vandaag een lofzang'*

Toen de kracht van deze heerlijke openbaring wat was weggeëbd, raakte Jane in verwarring. Wat was de waarde van het onderwijs dat zij van de Heere had gekregen? Door deze overleggingen raakte zij in het duister en 'wandelde zij in het licht van de spranken van haar eigen vuur dat zij zelf ontstoken had' (Jes. 50: 11). Zij was wel godsdienstig, maar verspreidde niet meer de geur van het nieuwe leven. Haar zusters wisten niet wat zij van haar moesten denken, vooral doordat haar gedrag nogal eens verschillend was.

Het is soms Gods weg om zielen die verachten in de genade door een beproeving stil te zetten. Dit gebeurde bij Jane in 1834, waarover zij zelf schrijft.

'Het behaagde de Heere om mij in november 1834 op een ziekbed te leggen en tegelijkertijd mijn zonde in gedachtenis te brengen. Twee of drie maanden hiervoor werd ik gebracht onder krachtige overtuigingen van de zondigheid van mijn hart en leven en van de gevaarlijke toestand waarin in was. Dat was door een krachtig en ontzettend gevoel van dat vers in Hebreeën: "Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden" (Hebr. 10:26). Deze overtuigingen, of liever gezegd de vreselijke bevattingen die deze vergezelden, waren in het begin van mijn ziekte grotendeels tot bedaren gekomen, maar keerden later geleidelijk aan terug. Tot hiertoe had ik met niemand over het onderwerp gesproken, want ik geloofde dat niemand mij kon vertellen wat ik al wist. Ik poogde met mijn gehele hart in de genade en liefde van God te vertrouwen en Zijn genadige beloften die door Christus aan zondaren worden gedaan, te geloven. Ik riep heel ernstig tot Hem om mijn zonden om Zijns Naams wil te vergeven.

In die tijd kon ik nu en dan een glimp van troost aan een Schriftwoord ontleen, dat mij gedurig voor de geest kwam: "Het is een tijd van benauwdheid voor Jakob; nog zal hij daaruit verlost worden" (Jer. 30:7). Toen deze tekst mij voor het eerst voor de geest kwam,

was ik nog niet in de benauwdheid waarin ik later verkeerde. Het smaakte mij niet, want het bracht een soort van zwaarmoedigheid met zich mee die mij bijzonder neerdruckte. Ik geloof dat ik dit gevoel toen probeerde weg te drukken door aan een of ander Schriftgedeelte te denken dat beter overeenstemde met mijn begeerten en verlangens. Het feit is dat wij allen, als we aan onszelf worden overgelaten, de troost kiezen zonder de moeite, de blijdschap zonder de smart, de kroon zonder het kruis. Maar toen mijn moeite tot een vreselijke hoogte toenam, werd als het ware nog één sprank of opflikkering van troost overgelaten. En ik denk dat ik hieraan mag toevoegen dat ik God dankte voor de "nog zachte stem", die al mijn zonden niet konden smoren.

Het ging echter elke dag steeds slechter met me. Eén ding weet ik, dat niemand troost of vrede kan geven aan een arme, bevende ziel, die door de roede van God is neergeslagen, en Zijn rechtvaardige toorn tegen alle goddeloosheid en zonde erkennen moet. Noch kan zulk een ziel ooit troost ontlennen aan zichzelf, totdat de grote en vreselijke God, Die slaat, Zelf de wond zal helen. Wat ik toen voelde, was dat ik door mijn eigen zondigheid de toorn en het ongenoegen van een rechtvaardig en heilig God getergd had, een God aan Wie alleen de wraak toekomt. Dit was meer in het bijzonder sinds de tijd toen ik geloofde dat het Hem behaagd had mij zekere ontdekkingen van Zijn genade te schenken. O, hoe vreselijk is het om te vallen in de handen van zulk een God, wanneer Hij in Zijn toorn spreekt en Zijn hevige ongenoegen gaande maakt!

Jane zag nu alleen Gods oordeel; Zijn beloften spraken niet tot haar. Was er voor haar wel vergeving? Had de Heere genade voor haar verworven? 'Vergeving is inderdaad goed, ja, waar en geldig. Zij wordt getekend met de eigen Naam van de Koning en met Zijn zegen verzegeld, maar zij bevat niet mijn naam.' Zij las alleen maar haar veroordeling en verdoemenis. 'Hier is mijn naam op dit papier van veroordeling dat ik in mijn hand had.' Het was met haar als met een ter dood veroordeelde gevangene, die een verklaring van pardon ontvangt, die echter niet voor hem bestemd is maar voor een medegevangene. Hoe kon zij dan haar aandacht van de bedreigingen uit het Woord afwenden en zich richten op de beloften? Waren deze wel voor haar bestemd? Rustte Gods toorn niet op haar vanwege haar zonden?

Zuster Catharine was de eerste met wie Jane over haar toestand sprak. Deze zag dat zij niet in een toestand verkeerde om een belofte te ontvangen. Ook wist zij van anderen die in dezelfde omstandigheden verkeerd hadden. Daarom kon zij enige raad geven. Ook vertelde Catharine aan Jane een en ander over hun broer Bernard, die zij net bezocht had. Het was de vraag van Jane hoe mensen als haar broer dan spreken over de godsdienst. 'Jane', antwoordde haar zus, 'de godsdienst is voor hen het meest vernederende werk in de wereld.'

'Ik geloof', schreef Jane, 'dat ik deze woorden "vernederend werk" als een boodschap van God ontving. En is dit niet zo? Verklaart het Woord niet dat geen vlees in Zijn tegenwoordigheid zal verheerlijkt worden? Hoe weinig verstaan wij wat dit betekent, totdat wij leren verstaan dat het niet door de kracht van onszelf is!' Wat een indringend gesprek had zij hierover met haar zuster. Eerlijk moest zij voor zichzelf erkennen: 'Ik voel dat alle troost in de godsdienst van mij is weggenomen. Ik kan niets ontlennen aan de gedachte van wat voor beloften ook. Het komt mij voor alsof zij niet voor mij zijn. Alleen de bedreigingen schijnen voor mij bestemd te zijn. Ik ben bijna zonder hoop, bijna tot wanhoop uitgedreven. Wat zal ik doen?' Hoe radeloos was zij nu!

"Jane", zei Catharine, "denk je nu niet: wat is waarheid? De bedreigingen van God tegen zondaren behoren jou toe. Ben je je niet bewust dat je deze verdiend hebt? Zij behoren tot

ons allen, zij worden aan een ieder gericht, of wij het voelen of niet, totdat Hij deze door Zijn eigen, vrije genade uit de weg ruimt. Wat de beloften betreft, Hij moet deze eerst aan jou geven voordat zij je toebehoren. We kunnen ze niet zelf toepassen. Het is tevergeefs om dat te proberen. De zaligheid komt God geheel toe. Het is Zijn gave. Hiervan kun je echter zeker zijn dat zij, aan wie Hij die geeft, ertoe gebracht worden om hun eigen uiterste geruïneerde staat van nature te gevoelen en Zijn rechtvaardigheid in de straf vanwege hun ongerechtigheid te erkennen. Om aan zichzelf te wanhopen en te gevoelen dat het van Zijn ontferming afhangt of Hij zal verlossen of zal verdoemen." Het zou voor mij onmogelijk zijn om de uitwerking te beschrijven die deze paar woorden op mijn gemoed maakten. O Catharine, zei ik, je spreekt de waarheid! Dit zijn ware woorden! Ik had geen woorden om te antwoorden, want ik werd krachtig overtuigd van de waarheid van God.'

Het was *rechtvaardig als God haar voor eeuwig zou verdoemen*, daar was Jane van overtuigd. Dit betekende echter niet dat haar toestand geheel wanhopig was. Aan haar kant was het wel een verloren zaak, maar toch kreeg zij 'een straaltje hoop, dat dit de weg was die de Heere met Zijn volk gaat en daarom behoefde ik niet te denken dat mijn geval geheel hopeloos was. Wie kan zeggen, of Hij niet "Zich mocht wenden en berouw hebben; en Hij mocht een zegen achter Zich overlaten"?

Toch was deze hoop nog niet zo ver weg en daarbij zo van korte duur dat ik me dit nauwelijks een ogenblik kon indenken.' Jane zag nu in dat het de roede van God was die haar trof en die zij niet langer kon weerstaan. Het was in haar hart: 'Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten' (Ps. 51:6).

'Vele dagen en nachten vond ik benauwdheid en droefenis, maar ik kon slechts mijn hand op de mond leggen en mijn mond in het stof doen, of er nog enige hoop voor mij zou zijn. Ik zei: Wee, wee mij, dat ik zo gezondigd heb! Dat vers uit Micha was vaak in mijn hart: "Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd" (Micha 7:9). Dan werd ik weer gedrongen om uit te roepen: "O HEERE, straf mij niet in Uw toorn, en kastijd mij niet in Uw grimmigheid" (Ps. 6:2).'

Vanuit de teksten in het Oude Testament, die van oordeel en straf spreken, van de rechtvaardigheid van God en de onrechtvaardigheid van de zondaar, werd Jane geleid tot enkele gedeelten in het Nieuwe Testament die spreken van 'ons deelhebben aan het lijden van Christus', 'de gemeenschap van Zijn lijden' en 'het lijden van Christus zij overvloedig in ons.' Hieruit kreeg zij enige troost, ook vanuit gedeelten die spreken over het nut van de kastijding, zoals 'Die de HEERE liefheeft, kastijdt Hij' (Spr. 3:12) en 'Indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt Zich God jegens u als zonen' (Hebr. 12:7).

Hierop kwam er uitkomst!

Toen Jane steeds dieper leerde buigen voor God, openbaarde Hij Zijn Zoon in haar. Vele jaren later - dat was in 1852 - beschreef zij wat zij toen mocht ondervinden.

'Kan ik ooit vergeten', zo begint Jane, 'de dag (het was in het jaar 1834) toen ik in mijn ziel de pijlen van een schuldige consciëntie onder de geduchte donder van Gods toorn vanwege een gebroken wet voelde? Voor mijn eigen gevoel zonk mijn ziel toen weg in de diepste hel. "De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe, de afgrond omving mij; het wier was aan mijn hoofd gebonden. Ik was nedergedaald tot de gronden der bergen. De grendelen der aarde waren om mij heen in eeuwigheid" (Jona 2:5, 6). Ik kon waarschijnlijk geen taal gebruiken die meer in overeenstemming was met mijn gevoelens dan deze aanhaling van Jona: "En ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik de tempel Uwer

heiligheid weder aanschouwen" (vs. 4). En ik riep: "Zend mij hulp uit het heiligdom en ondersteun mij uit Sion!" (Ps. 20:3). Dit was juist het gebed dat ik uitte.

Toen mijn ziel in mij overstelpt was, dacht ik aan de Heere, zelfs al was Hij ver weg, omdat Hij aan mij gedacht; en mijn gebed kwam tot Hem in de tempel van Zijn heiligheid. Het was op die tijd en in die plaats dat ik iets leerde kennen en verstaan van dat verborgen geheim en de Goddelijke vereniging die er bestond tussen Jezus Christus en mijn ziel. Was het niet toen Hij in liefde tot mij naderde? En zie, onze ziel werd in het eeuwige verbond dat nooit meer verbroken kon worden, verenigd!

Wat een wonderlijke ontdekking voor haar om te zien dat 'Hij been is van mijn been, en vlees van mijn vlees!' Zij zag dat Zijn smart haar smart was, en Zijn benauwdheid haar benauwdheid. In alle dingen was Christus haar gelijk geworden, uitgenomen de zonde. 'Nu behaagde het Hem om Zichzelf op deze wijze aan mij te openbaren, zelfs als een Mens Die geheel zwak en hulpeloos is, Die geen kracht had om mij te redden (dat is: om mij te redden, want dat geloofde ik).' Zij zag Hem als 'de Man van smarten'.

'Ik stond voor Hem in stilte. Ik durfde Hem niet te vragen om mij te verlossen. We spraken niet, maar wij keken, de een de ander, naar elkaar. Toen legde Hij Zijn hand op mij en deed mij voelen dat Hij mij liefgehad had met een liefde die geen grenzen kent, een liefde sterk als de dood. En Hij deelde in mijn ziel een onuitsprekelijke liefde mee, zodat ik bedroefd werd met een onuitsprekelijke droefheid.

Het behaagde Hem om Zichzelf op deze wijze aan mij te openbaren, en dat op een plaats waar naar mijn gevoel nooit hoop komt. Ik geloofde werkelijk dat ik daar was en dat Hij, naar het eeuwige besluit van God de Vader, niet in staat was om te redden, hoewel hij de gehele wereld daarbuiten kon zaligen Dit was precies mijn gevoel en ik dacht dat Hij leed om mij droeg en wel met een zodanige smart en angst die ik niet kon dragen.

En terwijl ik mij in mijn hart bleef afvragen om te weten wat Hij doen zou, werd ik gewaar dat de gehele plaats waarin wij waren, werd veranderd. De stormen die waaiden waren bedaard, de ontzettende kracht en razernij van de vijand was uitgedreven en zie, mijn ziel vond een plaats van de diepste rust met Jezus in Zijn eigen graf.

Zo werd die Man op die dag voor mij tot een Verberging tegen de wind en een Schuilplaats tegen de vloed (Jes. 32:2). Hij was een Sterkte de nooddriftige als hem bange was; een Toevlucht tegen de vloed, een Schaduw tegen de hitte, want het blazen der tirannen is als een vloed tegen een wand (Jes. 25:4). Ik kan deze woorden nooit horen of lezen zonder de herinnering aan wat Zijn stem op die dag toen voor mij betekende. "Ga heen, Mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren na u toe; verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga. Want zie, de HEERE zal uit Zijn plaats uitgaan om de ongerechtigheid van de inwoners der aarde over hen te bezoeken; en de aarde zal haar bloed ontdekken en zal haar doodgeslagenen niet langer bedekt houden" (Jes. 26:20, 21).

Ik mocht op deze heilige plaats voelen dat de gramschap was overgegaan, dat de donders van Gods scherpe wet, Zijn rechtvaardige en heilige toorn tegen alle zondaren vanwege het verbreken van de wet, hier niet meer konden inkomen. Het was een vrijstad van ontkoming waar de bloedwreker niet kon aanvallen.

En in deze heilige plaats van de diepste smart werd ik met Jezus alleen opgesloten.

Ik ben er zeker van dat de dingen die Hem behaagde mij te leren grote en machtige dingen waren. Zij waren alles bij elkaar te wonderlijk om wie dan ook met een natuurlijk hart te doen verstaan. Zij waren te zeer verborgen om door woorden te worden overgebracht Maar God leert de mens dingen kennen op een wijze die Hem behaagt. "Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend" (Ps. 51:8).

En ik kan met zekerheid zeggen: "HEERE, Gij doorgrondt en kent mij; Gij bezet mij van achteren en van voren, en Gij zet Uw hand op mij. De kennis is mij te wonderbaar; zij is hoog, ik kan er niet bij" (Ps. 139:1, 5, 6). En ook kan ik zeggen: "Gij hebt mijn ziel in benauwdheden gekend" (Ps. 31:8).

Nu, toen het Hem behaagde, en het getal der dagen vervuld was, gaf Hij mij een hand te voelen die mij aanraakte. Een stem sprak tot mij: "Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten" (Ef. 5:14). En onmiddellijk ontving ik kracht om van mijn bed op te staan, waarop ik als het ware aan handen en voeten geketend had gelegen, met niet meer kracht om te bewegen dan een lichaam dat door de ziel verlaten was. Of dit als een tegenstelling klinkt weet ik niet, maar dit was mijn gevoel. Toch "zullen de doden horen de stem van de Zoon van God" (Joh. 5:25), en dat deed ik.

Ik stond op en zat op mijn bed. Vanaf die tijd voelde ik dagelijks dat mijn gezondheid en krachten terugkwamen, want de dingen die ik had meegemaakt, hadden mij op enige manier in alle delen geschud.

Maar het gevoel dat ik had, toen ik mij weer als een levende ziel op aarde bevond, *was precies zo alsof ik mijn Heere in het graf had verlaten*. Hij had mij, Zijn gevangene, gezonden, maar Hijzelf bleef achter. En ik bleef vele dagen aan het treuren, zoals Maria aan de deur van het graf weende. Ik wist dat ik gezien had op Hem, Die mijn zonden hadden doorstoken, en ik rouwklagde als met de rouwklage over een enige zoon en kermde over Hem gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene (Zach. 12:10).

Maar deze smart was niet zonder hoop. Er was een onuitsprekelijke zoetheid in, die mij de echte naam van smart deed liefkrijgen. En vaak denk ik aan de woorden die Hij in die diepe, diepe smart tot mij sprak: "En gij dan hebt nu wel droefheid, maar Ik zal u wederom zien, en uw hart zal zich verblijden en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen" (Joh. 16:22). Moge Hij mij met dit woord gedenken!"

Herinneringen uit 1839

Deze heerlijke openbaring van Christus aan haar ziel, als de lijdende en opgestane Heiland, was haar hele leven met onuitwisbaar schrift in haar hart getekend. Wat Jane in 1834 had ondervonden, tekende zij pas in 1852 op. Het was toen alsof zij opnieuw meemaakte wat jaren geleden in haar ziel had plaatsgevonden. In 1839 schreef zij enkele gedachten over haar bevindingen op die zij na het gedenkwaardige jaar 1834 had ontvangen. In die tijd werd zij geoefend in de kennis en genade in Christus Jezus in wegen van beproeving en aanvechting. De 'herinneringen' die Jane in 1839 schreef, beginnen als volgt.

'Mijn gezondheid en kracht herstelden geleidelijk in 1835, hoewel het inderdaad erg langzaam ging. De verschrikkingen die ik had doorgemaakt, waren zodanig dat ik deze door geen enkel middel uit het oog kon verliezen. De vijand verzoekt en bestormt mij vaak met smartelijke aanvechtingen en soms denk ik dat ik slechts werd opgewekt om de maat van mijn ongerechtigheid vol te maken.

Maar deze wanhopige angsten werden nooit toegelaten om over mij de overmacht te verkrijgen, zoals zij tijdens het begin van mijn ziekte hadden. De Heere Jezus, Die zo wonderlijk aan mij verschenen was, Die Zelf met mij in de vurige oven gewandeld had, kwam vroeger of later altijd tussenbeide om mij te verlichten en hield mij vast, dat ik hieronder niet zou wegzinken. Ik wist grotendeels wat het betekende om vrede met Hem en in Hem te hebben, en dat was een zekere en welgegronde vrede. Dit was de vrede van God die alle verstand te boven gaat. En bij tijden had ik een goede hoop dat Hij mij nooit zou

begeven noch verlaten, maar dat Hij al de dagen tot de voleinding der wereld bij mij zou zijn (Matth. 28:20). Ik zeg dat ik bij tijden deze goede hoop had, en op zulke tijden voelde ik dat dit een ware, wezenlijke hoop was die doof niets kon geschud worden; want zij was gebouwd op het enige ware fundament, de kostelijke Hoeksteen, de Heere Jezus Christus. Maar hoewel Hij mij zo vergunde mijn zinkende ziel op Hem te verlaten, was het toch met vreze en beven die ik niet in woorden kan uitdrukken. O, hoe geheel zwak, zonder kracht en verstoken van alle hoop was ik in mijzelf! Zozeer, dat ik vaak zelfs aan het leven gewanhoopt heb, zoals vele kleine gebeurtenissen die ik kon opnoemen, kunnen bevestigen.'

Hierna somt Jane enkele van deze gebeurtenissen op. 'Ik herinner mij dat ik eens naar bed ging met een vreselijk gewicht op mijn gemoed; het deed mij denken dat ik tenslotte zeker zou vergaan. Al de verschrikkingen waar ik doorheen had moeten gaan, werden mij opnieuw in mijn verbeelding voorgesteld, en ik dacht dat deze in het eind mijn deel zouden zijn. Ik herinner mij niet of ik enige verlichting ontving voordat ik in slaap viel; waarschijnlijk was dit in een geringe mate. Maar ik herinner mij dat ik op een morgen wakker werd met een lieflijke toepassing van dit vers aan mijn ziel, waardoor al mijn angsten voor een tijd van mij weggingen. Het was in mijn slaap alsof ik de woorden verschillende keren heel welluidend hoorde zingen en de onuitsprekelijke zoetheid van het geluid daarvan mij tenslotte deed ontwaken. "Maar de HEERE zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden, en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn; het gebed tot de God mijns levens" (Ps. 42:9).'

'Ik herinner mij dat ik op een andere keer zeer werd neergeworpen en juist gereedstond om in een golf die was opgekomen, weg te zinken. De moedeloosheid en somberheid waaronder ik vermoeid was geraakt, schenen mij bijna te overweldigen.

Ik ging in de kamer van mijn zuster Mercy en opende de Bijbel die op tafel lag. Maar toen ik deze opende, beefde ik om te lezen, want ik dacht dat ik alleen maar mijn verdoemenis zou lezen. Nu was het alleen maar het verlangen van mijn ziel om te weten of de Heere mij wel of niet wilde redden, of er genade bij Hem was voor zulk een schuldige goddeloze als ik was, maar ik durfde het Hem niet te vragen. Ik kon het niet wagen om in Zijn tegenwoordigheid te komen of mijn verzoekschrift bij Hem in te dienen. En ik had juist behoefte om de garantie te ontvangen of ik tot Hem mocht bidden en of ik op Zijn goedertierenheid mocht hopen.

Zo vielen mijn ogen met deze gevoelens tenslotte op het boek dat ik geopend had. Nu kon ik het eerste vers dat ik las niet onmiddellijk aannemen. Het was deze: "De HEERE is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in der waarheid" (Ps. 145:18). Ik overdacht dit voor mijzelf als volgt: Wel, maar ik roep Hem niet in waarheid aan; er is niets dan bedrog en valsheid bij mij. Dit vers kan niet op mij worden toegepast en is niet gepast voor mijn geval. Zo deed ik het vers door ongeloof van mij af. Toen las ik het volgende vers: "Hij vervult de wens van hen die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep en verlost hen" (Ps. 145:19; Eng. vert.).

Mijn ongeloof werd toen door het lezen van deze woorden krachtig bedwongen. Mijn hart smolt weg vanwege de genade van de Heere. Ik werd lieflijk in mijn geweten overtuigd dat ik een van hen was, wier gehele begeerte was om de zaligheid van de Heere te verkrijgen. Ik had geloof om voor een ogenblik te geloven dat Hij Zijn belofte, die deze woorden bevatten, trouw zou zijn.'

'Ik herinner mij dat ik op zekere dag werkelijk heel diep was weggezonden. Ik opende de Bijbel en las Psalm 102., die zo wonderlijk spreekt van de gevoelens van mijn hart dat ik hierin grote troost vond. Ik voelde een verborgen vereniging met de Heere Jezus Christus in de taal van die Psalm. En bij deze woorden: "Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen. Want Uw knechten hebben een welgevallen aan haar stenen, en hebben medelijden met haar gruis (stof, Eng. vert.)" (Ps. 102:14, is) dacht ik dat Hij deze woorden die dag voor mij sprak, want ik voelde mij als het ware als het stof van Sion.

Tot vers 22 had ieder vers een bijzondere toepassing op mijn hart. "Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen die gans ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed" (Ps. 102:18). Ik geloofde bevend dat Hij met dit genadige woord van belofte aan mij dacht. "Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk, dat geschapen zal worden, zal de HEERE loven" (vs. 19).

Ik nam als betekenis aan dat de woorden van deze Psalm voor alle geslachten geschreven zouden zijn, voor hen die ertoe zouden worden gebracht om de Heere te kennen, het geslacht dat Zijn aangezicht zou zoeken, het volk dat nieuw geschapen zou worden in Christus Jezus, opdat zij de Heere in deze Psalm zouden prijzen; want Hij heeft "uit de hoogte Zijns heiligdoms nederwaarts gezien, dat de HEERE uit de hemel op de aard geschouwd zal hebben; om het zuchten der gevangenen te horen, om los te maken de kinderen des doods" (vs. 20 en 21). Hoe zeker voelde ik dat Hij dit voor mij gedaan heeft, hoewel de gehele kracht van mijn ongeloof tegen de erkenning hiervan was gekant! En waarom werden zij verlost? "Opdat men de Naam des HEEREN vertelle te Sion, en Zijn lof te Jeruzalem" (vs. 22). En ik geloofde zeker dat de dag zou komen dat ik dat zou doen, wanneer mijn mond zou worden geopend om van Zijn Naam in Sion te vertellen en van Zijn lof te Jeruzalem, "wanneer de volken tezamen zullen vergaderd worden, ook de koninkrijken, om de HEERE te dienen" (vs. 23).

Toen kwam mij voor: "Hij heeft mijn kracht op de weg ternedergedrukt, mijn dagen heeft Hij verkort. Ik zeide: Mijn God, neem mij niet weg in het midden mijner dagen; Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht. Gij hebt voormaals de aarde gegrond..." (vs. 24-26).

Hieronder verstond ik dat, om dit opbouwen van Sion te bereiken, met het doel dat Hij de stenen mocht doen verrijzen en het gruis daarvan vergaderen, de Heere Jezus Christus Zelf schaamte en verachting heeft geleden. "Hij heeft mijn kracht op de weg ternedergedrukt", dat is: op de weg die Hij koos om te verlossen werd Zijn leven van de aarde genomen; "Mijn dagen heeft Hij verkort."

Toen herinnerde ik mij hoe ik Hem gezien had als een Man van smarten en verzocht in krankheid (Jes. 53:3), zwak, hulpeloos en ellendig. Maar door de dood heeft Hij hem overwonnen die de kracht van de dood had, dat is de duivel, en Hij heeft het leven en de onsterfelijkheid doen lichten voor Hemzelf en al Zijn volgelingen, want "de kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden" (Ps. 102:29). En zo behaagde het de Heere om mij vanuit deze Psalm veel onderwijs te geven.'

Ook kreeg Jane veel onderwijs uit Jesaja 53, de indrukwekkende voorzegging van het lijden van de Zoon van God. Zij schreef: 'Jesaja 53 werd zo diep en plechtig op mijn hart gedrukt, en vele dagen kon ik nauwelijks een ander gedeelte lezen of overdenken. Dit hoofdstuk en het lied van Hart over de hof van Gethsémané (lied 75) waren gedurig het onderwerp van mijn gedachten. O, hoe lief had ik deze plechtige, diepe afzondering.

Waar geen vreemdeling durfde binnen te treden.

En hoe mocht mijn ziel zich met het eenentwintigste vers verenigen:

O, wat voor wonderen heeft de liefde gedaan!

Maar hoe weinig verstaan!

God weet het goed, en God alleen,

Wat dat zweet van bloed heeft voortgebracht.

Wie kan uw diepe wonderen zien,

Wonderlijk Gethsémané?

En ook het volgende vers, hoewel mijn geloof zo zwak was dat ik het nauwelijks durfde verklaren:

Daar droeg mijn God al mijn schuld:

Dit mag door genade worden geloofd:

Maar de verschrikkingen die Hij voelde

Zijn te ontzaglijk om te bevatten.

Niemand kan u doorgronden,

Treurig, donker Gethsémané.

De verzen 19 tot en met 22 vertolkten helemaal de gevoelens van mijn ziel, dat ik niet anders kon doen dan deze vele dagen achtereen te herhalen. Deze woorden waren in die tijd erg lieflijk en ernstig tot mijn hart gesproken. Zij waren zeker de stem van de Zaligmaker, en hoe lief had ik het geluid! "Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen, en rust een weinig" (Mark. 6:31). En zo vond ik in die woeste plaats zulk een rust als nergens op aarde kon worden gevonden. Het was een rust in de diepste en heiligste smart die men zich ook maar kan indenken. Ik denk dat ik in die tijd deze gevoelens van diepe en heilige smart, die ik met Christus in deze sombere hof voelde, niet zou hebben ingeruild voor al de vreugden die mij mogelijk konden worden voorgesteld.'

De liederen van Joseph Hart waren haar dierbaar. Zij noemt ook andere liederen van hem die haar hadden aangesproken. Bijvoorbeeld lied 81: 'Gij lammeren van Christus' kudde' was een lieflijke, opwekkende hartversterking voor mij toen ik op een dag erg somber was.' Dan noemt zij nog een aantal andere liederen uit de bundel. 'Ik heb deze neergeschreven, omdat ik mij precies herinner hoe ik mij voelde toen ik elk daarvan las. Het was zeker de Heere Die ze tot mij zond, daarom heb ik nodig om ze tot Zijn lof te gedenken.'

'Op een dag was ik erg terneergedrukt. Het was bij een nieuw gezicht van mijn ontzettende afwijking van God na het zeer barmhartige en genadige bezoek dat mij in Leeds geschonken werd. Ik was zeer neergebogen onder een gevoel van mijn verraderlijke achteruitgang en ik begon te vrezen dat ik hiervoor geen vergeving kon ontvangen, maar juist toen ik beefde onder deze vrees, werd de gelijkenis van de verloren zoon met zulk een wonderlijke en lieflijke toepassing op mijn hart gebracht, dat ik onmiddellijk mijn hoop weer voelde herleven. Gedankt zij Zijn Naam hiervoor.

Op een andere keer was ik erg moedeloos en toen kwamen deze woorden tot mij met een wonderlijke en lieflijke betekenis: "Alzo zegt de HEERE: Gelijk wanneer men most (wijn) in een bos druiven vindt, men zegt: Verderf ze niet, want er is een zegen in; alzo zal Ik het om Mijner knechten wil doen, dat Ik hen niet allen verderve" (Jes. 65:8). Op een andere keer, toen ik onder dezelfde soort van moedeloosheid verkeerde, opende ik mijn Bijbel om enige troost te vinden. Ik sloeg Jesaja 50 op, dat zo wonderlijk door Jezus Christus tot mijn

hart sprak, dat mijn hoofd nogmaals werd opgeheven en dat woord werd bewezen waar te zijn: "De Heere HEERE heeft Mij een tong der geleerden gegeven, opdat Ik wete met de moede een woord ter rechter tijd te spreken" (Jes. 50:4).'

'Op een dag was ik erg terneergeslagen en toen ik dat bepeinsde, ging ik Mercy's kamer in. Er lag een oud boek op tafel. Met een lusteloze en zorgeloze stemming nam ik het, met de gedachte dat ik daarin echter niets anders zou vinden. Ik kende het boek niet, noch deed ik moeite om naar de titelpagina te kijken. Ik opende het echter ongeveer in het midden en begon te lezen. Ik was vreemd genoeg onder de indruk van wat ik las en ik kon niet nalaten te bedenken dat de schrijver iets gevoeld moest hebben van precies dezelfde dingen die ik zelf had ervaren. Toen dacht ik weer dat het misschien allemaal verstandelijke kennis was. En deze gedachte was zo pijnlijk dat ik na enkele bladzijden gelezen te hebben het boek sloot en het weer op de tafel legde.

Niettemin denk ik dat wat ik gelezen had, enige lering voor mijn hart bevatte. Het was over dit vers: "Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt" (Ps. 130:4). En één ding dat ik mij herinner, verwekte een straal van hoop voor mijn moedeloze hart. Dat was de verwijzing die gemaakt werd naar het spreken van de vrouw van Manoach: "Zo de HEERS lust had ons te doden, Hij had het brandoffer en spijsoffer van onze hand niet genomen, noch ons dit alles getoond..." (Richt. 13:23).

Niet vele weken daarna vroeg ik op een dag Catharine over dat boek, want ik had geen lust meer gehad om het weer te nemen - toch had ik het goede eruit ontvangen. Zij vertelde mij dat het Owen was over Psalm 130, een boek dat zij uit Londen had meegebracht.'

'Ik herinner me dat ik op een andere keer in mijn gemoed zeer gekweld werd door innerlijke aanvechtingen. Ik ben de aard hiervan vergeten, maar ik weet dat ik zeer onthutst was. Ik wist niet of het een aanvechting was of iets waarnaar ik mijn oren geneigd had en ik werd zeer heen en weer geslingerd en had het benauwd.

Juist op dit ogenblik kwam Catharine de kamer binnen, met het commentaar van Luther op de Galatenbrief in haar hand. Zij vroeg mij of ik iets uit dit boek wilde horen, waaraan zij toevoegde: Het is een erg mooi boek en ik denk dat het je zal aanspreken.

Nu had ik haar iets van de moeite verteld waarin ik verkeerde. In die tijd kon ik maar zelden dingen uitspreken die ik voelde. Ik geloof dat God ze alleen wist en ik voelde mij er geheel zeker van dat Hij mij alleen verlichting kon geven. Vandaar dat ik Hem mijn klachten bekendmaakte, en dat in de bitterheid van mijn ziel. Dit vers was sindsdien vaak een zeer lieflijke gedachtenis voor mij, eenmaal in het bijzonder twee of drie jaar geleden: "Gij hebt mijn ziel in benauwdheden gekend" (Ps. 31:8). Wel, zei ik tegen Catharine, toen zij vroeg of zij Luther voor mij kon lezen: Ik denk niet dat het veel zin heeft om uit een ander boek dan de Bijbel te horen. Ik kan me niet indenken dat dit enig nut heeft.

Ik ben vergeten welk gedeelte zij opsloeg, maar ik herinner me wel dat het precies was waar het om ging. Luther beschrijft de overpeinzingen (om zijn eigen woord te gebruiken) van mij op zulk een wijze, dat ik verwonderd was hoe zulk een boek kon zijn geschreven. Hij zet helder uiteen dat dit de voortdurende aanvechtingen zijn waarmee de duivel benauwde zielen bestookt. Zo gaf de Heere mij door Luther onderwijs.

Maar terwijl ik dit schrijf, voel ik dit in mijn geweten slaan, dat ik mij niet kan herinneren dat ik Zijn hand in deze zaak erkende.'

Bemoedigingen vanuit het Woord

De aanvechtingen die Jane had, werden afgewisseld door vertroosting en bemoedigingen vanuit het Woord van God. Zo had zij op een keer, toen zij opnieuw door de boze werd aangevallen, 'zulk een verbazend gezicht van de hoogte en diepte - als ik dit mag zeggen - van dat gedeelte van Romeinen 8, dat mij werkelijk verwonderde: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus...? Ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere" (Rom. 8:35, 38, 39).

Voor een ogenblik werd het mij vergund om een blik te werpen op hemel, aarde en hel, om te zien of er enige macht was die mij mogelijk de gelovige kon scheiden van Christus. Deze woorden "noch enig ander schepsel" schenen voor mij van zulk een ruime heerlijkheid te zijn, dat ik nu helemaal zag hoe eeuwig veilig het gezegende getal van uitverkorenen is, want de Schepper van alle dingen staat aan hun kant. Het was bij mij toch zoals bij de discipelen die naar de hemel keken, toen Jezus van hen werd weggenomen. Op geen enkele wijze besefte ik mijn eigen aandeel in dat gezegende verbond tussen God en Christus en in Hem met al Zijn kinderen. Ik zag met vrees en verwondering en stond bevend, opdat niet tot mij zou gezegd worden dat ik geen deel noch lot in deze zaak had. Niettemin verkreeg ik een zekere mate van hoop die voldoende was om mij voor wegzinken te bewaren en om mij aan te moedigen om voort te varen deze zegen te verkrijgen.'

'Ik herinner me dat ik op zekere dag een zeer lieflijke bevatting van de voorspraak van Christus voor Zijn volk gekregen had bij het lezen van Psalm 44. Toen ik vers 16 las, kwam in mij op: Dit moet het spreken van Christus zijn en toen ik vers 18 las, zag ik duidelijk dat dit zo was. Want Hij zegt: "Dit alles is ons overkomen, nochtans hebben wij U niet vergeten." Aldus schijnt het voor mij dat Hij Zichzelf één maakt met Zijn volk en Zijn volk één met Hem.

Ook vanuit Psalm 80 had ik op zekere dag een heerlijke bevinding. Dat was in het bijzonder bij die woorden: "Uw hand zij over de Man Uwer rechterhand, over des mensen Zoon, Die Gij gesterkt hebt. Zo zullen wij van U niet terugkeren" (Ps. 80:18, 19).'

'Ik herinner me toen ik de eerste keer daarna de tuin inging, dat ik vrede in mijn ziel had. Het was de vrede die alle verstand te boven gaat, want mijn hart was op Hem gericht en Hij bewaarde mij in volmaakte vrede. Toen ik de tuin rondreed, werden mijn ogen gevestigd op een pas uitgekomen bloem. Op dat ogenblik had ik een niet uit te drukken gevoel van de zegen die alle verstand te boven gaat. Het was iets wat mijn woorden niet ten volle kunnen uitdrukken, maar ik denk dat het één druppel van de hemelse zaligheid was die de Heere Jezus Christus in mijn ziel druppelde. En werkelijk, ik kan betuigen dat "Hij arm maakt en rijk"; "Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen" (1 Sam. 2:6).

Het gevoel waarvan ik sprak, duurde slechts een enkel ogenblik, juist toen ik de schitterende bloem voorbijging, want zij maakt dat de kleine bloem in mijn ogen scheen met de glans van de zon. De herinnering hieraan is nu bij mij, zo vaak ik op deze zelfde gele bloesems zie wanneer zij zich in het voorjaar openen. Maar hoeveel keren ben ik sinds die dag treurig afgedwaald en heb ik gezegd: De eer is weggevoerd!'

'In de tijd waarover ik spreek, was mijn ziel zelfs als een gespeend kind. Ik werd ontledigd van alle goed in mijzelf en mijn ogen zagen op God de Heere, opdat ik alle goed van Hem

mocht ontvangen. Ik lag laag in het stof voor Hem neer en kon niet zeggen hoe ik mijn aangezicht van schaamte zou verbergen, omdat ik in mijn ziel voelde dat, hoewel Hij zo hoog woont, Hij op zulk een worm als ik had neergezien, en deze niet in woede had vertrapt, maar mij genade bewezen had.

Ik zag dat dit de toestand van mijn gemoed was, waarin Hij mij leidde, toen die kortstondige heerlijkheid mijn ziel vervulde en deze mij nog dieper deed bukken dan voorheen, zodat ik mijn lippen niet durfde openen vanwege schaamte en blozen. Dit gevoel was de gehele verdere dag in mijn ziel, samen met de lieflijke geur van dit onverdiende teken van Zijn gunst tegenover zulk een zondaar als ik. En ik weet dat dit woord waar is: "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte en in het heilige, en bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat Ik levend make de geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden" (Jes. 57:13).

Het overlijden van Elizabeth Gilpin

In de herfst van 1836 werd het gezin Gilpin getroffen door het verlies van Elizabeth Sarah Gilpin. Zij was slachtoffer van een ongeluk met een wagen die van de steile helling van de Long Mynd stuurloos naar Castle Pulverbach afreed. Onderweg werd zij uit het rijtuig geslingerd en kort daarop overleed zij in een boerderij. Zij was 49 jaar oud geworden. Ook zij kende geestelijke werkzaamheden, die zij soms in brieven verwoordde. Zij kende de ontdekkingen van haar hart en was 'bij tijden begunstigd met een geestelijke hoop in de genade van God door Christus.'

Toen zij eens van een ziekte herstelde, werd zij gewaar hoe de Zaligmaker voor haar tussentrad bij de Vader. De woorden 'Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben', spraken tot haar en toen voelde zij dat er tijd aan haar leven werd toegevoegd waarin de Heere het werk dat Hij begonnen was, zou voleinden, en, 'om met haar eigen woorden te spreken, zij met Hizkía kon zeggen: "Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen" (Jes. 38:17).'

In een brief aan haar zuster Matilda, geschreven op 14 september 1836, beschrijft Jane haar gedachten over deze vreselijke gebeurtenis: 'Ik denk dat ik nooit zo sterk de hand des Heeren in enige uitwendige moeite heb gevoeld. Ik hoop dat ik hierover mag spreken tot roem van Zijn genade, dat ik gedurende die beproevende nacht en dag van zeer bange onzekerheid een mate van ondersteuning en kalmte in mijn gemoed voelde. Naar ik vertrouwen ontkende ik die aan Hem alleen, een gevoel dat mij tot hiertoe onbekend was geweest. Toch was ik soms bang dat wat ik voelde vanuit de hardheid van mijn hart was voorgekomen, en weer zei ik tot de Heere: U weet dit alles! O, wees ons genadig, opdat wij niet vergaan.'

'Ik was in Stapleton in het huis van mevrouw Oalley's, toen haar, dochter kwam en zei dat de hulpprediker van onze vader mij zien wilde. Ik ging naar beneden en zijn aangezicht verried kenmerken van grote innerlijke emotie. Ik zei: Wat is er aan de hand?

Hij antwoordde: Zij zijn betrokken bij een ongeluk bij Bishop's Castle. Ik drong bij hem aan om meer te zeggen, maar ik zag dat hij nauwelijks in staat bleek om te spreken.

Ik ging stil de wagen op en wij reden rustig naar huis. Ik kan alleen zeggen dat gedurende die tijd mijn gedachten in mij waren als een steen. Het was alsof alles in mij fluisterde en zonder dat ik er enige poging voor deed, voelde ik iets van de praktische betekenis van het vers: "Laat af (wees stil, Eng. vert.) en weet dat Ik God ben" (Ps. 46:11).

Wanneer ik op die tijd terugzie, verwonder ik mij hierover. Ik weet niet of die volkomen

kalmte die ik voelde, inderdaad was voortgebracht door de goede hand van God in het onderwijs tot mijn nut, of dat het voortkwam uit de hardheid van mijn hart, dat niet wilde beven onder een gevoel van Zijn oordelen. Ik kan alleen maar zeggen: O Heere God, U weet het! Gedurende deze vreselijke rit kwam dit vers met grote kracht en betekenis in mijn gemoed: "Zou iets voor de HEERE te wonderlijk zijn?" (Gen. 18:14).'

Thuisgekomen hoorde Jane de bijzonderheden van het vreselijke ongeluk dat haar zuster had getroffen. 's Avonds kwam haar broer Bernard ook binnen. Mercy waakte bij het bed van Elizabeth, die bewusteloos was. De nacht was erg moeilijk voor het gezin. Jane kon niet in slaap komen; zij lag steeds te denken aan de kostelijke ziel van haar zus. Zij voelde zich zo ongevoelig, dat zij geen kracht had om te bidden. Wel riep zij enkele woorden tot God. Het was haar tot troost dat de zaligheid van haar zuster niet van haar gebeden afhankelijk was. 'Als de Zaligmaker voor haar bidt, is dat niet genoeg?' Jane was niet zonder hoop. Zij kreeg verschillende Bijbelteksten, die haar moed gaven. Haar zuster was in goede handen. 'Wie kan zeggen wat voor een wonderlijk werk Hij in haar ziel werkt?' Vanuit de boerderij vernamen zij dat zij nog leefde en enkele woorden gesproken had. Broer Bernard wilde hier meer van weten en hij kwam thuis met het nieuws dat zij gezegd had: 'Het is een wonder!'

Later kwam Charles Benson bij haar, die haar naam noemde, waarop zij weer zei: 'Het is een wonder! Aanbid! Genade' Haar lippen bewogen zich en het was alsof zij de woorden lispelde: '*Jezus, Verlosser!*'

Hierop raakte zij opnieuw bewusteloos en binnen ongeveer vierentwintig uur na het ongeluk blies zij de laatste adem uit.

Toen Jane en Mercy met elkaar over het gebeurde napraatten, bleek dat hun gevoelens met elkaar overeenstemden. Beiden hadden hoop voor hun overleden zuster Elizabeth. Haar stoffelijk overschot werd opgebaard in de studeerkamer.

Jane kuste haar en bleef in overpeinzing bij de kist staan. 'Ik had in deze kamer des doods mijn stem wel kunnen opheffen en zingen. Mijn lied zou zijn van goedertierenheid en recht. Het was alsof dit vers heel dicht tot ons kwam: "Uw weg was in de zee, en Uw pad in grote wateren, en Uw voetstappen werden niet bekend" (Ps. 77:20). En toch, door al de duisternis heen die er geweest is, was daar als het ware de verschijning van een groot licht. Het werd in zulk een wonderlijke mate van ondersteuning en vertroosting verleend, dat ik wat mij betreft nooit kon hebben geloofd dat het mogelijk was om iets dergelijks onder zulke omstandigheden te gevoelen. O, ik hoop dat wij allen in ootmoed en zelfverfoeiing ertoe gebracht mochten worden om de Heere de eer te geven!'

Brieven vol geestelijke raad

Jane was een vrouw die veel contacten had. Zij had de gave om zielen raad te geven en uit haar brieven blijkt hoeveel genade en inzicht de Heere haar gegeven had.

Zo schreef zij in oktober 1837 aan haar zuster Margaret: 'Ik denk heel veel aan de arme vrouw, over wie jij schreef. Ik zei tot mijzelf: Hier is iemand die vele jaren lang in een uitwendige godsdienst heeft geleefd, maar misschien nooit inwendig gevoeld heeft wat voor een ernstige werkelijkheid de ware godsdienst is. Haar godsdienst wordt daarom, of het nu een vertoning was of zij zich aansloot bij de vermaken van de wereld, in de ogen van God als niets geacht, omdat zij een vreemdeling was van het werk van Gods Geest, die in het hart van een zondaar. de overtuiging werkt dat hij verloren, goddeloos en hulpeloos is. Die overtuiging schijnt nu voor de eerste maal met kracht in haar ziel te zijn

voortgebracht. Dit deed haar uitroepen, toen je ging om haar te zien: "Ik ben de voornaamste der zondaren."

O, het is het werk van God om ons van zonde te overtuigen, maar hier ligt het gevaar: wanneer een arme ziel in het duistere dal is gebracht, ontmoet de duivel hem daar en valt hem hard aan met zijn boze inblazingen. De zondaar voelt zichzelf geheel zonder kracht om zichzelf te verlossen.

De duivel vertelt hem en doet hem ook geloven dat er voor hem geen hulp is bij God. De zondaar voelt zijn zonden als een last en is gereed om in de hel weg te zinken. Hij weet in zijn ontwaakte consciëntie dat hij het loon van de zonde verdient, dat is de dood. God leert hem dit door de hamer van Zijn Woord.

De duivel komt en als hij kan, laat hij hem wanhopen om ooit genade door Christus te kunnen vinden. Hij vertelt hem dat het te laat is om bekeerd te worden en dat hij nooit zalig kan worden. Zo doet hij hem neerzitten om hem te oordelen en om het vonnis van verdoemenis uit te spreken, dat toch alleen aan God toekomt. Telkens wanneer je arme vriendin er zo toe gebracht werd om zichzelf als de grootste van de zondaren waar te nemen, voegde zij op ingeven van de duivel eraan toe: Het is te laat; ik zal nooit zalig worden.

De duivel maakt dus groot misbruik van zowel de onwetendheid als van het ongeloof dat in het hart is. Wanneer de zondaar werkelijk vernederd is door de Geest van God, Die overtuigt van zonde - zoals ik reeds gezegd heb - voelt zij dat zij nooit iets goeds in haar leven gedaan heeft. Al haar gebeden, aalmoezen, lezen en al dergelijke dingen, waarop zij zo trots was, met de gedachte dat zij dit door de genade van God gedaan heeft, komen haar nu als buitengewoon zondig voor, omdat zij ontdaan zijn van hun ingebeelde verdienste. Voor de eerste keer in haar leven weet zij bij bevinding de betekenis van die woorden: "Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed" (Jes. 64:6). Zo is haar schoonheid in verderfelijkheid veranderd en wordt zij ertoe aangezet om een walg te hebben van zichzelf en berouw te hebben in stof en as. Dit is Gods werk. Het is Zijn Geest Die haar dit doet voelen.

Maar de duivel komt en maakt misbruik van haar onkunde van Gods Woord, valt haar hard aan om te doen geloven dat God haar om al die dingen geheel verworpen heeft. Zo probeert hij haar dadelijk eraan te doen wanhopen om ooit genade bij God te vinden. Hij doet haar ook geloven dat zij het eenmaal in haar macht had om een veel beter leven te leiden, en dat zij dan vanwege haar eigen goedheid door Christus zou zijn aangenomen, maar nu is zij geheel te gronde gericht.

Deze leugens van satan worden vaak geloofd door de zondaar bij de toestand die ik aan het beschrijven ben. Want voorheen heeft hij nooit door dadelijke bevinding geweten dat in hem geen goed woont en dat al zijn gerechtigheden als een wegwerpelijk kleed zijn. Nu hij dit weet en dit bitter ervaart, denkt hij dat dit een teken moet zijn van zijn volslagen verwerping. Hij denkt ook dat het slechts het bedrijven van zonde is om te proberen te bidden en God om genade aan te roepen en heel veel meer dingen, die alleen bij mensen in deze toestand bekend zijn.

Zo wordt een ziel, die neergedrukt is, onder de machtige hand van God vernederd. De zondaar gaat beven onder de vloek van een verbroken wet en ontwaakt door de hamer van Gods Woord tot een gevoel van de verschrikkelijkheid en ontzetting van Gods toorn tegen alle soort van zonde, omdat Hij een rechtvaardig en heilig God is.

Hij wordt tot het uiterste bevreesd en begint te denken: Wat moet ik doen om zalig te worden? Omdat hij weet dat het Woord van God zegt: "Bekeert u en geloof het

Evangelie", begint hij hierop zijn oude, vergane bekering na te zien en doorzoekt hij elke hoek van zijn zondig, goddeloos hart naar een waar en levend geloof, of hij misschien iets kan vinden waarmee hij de rechtvaardige toorn van de rechtvaardige God, Die het niet kan verdragen om op de ongerechtigheid te zien, kan bevredigen. Maar zie, hij kan niets vinden. Zelfs zijn tranen zijn bevuurd en verdorven door de zonde. Hij weet niet wat waar berouw is, en hij heeft geen geloof, noch de minste kracht om één van de kostelijke beloften van het Evangelie die in Christus Jezus "ja en amen" zijn voor hem die gelooft, aan te nemen. O, hij voelt dat hij niet kan geloven; hij voelt dat deze kracht hem gegeven moet worden, want nu heeft hij die niet.

Wel, arme bevreesde ziel, dit is zeker het werk van God om je te leren dat je geheel afhankelijk bent van Hem in alle dingen, ja, voor alle dingen. Het laat je ook zien dat door de werken der wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden (Rom. 3:20). Hij kan inderdaad wel berouw hebben over zijn zondigheid en dwaasheid waarin hij zo lang het pad van de zonde en van de dood heeft bewandeld, zonder zich ooit met een ware en ongeveinsde bekering tot de Heere gewend te hebben. Maar als hij denkt dat hij ooit kracht in zichzelf heeft om dit te doen, gelooft hij slechts de leugens van de duivel. Want hoewel hij dit nu begint te voelen, is het zijn gehele leven steeds zo met hem geweest. Toch is er niet één woord in de Schrift dat die uitwerking heeft dat de Heere bedoeld heeft hem te verwerpen, als hij ertoe gebracht wordt om deze dingen te gevoelen. O nee, er begint steeds meer een zekere grond van hoop te zijn dan hij ooit tevoren gehad heeft, omdat de Geest van God zijn duistere ziel heeft aangeslagen, de bedekking heeft weggerukt waarmee satan zijn ogen zo lange tijd verblind heeft, en zijn verdorven staat zowel van nature als de praktijk daarvan voor zijn oog heeft opengelegd. Dit is het wat Hart zegt:

De Heilige Geest wil de ziel geven

Dat zij haar droevige toestand gevoelt:

Want de zieken en niet de gezonden

Hebben de goede Medicijnmeester nodig

Nu, wat is de kern en de inhoud van wat wij tot iemand in deze toestand zouden zeggen? Ik zou willen vooropstellen dat zo iemand niets kan ontvangen wat waar is of goed kan zijn; want zijn smart drukt soms zo zwaar op hem dat zijn ziel "van alle spijsz gruwelde" (Ps. 107:18), zoals de Psalm zegt. En in dit geval kunnen we niets doen, maar hem geheel in de handen van de Heere overlaten, Die, als het Hem behaagt, Zijn oren tot onderwijzing kan openen en balsem kan gieten in het gewonde hart. Het moge Hem nog behagen om soms "met de moede een woord ter rechter tijd te spreken" (Jes. 50:4).

Ik geloof dat ik zo tot je moet spreken: Je voelt je, zoals je zegt, de voornaamste der zondaren. Wel, dan voel je je in dezelfde toestand waar de Schrift van spreekt, die ons zegt dat wij allen van nature vervuld zijn met alle kwaad en verstoken zijn van het goede. Wie heeft deze waarheid in je hart gebracht? Was het de satan? Nee, maar de Geest der waarheid, Die in alle waarheid leidt. Satan zou je graag hierover onwetend hebben gehouden door je te verderven, maar God wilde dat niet toelaten. Want wanneer God in het hart van een arme zondaar werkt, zal Hij werken en niemand zal Hem verhinderen.

Omdat God je ogen geopend heeft, opdat je anders de slaap van de dood zou slapen, wilde satan nu proberen om je aan de genade van God te doen wanhopen en je vertellen dat je zonden te groot zijn om vergeven te worden. O, luister niet naar hem, want hij is de vader der leugenen, een leugenaar van de beginne (Joh. 8:44). Vertelt God dat je zonden niet kunnen vergeven worden? Nee! Want Jezus Christus zegt: "Ik ben niet gekomen om te

roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering" (Matth. 9:13).

Je zegt dat je jezelf verloren voelt, verwoest, verstoken van alle kracht om te helpen of om jezelf te helpen. Wel, dan ben je juist in een toestand, waarin de Goede Herder Zijn schapen vindt. Wacht dan een weinig en misschien zal Hij je vinden, want Zijn ogen doorlopen de ganse aarde. Heb een weinig geduld, want Hij kan juist naar de plaats toekomen waar je bent, en je daar in Zijn armen opnemen en je verlossen.

Je zegt: O, maar ik voel Gods rechtvaardige toorn tegen mijn zonde, want mijn zonden hebben de wolken bereikt en ik ben bang dat Hij op mij wraak gaat nemen vanwege mijn ongerechtigheid. O, dit is heel vreselijk, want ik weet dat God een verterend Vuur is, en het is inderdaad vreselijk te vallen in de handen van de levende God. Wij mogen wel beven en voor Hem vrezen, omdat wij tegen Hem gezondigd hebben.

Toch, wie leerde je bang te zijn voor Gods rechtvaardige toorn? Denk je dat je zondige hart je dat leerde? Of opende de satan je ogen om Gods heiligheid en je eigen ongerechtigheid te zien? Nee! Het zou hem behaagd hebben om je in deze zaak blind te houden, maar nu je ogen geopend zijn, probeert hij je tot wanhoop te bewegen door je te vertellen dat er geen ontkoming voor je is. Maar wacht nu even, voordat je acht slaat op zijn leugens. Wat zegt de Schrift? "Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk van God niet zien" (Joh. 3:3). De natuurlijke geboorte gaat vergezeld met pijn, en zo is het zelfs ook met de geestelijke geboorte. Iets van die pijn mag je nu ervaren. Als het inderdaad het werk van de Heere is om je ogen te openen voor dingen die je nooit eerder gezien hebt, denk je dan dat dit een teken is dat Hij bezig is je te verlaten tot je verderf? Wat zegt Hij: "Zou Ik de baarmoeder openbreken, en niet genereren? zegt de HEERE" (Jes. 66:9).

Wel dan, indien dit Zijn eigen gezegende Geest is om je dode ziel levend te maken, o, vertrouw Hem dan, want Hij wil je op Zijn tijd andere dingen leren. Hij heeft je nu Zijn vreselijkheid, heiligheid en majesteit getoond, en je doen vrezen en beven zoals David deed, toen hij zei: "Het haar mijns vleses is te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen" (Ps. 119:120). En toch wordt David op een andere plaats geleerd te zingen zowel van goedertierenheid als van oordeel, en zo mag jij dit ook doen als de bestemde tijd daarvoor is gekomen. Daarom, "hoop op de HEERE, want bij de HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing" (Ps. 130:7). Je kunt niet op een ergere plaats zijn dan waar David en vele anderen van de heiligen van God waren, toen hij uitriep in de bitterheid van de ziel: "O HEERE, straf mij niet in Uw toorn, en kastijd mij niet in Uw grimmigheid" (Ps. 6:2).

Al deze dingen zijn tot onze lering geschreven, opdat wij mogen weten dat anderen dezelfde dingen als wij hebben meegemaakt, en toch op Gods goede tijd verlossing hebben gevonden, zoals David, toen hij kon zeggen: "Gij hebt mij mijn weeklage veranderd in een rei; Gij hebt mijn zak ontbonden en mij met blijdschap omgord" (Ps. 30:12).

Ik weet dat je dit nu niet kunt geloven, maar je kunt het binnen korte tijd krijgen. Dan zal je in staat zijn om met David te zingen van Gods goedertierenheid.

Het is waar dat je nu nauwelijks om genade durft bidden. Je gebeden schijnen verontreinigd, vervuild met zonde; je voelt je bevreesd om te bidden en je kunt je niet bekeren en geloven zoals je het behoorde. Je bekering is niet de rechte bekering en je hebt geen geloof. Je zegt dat je niet kunt geloven dat Jezus Christus voor je gestorven is en dit maakt je bevreesd, omdat de Schrift zegt dat zij die geloven, zalig zullen worden, en ook dat de genade beloofd wordt aan de nederige boetvaardige, degenen die zich waarlijk van hun zonden bekeren. Maar je kunt niet voelen dat je dat doet.

Wel, wees dan zelfs nu niet ontmoedigd, want wij worden niet geroepen om voor deze

dingen in onszelf te zien. Christus weet dat wij deze niet hebben. Daarom werd Hij verhoogd om bekering en vergeving van zonden te geven. Hij heeft gaven ontvangen voor de mensen, ja, zelfs voor de wederhorigen. Hij raadt je aan om van Hem zonder geld te kopen, goud, beproefd in het vuur, een waar en levend geloof, opdat je rijk mag worden, en witte klederen, opdat je bekleed mag worden. Dit moet de mantel van Zijn gerechtigheid betekenen, die Hij beloofd heeft om Zijn volk daarmee te kleden. Hij vraagt hun niet om zichzelf daarmee te kleden, want Hij weet dat zij dit niet kunnen, maar Hij zegt hun dat Hij dit voor hen zal doen. Is dit voor jou geen lieflijke bemoediging? O, wacht dan op Hem en verflauw niet.

Gedenk het woord dat geschreven is: "Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik" (Openb. 3:19). "Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren en bezwijk niet, als gij van Hem bestraft wordt. Want die de Heere liefheeft, kastijdt Hij en Hij geselt een iegelijk zoon die Hij aanneemt" (Hebt 12:6).

Versta je dat dit de weg is om je ware bekering te leren? O, verneder je dan voor Hem, val neer en zeg met Micha: "Ik zal des HEEREN gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd" (Micha 7:9). Het kan zijn dat de Heere mij genadig zal zijn, dat ik niet verga. Wat zegt Elihu tegen Job? "Hij zal de mensen aanschouwen, en zeggen: Ik heb gezondigd en het recht verkeerd, hetwelk mij niet heeft gebaat. Maar God heeft mijn ziel verlost, dat zij niet voere in het verderf, zodat mijn leven het licht aanziet"; "Zo zal Hij hem genadig zijn en zeggen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden" (Job. 33:27, 28, 24).

Salomo zegt dat alles een bestemde tijd heeft: "Er is een tijd om te doden en een tijd om te genezen; een tijd om af te breken en een tijd om te bouwen; een tijd om te wenen en een tijd om te lachen; een tijd om te kermen en een tijd om op te springen" (Pred. 3:3, 4). Dit is Gods tijd om te doden en af te breken en het is jouw tijd om te wenen en te treuren, zoals in de Psalm gezegd wordt: "Gij doet de mens wederkeren tot verbrijzeling." Hier is sprake van treuren.

Weer zegt Hij: "Keert weder, gij mensenkinderen" (Ps. 90:3). Hier is sprake van verheuging. Dan zal jij dit woord in het ene gedeelte waar bevinden, maar ook in het andere gedeelte. Maar vraag Hem om geduld, opdat je geduldig Zijn tijd mag afwachten. Je kunt er zeker van zijn dat je je niet kunt haasten, als je ooit zo ongeduldig bent.

Ook kan de hele wereld je niet van je moeite verlossen, totdat die tijd komt. "Te zijner tijd zullen wij maaien, zo wij niet verslappen" (Gal. 6:9). Zoals Hij je gewond heeft, ja, zelfs gedood, door je schoonheid in verderfelijkeid te veranderen, zo zal Hij je genezen en de vertroosting voor je herstellen en je zult voor Zijn aangezicht leven.

Dit is de wijze waarop Hij met Zijn volk handelt. Hij roept hen op om te wenen en te treuren en legt hun moeite op. Zij bevinden deze moeite en smart vanwege hun ongerechtigheden, zodat zij niet in staat zijn om op te zien. Maar er zal een innerlijk kermen zijn om verlossing. En hoewel zij nauwelijks voor zichzelf kunnen bidden, zal Hij toch voor hen bidden en door Zijn Geest hun zwakheden te hulp komen, door zuchtingen die zij zelf niet kunnen uiten. Dan zal Hij op Zijn goede tijd gehoor geven aan het gebed dat Zijn Geest uitspreekt. Hij verandert hun ballingschap en geeft hun "sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest" (Jes. 61:3).

Dit kan jouw geval zijn; wacht hier daarom op. Ik weet dat je nu geen troost kunt ontleen aan enige belofte in de Schrift, want zij zijn alle ver boven je bereik. Ook kun je bij alles wat je doet niet één belofte op jezelf toepassen. Maar wacht een weinig, want misschien kan zelfs nu tot je gezegd worden: "Hij Die te komen staat, zal komen en niet vertoeven"

(Hebr. to:37). Hij heeft de sleutel van alle beloften in Zijn hand, want in Christus Jezus zijn alle beloften van God ja en amen.

Wanneer Hij komt en Zich aan jou openbaart als jouw Zaligmaker en je laat zien wat Hij gedaan en geleden heeft voor jou, dán, en niet daarvoor zul je werkelijk in staat zijn om de beloften te geloven die je gegeven zijn, want dan zal de deur voor je worden ontsloten en zal Hij je de schatten van Zijn genade laten zien. Dit zal een gezegende tijd voor je zijn, die waard is om op te wachten. Dit zal je doen in de toestand van iemand die niet weet of de angst in vreugde zal veranderen.

Wacht daarom; bekommer je hierom, dat je met zachtmoedigheid de bestraffing van je ongerechtigheid ontvangt. Leg dan ook de hand op je mond en steek je mond in het stof. Hier in het stof wordt geroepen: "O God, wees mij zondaar genadig" (Luk. 18:13). Hij heeft duizenden op deze plaats gehoord; want de offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten (Ps. 51:19).

Zo heb ik je, mijn lieve Margaret, hierover geschreven alsof ik met je arme vriendin sprak, omdat jouw verslag over haar in het bijzonder mijn hart heeft geraakt. Ik voelde een grote begeerte dat zij deze dingen, die ik heb geprobeerd in deze brief te beschrijven, mocht horen, en misschien zul je dit voor haar lezen.

En nu, lieve zuster, daar je hebt gezinspeeld op de tijd waarin je deze dingen zo krachtig in grote moeite en smart als zij hebt meegemaakt, zodat je door haar geval aan jezelf werd herinnerd, wil ik je met oprechte zusterlijke genegenheid smeken om ijverig te onderzoeken of die hevige moeite de gewenste uitwerking op je ziel heeft gehad of niet. De Heere kastijdt immers niet zonder een bedoeling, een wijze reden of een genadig voornemen.

O, zoek Hem dan ernstig, dat Hij Zijn werk aan jou mag bekendmaken en dat Hij mag scheiden tussen Zijn werk en jouw werk. Wij zijn namelijk in onze onwetendheid geneigd om beide dooreen te mengen en dit veroorzaakt grote verwarring in ons gemoed. Hij was je zeer genadig door je uit deze moeite op te heffen. Dit moge je bemoedigen om Hem te vragen Zijn werk in je ziel voortgang te doen vinden en het niet te laten gaan in het midden van de dag. Want als wij aan onszelf worden overgelaten, keren we ons spoedig van de rechte weg af. Wij maken dan zelf een weg, waarbij de satan onze ogen verbindt en ons laat denken dat het de goede weg is, die tot het leven leidt, terwijl het zeker de weg ten dode is als wij ons hierop werpen.

Laten we daarom met David bidden: "Houd mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen" (Ps. 17:5; Eng. vert.). Laten we bedenken dat, wanneer Jezus Christus de Bewerker is van ons geloof, Hij ook de Voleinder daarvan is. Indien Hij het werk in onze zielen is begonnen, moet Hij het voortzetten en volmaken wat ons bekommert.

Laten we daarom waken en bidden, en ernstig op Hem wachten op enig gezegend kenteken in onze zielen dat Hij voor ons zorgt. Want het is zeker dat, tenzij Hij over ons waakt en ons vasthoudt, leidt, bestuurt en leert, ja, alles voor ons doet, wij op de grote dag van Zijn verschijning niet gebrekkig zullen bevonden worden.'

Onderwijs van Mr. Bourne

Tussen de jaren 1838 en 1844 bezocht James Bourne Pulverbach een aantal keren. Tijdens een van deze bezoeken in januari 1843 schreef Jane een verslag van een bijzondere opwekking van haar ziel die zij mocht ervaren na een lange periode van verlating en aanvechting.

'Ik heb een tot nu lange tijd onder grote dienstbaarheid verkeerd. Ik denk dat dit meer dan vijf jaar geweest is, sinds ik iets van de ware geestelijke vrijheid in Christus Jezus heb ervaren. Ik bedoel niet te zeggen dat ik in die tijd niets van de goedheid van de Heere heb gevoeld. Ik moet tot de eer van Zijn Naam zeggen dat ik enkele van de meest lieflijke bezoeken heb gehad die een arme zondaar ooit kon ontvangen, in het bijzonder in deze tijd ongeveer twee jaar geleden, toen ik onder erg zware beproevingen had verkeerd. Toen behaagde het de Heere om op een wonderlijke manier over te komen, maar toen de geur van deze lieflijke tijden van verkwikking mij verliet, keerde ik weer naar mijn oude plaats terug. Mijn gebeden bleken erg te verflauwen en ik voelde mij niet in staat om die geestelijke kracht te putten die in Christus is, waardoor wij alleen het kwaad en de geestelijke dood die over ons komt, kunnen tegenkomen.

Deze laatste vijf maanden heb ik ervaren alsof ik alles verloren had - al de goede dingen die ik uit de handen van God had ontvangen. Als de verloren zoon had ik die alle doorgebracht en ik was nu behoeftig. Toch kon ik niet zoals hij opstaan en naar mijn Vader gaan. Mijn zonden waren als ranken van onkruid in mijn hart opgegroeid. Ik kon deze niet uitroeien noch uittrekken, noch voelde ik de kracht van Christus waardoor wij alle dingen vermogen. Obstinaat en hoogmoedig als ik was, weigerde ik terug te keren. Ik kon geen gebroken hart vinden om te smeken om de genade in Christus Jezus. "O Heere, ik liet U gaan en vergat mijn rustplaats." Ik bevond de afkerigheid van hart in mij, dat vervuld was met zijn eigen wegen.

Mijn zusters wilden van mij weten wat ik ervan vond dat de heer Bourne zou komen. Ik kon hun dat niet zeggen. Ik voelde niets anders dan boosheid. Ik dacht dat hij erachter zou komen dat ik een huichelaar was. Ik vreesde dat het werkelijk zou uitkomen dat ik een vijand was en geen vriend, die geen liefde had voor enigen van Gods volk. Soms had ik een beetje hoop dat de Heere een werk van verlossing zou uitwerken, maar ik had vreselijke angsten voor de wijze waarop de verlossing zou komen. Ik was gewoon te zeggen: O, wat zal er van mij worden, wanneer God in het gericht treedt! "O Heere God, bij het zien van U kan geen levend mens gerechtvaardigd worden."

Ik kon echter het bloed van Christus niet vinden om op mijn geweten gesprengd te krijgen en mij te reinigen van alle zonde.

Toen ik hoorde dat de heer Bourne in de Grove was aankomen, was ik zeer neergebogen, omdat ik met de gedachte liep dat hij spoedig zou zien dat mijn hart niet meer zo bij hem betrokken was als voorheen; waardoor ik mij afzijdig hield. Als ik maar één van hart en ziel was, zoals ik eenmaal geweest ben, zou ik mij geen zorgen maken over al de andere moeiten. Maar een strohalm alleen zou mij neerwerpen en ik kan niet staande blijven bij één beproeving. Niettemin dacht ik onderweg: Wel, ik zal blij zijn hem weer te zien.

Maar toen ik aankwam, dacht ik dat hij erg boos naar mij keek, hoewel ik in het geheel geen reden had dit te denken, want hij was erg vriendelijk. Ik voelde me net als een vreemde onder hen.

De volgende morgen liet ik mijn zusters naar de Grove gaan, zonder mij, en toen was ik met mijzelf in strijd. Zover ik mij kan herinneren, was het gevoel van mijn hart aldus: "O Heere, in wat voor een toestand heeft mijn zonde mij gebracht! Waar zal het naar toe gaan? O, laten mijn ongerechtigheden mijn ondergang niet bewerken!"

En toen kwam in mijn gedachten dat Jezus Christus een volkomen Zaligmaker is in moeiten, omdat Hij in al onze verdrukking is verdrukt geweest. Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten gedragen (Jes. 53:4), daarom kan Hij medelijden hebben met ons. Hij weet hoe Hij ons kan troosten en ondersteunen. Maar mijn geval is

afwijkend. Kan Hij mij verlossen?

Ik ging toch naar de Grove en ontdekte dat de heer Bourne met zijn lezing begonnen was. Ik dacht eraan dat Jezus Christus ons heeft leren bidden om niet in verzoeking geleid te worden. Waarom? Omdat Hij nooit in verzoeking gevallen is, weet Hij toch van het gevaar waaraan wij zijn blootgesteld. Tenzij dat Hij voorkomt dat wij in verzoeking vallen, zullen we in de zonde vallen.

Toen de lezing voorbij was, voelde ik mij precies zoals daarvoor, namelijk als een vreemde onder allen. Ik kon niet nalaten te denken dat de heer Bourne mij als zodanig beschouwde, hoewel hij zo vriendelijk rot mij sprak.

Toen mijn zusters weg waren, ging hij naast mij zitten en vertelde mij hoe mijn brief hem had vertroost. Was dit zo? zo dacht ik. Waarom dacht ik dan dat ik geheel door hem openbaar zou worden gemaakt, dat ik een huichelaar was. Ik kan niet zeggen hoe dit was, maar toen wij zo met elkaar in gesprek waren, voelde ik opeens in een ogenblik zulk een gezegende vereniging van hart met hem, wat ik mijn leven lang niet meer verwacht had. Ik voelde dat de sterke ketenen die mijn ziel zo lang gebonden hadden, afvielen. Mijn gemoed kwam tot verruiming en ik voelde de kracht van het weerkerende geestelijke leven in mijn neergebogen ziel komen, waarnaar ik zo lang gesmacht had en dat ik zo lang had ontbeerd. We liepen een eindje met elkaar.

Hij zei: "Jane, je hebt bemoediging nodig; ik wenste dat ik je die kon geven."

Ik antwoordde: "Nee, mijnheer, u weet niet in wat voor slechte toestand ik verkeer door toe te geven aan de zonde."

Toen zei hij: "Wel, maar er is belijdenis van zonde."

Ik dacht: ja, maar ik kan die niet vinden; dat is juist wat mij op dit punt ontbreekt.

Ik kan niet zeggen hoe het was, maar juist op dit punt voelde ik dat op de lieflijkste wijze de kracht van de aanwezigheid des Heeren terugkeerde, zoals ik die bijna nooit heb ervaren. Mijn boeien vielen af en mijn last was verdwenen; mijn voeten werden als die van hinden gemaakt en mijn tong was gereed om de lofzangen van God mijn Zaligmaker te zingen. Hij deed de kreupele voor een ogenblik springen als een hert en de tong van de stomme was gereed om duidelijk te spreken (Jes. 35:6).

Toen wij van elkaar scheidden, ging ik op mijn vreugdevolle weg verder. Ik zei in mijn hart: O Heere, vanwaar is dit? Hoe kan het zijn dat dit mij is overkomen? Dit is iets geheel wonderlijks, wat betekent dit? En onmiddellijk kwam dit vers in mij op (en de Geest gaf daarvan getuigenis in mijn hart): "Wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God en niet uit ons" (2 Kor. 4:7).

Ik zei: Ja, dit is van God, dit is inderdaad van God! Ik geef de eer aan Zijn Naam op de plaats waar ik sta.

Toen ik die avond naar bed ging, was ik vervuld met de gezegende vertroosting waarmee de Heere mijn ziel verkwikt had. Ik kon de hele nacht niet slapen van verwondering over Zijn neerbuiging en goedheid. Ik bleef denken: Wel, ik heb dit op deze hoogte nooit verwacht. Ik dacht dat als Hij weer zou komen - mocht het uiteindelijk met genade zijn - Hij toch eerst zeer zware, hevige slagen en afsnijdende bestraffingen op mijn schuldige consciëntie zou leggen, omdat ik zo schaamteloos van Hem ben afgeweken. Maar Hij kwam zonder berisping, hoewel ik die grotelijks verdiend had, en ik verwachtte dan ook niets anders dan verwijten vanwege mijn droevige misdaden.'

Toen ik op weg was naar de Grove, kwamen deze woorden tot mij: "Ik zal al Mijn bergen tot een weg maken" (Jes. 49:11). Vóórdat dit gebeurde, was iedere kleine heuvel een berg en iedere strohalm een last. Ik kon vandaag een lied zingen, dat ik hiervóór in mijn hele leven niet heb kunnen zingen. Ongeveer elf jaar geleden gebruikte ik eens enige verwaande woorden en dat in een hoogmoedige, opgeblazen geest. Maar o, hoe bitter moest ik later gewaarworden dat het de vreselijke zonde van verwaandheid was, zodat ik sindsdien die zonde leerde verafschuwen. Maar nu werd dit lied in mijn hart gegeven en ik kon niet anders dan het de gehele dag zingen:

*Jezus, mijn Heere! Ik ken Uw Naam:
Zijn Naam zij al mijn vertrouwen:
Noch zal Hij mijn ziel beschaamd maken,
Noch mijn hoop verloren doen gaan.*

Isaac Watts

Het was een wezenlijke hoop die door niets kon worden weggenomen. Het was de eerste keer dat ik deze ooit met zulk een verzekering mocht ervaren, de eerste keer dat ik ooit de heilige vrijmoedigheid had om uit te roepen: "Ik ken Zijn Naam." Deze vrijmoedigheid ging met zulk een vernedering vergezeld, die niemand kan verstaan dan zij aan wie de Heere deze door Zijn Geest openbaart. Het is een verborgenheid.

O, wat een verandering tussen de laatste zondag en deze! Ik kan het niet laten om mij tot de Heere te wenden en te zeggen: "O Heere, hoe is dit alles? Ik draag Uw Naam. Ik ben een aangenomen kind. Waarom zou ik als een vreemde zijn?"

*Bekleed mijn ziel, en maak deze bekwaam,
Met ootmoed en liefde.*

Joseph Hart

Ik ben er zeker van dat ik niet tot de Heere ging in mijn gerechtigheid, want ik had er geen. Maar ik stond voor hem als Ezra in mijn ongerechtigheid en als Jozua gekleed met vuile klederen. Ik durfde nooit tevoren te pleiten dat ik Zijn aangenomen kind was, maar tóén riep ik: "Heere, heb medelijden met mij."

En Hij verwierp mij niet, maar zei: "*Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader*" (Jer. 3:19), en: "*En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!*" (Gal. 4:6).

Op de avond van de zondag, waarvan ik spreek, werd mij op de lieflijkste wijze in herinnering gebracht wat ik acht jaar geleden had bevonden: "Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid maar (en deze woorden vertroostten mij) Ik zal u wederom zien, en uw hart zal zich verblijden en niemand zal uw blijdschap van u wegnemen" (Joh. 22). Echter, dit gaf mij niet de rust die ik nodig had, maar er was iets wat in mijn hart fluisterde, alsof de Heere Jezus Christus dat in mijn herinnering opriep en zei: 'Heb Ik u niet gezegd dat Ik u weer zal zien, dat uw hart zich zal verblijden en dat uw blijdschap niet meer zou worden weggenomen?'

O, hoe sprong mijn hart in mij op, en ik antwoordde opeens: "O ja, ja! U hebt deze woorden tot mij gesproken in dat uur van diepe droefheid." En mijn ziel maakte de Heere groot.

De volgende dag, op maandag, gingen deze lieflijke dingen voort en niemand kan de vreugde vertellen die ik voelde, toen ik naar de Grove ging. Op deze dag had ik een lieflijk

gezicht van die lage plaats, waar Jezus met Zijn discipelen sprak. Ik wilde deze plaats opnieuw vinden. "Heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is" (Luk. 21:28). Deze laatste woorden brachten grote vrees in mijn hart, uit angst dat de duivel zou inkomen en mij hoge inbeeldingen en ijdele en verheven speculaties voor ogen zou stellen. Zo zou ik die ware geestelijke en Goddelijke wezenlijkheid die de Heere in mijn hart gelegd had, verliezen.

Ik smeekte de Heere ernstig dat Hij niet zou toelaten dat ijdele dromen zouden komen. Hij heeft mij eenmaal dat gebed geleerd, en ik hoop dat ik het nooit zal vergeten:

Laat geen valse troost ons opheffen

Om te vertrouwen op wat ijdel is.

En:

Leg ons laag aan Uw voeten,

Bewaar ons voor trots en verwaandheid.

Joseph Hart

Op de woensdagavondbijeenkomst kwam een opmerking met grote ontzetting in mijn geest. De heer Bourne sprak van de noodzaak van een teer omgaan met en koesteren van de verborgen fluisteringen van de Geest. Hij zei: "O, wees erg voorzichtig hoe u een argeloze ziel van de ware vrede kunt beroven!"

Het behaagde de Heere om Zijn genadige gunst jegens mij vele dagen voort te zetten, zodat ik niet anders dan aan mijn vriendin kon verklaren: "Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt" (Ps. 34:9).'

Gedurende de laatste jaren van haar leven had Jane Gilpin vele tijden van gemeenschap met de Heere, waarvan zij geen verslag heeft bijgehouden.

Volgens de samensteller van haar levensverhaal was het niet altijd gemakkelijk om met haar een geestelijk gesprek te voeren. Zij gaf zich innerlijk niet snel bloot, maar als iemand die haar begreep iets opmerkte en vanuit een ootmoedige gestalte enige woorden tot haar sprak, bleek al spoedig dat de wortel der zaak in haar gevonden werd.

'De zuiverende uitwerking van het onderwijs des Heeren werd door al de kracht van haar natuurlijk karakter zichtbaar in haar geest. Toch waren er tijden dat ongenoegen kon oprijzen en wist zij het kwaad niet altijd snel ten onder te krijgen, opdat verbrokenheid gewerkt werd. Wanneer dit haar gegeven werd, was de uitwerking hiervan erg lieflijk. Wanneer een langere tijd was verlopen, zodat de omstandigheden die erg pijnlijk waren voorbij waren en er geen behoefte was om ze weer op te rakelen, wilde zij soms op een erg opvallende manier erover spreken wat voor een diepliggende zaak zij de belijdenis van zonde beschouwde. Dan wilde zij eraan toevoegen: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd" (Ps. 51:6). Dat is genoeg.'

In de loop van de jaren van 1865 tot 1875 ontvielen haar alle overblijvende zusters en haar broer Bernard. De Heere heiligde deze verliezen zodanig, dat zij wat toegankelijker werd in de gesprekken en minder scherp was als voorheen.

Haar nicht Charlotte Benson zorgde voor haar tijdens de laatste jaren van haar leven. Toen haar lichaamskrachten minder werden, werd haar geest soms zo verlevendigd dat bevindingen die zij jaren geleden gekregen had, haar nu helder voorkwamen.

Hierover schreef Jane op hoge leeftijd aan haar broer Charles. De brief dateert van 27 juni

1883.

'Ik wil je wat meer vertellen over het vers waarvan ik gesproken heb: "Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting" (Oer. 29:11).

Ik geloof werkelijk dat ik de lieflijkheid en troost hiervan ongeveer drie jaar lang blijvend heb ervaren, maar daarna begon ik koud en zorgeloos te worden. Het lezen van de Bijbel werd een opgave voor mij, maar telkens wanneer ik in mijn geweten beroerd werd, begon ik naar de troost uit te zien, die ik voorheen uit dat vers gekregen had.

Maar op de een of andere manier had ik dit vers in een zak met gaten gestopt; ik scheen deze geheel verloren te hebben en wat ik ook probeerde, ik kon deze niet weer aangrijpen. Ten slotte zank ik steeds dieper en dieper weg, zo erg dat ik dit niemand kan vertellen. Ik dacht werkelijk dat ik was geworden als degenen van wie in Hebr. 6 en 10 gesproken wordt. Ik was als Jona in de diepte en toch schreeuwde ik met hem: "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen" (Jona z:4). Ook bleven deze woorden mij bij: "De HEERE verhoore u in de dag der benauwdheid; de Naam van de God Jakobs zette u in een hoog vertrek. Hij zende u hulp uit het heiligdom en ondersteune u uit Sion" (Ps. 20:2, 3).

Met dit vers openbaarde Jezus Christus Zich aan mij, maar dan niet als een God Die machtig is om volkomen zalig te maken, maar als een Man van smarten en verzocht in krankheid (Jes. 53:3). Hij was als iemand die mij bezocht en over mij treurde, maar die geen kracht had om mij te verlossen; omdat hij in dezelfde toestand als ik verkeerde, ja, zelfs nog erger eraan toe was, waardoor hij geen kracht had om mij te helpen. Toch bewerkte Hij bij trappen een wonderlijke verandering, want in plaats van te gevoelen alsof ik in de diepste hel was opgesloten, *verkeerde ik veilig met Hem in Zijn eigen graf*. O, dit was de lieflijkste rustplaats die een arme, vermoeide, gekwelde ziel ooit kon vinden: met Hem opgesloten te zijn, terwijl Hij de kostelijkste balsem met alle genezende kracht in mijn gewonde ziel uitgoot!

Zelden heb ik ooit tevoren zoveel over deze wonderlijke tijd aan iemand geschreven. Ik kan nauwelijks zeggen hoe of waarom ik dit nu gedaan heb, maar op de een of andere wijze vloeide dit bijna onbewust uit mijn pen. Ik zal hier niet meer aan toevoegen.'

In juni 1884 schreef Jane aan haar nicht Edmunda Benson:

'Ik dank je voor je brief en kan erin komen wat je schrijft. Als je nu hier zou zijn, zou ik mij verheugen in een kort gesprek met je, omdat deze tijd voor mij sinds 1823, jaar op jaar, altijd een opmerkelijke tijd is.

Op de twaalfde van deze maand in dat jaar werd na vijf jaar van zeer grote moeite in mijn gemoed dit vers zo wonderlijk in mijn ziel gesproken: "Want Ik weet de gedachten, die Ik over u denk, spreekt de HEERE, gedachten des vredes en niet des kwaads, dat Ik u geve het einde en de verwachting" (Jer. 29:11). Deze woorden namen al mijn moeite weg en brachten een lieflijke kalmte en vrede voort, die ik nooit kan vergeten Maar o, als ik aan mijn eigen verdorven afkeringen denk, wat kan ik dan zeggen?

Genade, goede Heere, ik vraag U om genade,

Dit is de gehele inhoud:

Want genade, Heere, is al mijn verzoek,

O, laat Uw genade komen!

Kan ik hier meer aan toevoegen?'

Verlangend heengegaan

Dit is waarschijnlijk Jane's laatste brief geweest. Het blijkt dat haar geest tot die tijd nog krachtig was en dat zij belang bleef stellen in de vrienden en vriendinnen die haar omringden. In de maanden die aan haar sterven voorafgingen, veranderde haar gemoedsgesteldheid. Het was alsof zij haar einde voelde naderen. Soms sprak zij over de vrees voor de dood, die zij in meerdere of mindere mate in haar leven gevoeld had. Zij wist echter dat zij een goede hoop had op het eeuwige leven. Haar ziel was nu vervuld met een ernstig verlangen naar God. Zij vertelde dat de woorden van Micha enkele dagen bij haar waren: 'Mijn ziel begeert vroegrijpe vrucht' (Micha 7:1). Enkele zondagen vóór haar dood, zei ze: "Ik ben bedrukt, bedrukt, bedrukt, naar lichaam en geest." Maar al verkeerde zij nu in de diepte, toch was haar ziel standvastig in de Heere.

Twee dagen vóór haar dood sprak Jane: 'Ik heb dit vers van het lied enkele dagen steeds opnieuw mogen voelen:

*Hijzelf zal u helpen, uw Vriend zijn,
Uw goede Heelmeester, ja, uw Verpleger;
Om tot uw bed neer te buigen,
En de vloek van de aanvechting weg te nemen.*

Joseph Hart

De nacht voordat zij stierf, vroeg zij om een Psalm te lezen. Een vriendin die bij haar zat, las haar de woorden voor: 'Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken' (Ps. 17:15), en voegde hieraan de woorden van de apostel toe: 'Ik weet, Wie ik geloofd heb' (2 Tim. 1: 12).

'Ja, dat wist hij', antwoordde Jane. Daarna sprak zij: 'Ik ben erg onrustig.'

Haar vriendin merkte op, dat het een genade is om geduldig te blijven.

Jane zei hierop: 'O, er is zoveel ongeduld in mijn hart! Maar ik weet beter.'

Hierop reageerde haar vriendin met: 'Hij kent de gedachten die Hij over je denkt.'

Zij antwoordde: Ja, Hij weet dit.'

Hierop probeerde Jane nog een Schriftplaats te noemen, maar zij was zo afgemat dat zij dit niet meer kon.

Op zaterdagmorgen 11 oktober 1884 ging zij heen in de leeftijd van 85 jaar.

Zij werd begraven in het familiegraf op het kleine kerkhof van Pulverbach, evenals haar zusters en broer Bernard.